

Kronika mesta ŠALA

František Patek, riad. školy, bol zvolený za obecného kronikára dňa 23. augusta 1950 na riadnom zasadnutí pléna MNV. Pisateľ kroniky sa narodil 1. decembra 1907 vo Voroneži. Ludovú školu navštevoval v SSR, mešt. školu v Prahe a na Brezovej pod Bradlom, klasické gymnázium v Turíne, v Taliansku, kde r. 1927 zmaturoval.

Pôsobil ako odborný učiteľ matematiky a výtvarnej výchovy vo Zvolene, na Vrútkach, Tvrdošíne, Sučanoch a v Šali.

Za tvz. Slovenského štátu bol prepustený za školských služieb, zúčastnil sa Slovenského nár. povstania, bol väznený i s manželkou gestapom v Martine. Po oslobodení presídlil do Šale, odkiaľ pochádza jeho manželka rod. Sedláková

3.

Celkový charakter šalského chotára sa vyznačuje tým, že podnebie je tu teplé, suché a dosť často výstredné. Priemerná ročná teplota podľa meteorologických záznamov v Šali je za obdobie 1901-1950 (50 ročný priemer) 9,6°C.

Šalský kataster leží na území s najsuchším podnebím v ČSSR. Priemerné ročné zrážky za posledných 50 rokov vykazujú 529 mm. Približne každý štvrtý rok vodné zrážky nedosahujú tento priemer a približne raz za 20-30 rokov dosahujú hodnoty katastrofálne nízke. Takými maximálne suchými rokmi boli v Šali rok 1921 a rok 1947. Pisateľ kroniky ako št. dozorca pri mladbe obilia na štátnych majetkoch v Šali 3 zistili, že výnos pšenice z lha sa rovnal množstvu zasiateho zrna.

Tiež snehové pomery v šalskom chotári sú veľmi nepriaznivé. Snehová pokrývka prichádza obyčajne neskoro - až po zamrznutí pôdy - a často cez celú zimu nebýva snehu, tak ako tomu bolo r. 1958.

4.

Celý šalský chotár leží v otvorenej nížine, ktorá je zo všetkých strán vystavená vetrom. Je príznačné, že v Šali niet v roku temer ani jedného bezveterného dňa. Hlavnou príčinou nadmerných vetrov zajiste je tá okolnosť, že celý šalský chotár bol v minulosti odlesnený. Jedným z najdôležitejších problémov nášho poľnohospodárstva zostáva i naďalej otázka ako udržať vlahu v našom chotári, aby sa pôda predčasne nevysušovala a aby sneh čím dlhšie zostal ležať na poliach.

Bude dlhodobou úlohou činiteľov štátnej správy uskutočňovať etapovite zalesňovanie chotára s výsadbou vetrolamov. V šalskom chotári niet lesných porastov. Tieto sa nachádzajú iba v medzihradzovom priestore Váhu. Ratú tu hlavne topole, víby a agáty. Súvislejší lesný porast sa nachádza iba v takzv. "Amerike".

Mesto Šala leží na pravom a ľavom brehu dolného toku Váhu na 35°32'30'' východnej dĺžky a 48°9'30'' severnej šírky, v nadmorskej výške 118,8m. Administratívne patrí po reorganizácii okresov do okresu Galanta v Západoslovenskom kraji. Šalský chotár susedí na juhu so Žihárcom, na západe s Tešedíkovom, Diakovcami a

Kráľovou n/Váhom,

5.

na severe so Sládečkovcami a na východe s Trnovcom n.Váhom. Celý šalský chotár sa rozkladá v úrodnej nížine - na rovine - vo výmere 37,6 km²,vrškovitý terén začína na severe vo vzdialenosti 35 km od mesta Šala.

Váh za starých čias nebol regulovaný a tak obyvatelia Šale boli stále vystavený častým záplavám. Obyvateľstvo všemožne sa usilovalo zabrániť zátopám,avšak väčšie povodne nevedelo zastaviť.Váh veľmi často menil svoje koryto a to malo

vplyv na majetkové pomery Šalanov. Uvedené príčiny viedli roku 1887 k založeniu Družstva proti zátopám.Práca družstva priniesla svoje ovocie.Odhliadnuc od neistoty,v ktorej sa obyvateľstvo nachádzalo,miesto neúrodnej pôdy dnes majú Šalania najúrodnejšiu pôdu,ktorá pri racionálnom hospodárení a pri modernej mechanizácii JRD dáva až 30g pšenice z lha.

Polnohospodárska výroba v našom chotári je najdôležitejším úsekom národného hospodárstva.Výrobky našich poľnohospodárov sa stali známe širokému okoliu. Mohutný rozvoj nášho priemyslu preto priamo si vynucoval vybudovanie niekde na juhu továrne na výrobu umelých hnojív.Veď išlo v prvom rade o riešenie a vyriešenie nateraz hlavného

6.

článku našej socialistickej výstavby - problému zaostávania poľnohospodárstva za priemyslom.Táto skutočnosť viedla vládných činiteľov k tomu,že roku 1958 sa prišlo práve tu v našej obci k výstavbe Dusikárne - chemického závodu,ktorý bude zásobovať celý juh dusikátymi hnojivami.Takto sa v súčasnej dobe stáva naša pomerne zanedbaná obec poľnohospodárskym priemyselným mestom.

Polnohospodárstvo v Šali dosť dobre prosperovalo i v minulosti,no predsa tá najlepšia pôda patrila vždy veľkostatkárom,dedinským boháčom a cirkvi.Drobný roľnícky ľud živoril na svojich biednych poličkách a preto nemohol súťažiť s veľkovýrobou.Polnohospodárski robotníci,mali a strední roľníci boli nemilosrdne vykorisťovaný veľkostatkármi a cirkvou.Zvádzali sa mnohokrát i tuhé boje početnými štrajkami poľnohospodárskych robotníkov ako tomu bolo na pr. na Hetméni,kde r.1935 poľnohospodárski robotníci jednotným a nekompromisným postojom si vynútili zvýšenie miezd.Velký obrat nastal v našom poľnohospodárstve po oslobodení nášho mesta slávnou sovietskou armádou roku 1945,kedy sa previedla pozemská reforma a pôda sa

7.

dostala do rúk šalských roľníkov.Zaostalý spôsob poľnohospodárskej výroby sa postupne odstraňoval,na čom mala veľkú zásluhu štátna strojová stanica,ktorá bola založená v Šali r.1947

Roku 1949 šalskí roľníci sa začali združovať v Jednotnom roľníckom družstve a tak postupne sa začalo prechádzať i v Šali na poľnohospodársku veľkovýrobu.Celých 10 rokov trval boj o malého a stredného roľníka,až konečne r.1959 nastal v obci prelom a Šala sa stala na 100% socialisticou.Týmto rokom začína mohutný rozkvet nášho poľnohospodárstva usmerňovaného na vedeckých základoch za priamej podpory strany a vlády.

Myšlienkou založenia JRD v Šali zaoberali sa ponajviac roľníci - komunisti ako s.Ludovít Jobbád',s.Štefan Žitňák a iný.Menovaný svoje skúsenosti s organizačnou prácou v JRD pisateľovi kroniky vylíčili takto:

Po hrozných útrapách druhej svetovej vojny,keď slávna sovietska armáda

oslobodila našu obec, začali sa vracat' do spustošených domov naši šalskí roľníci. Nebolo nikde ničoho, všetko bolo spustošené, pozemky neobrobené nezasiate. V celej Šali zostal len jeden kôň. Všetky záprahy

8.

pobrali ustupujúci Nemci a to málo, čo zostalo dali sme sovietskej armáde, aby čím skôr pobila našich odvekých nepriateľov.

Šalskí roľníci museli začat' pracovať z ničoho. Bolo potrebné obsiať polia a nebolo zrna, nebolo koní. Šalskí roľníci nečakali na milosť a pomoc božiu, ale spoliehali sa na vlastné sily a na svoj rozum. Sami si vykresali jarmá a obecný kováč ich cez celý týždeň koval. Nebolo iného východiska, museli sme zapriať i kravy, aj tých po prechode frontu nebolo. Oralo sa a sialovo dne-v noci, v dôsledku čoho naše kravy boli úplne znivočené. Bola to, veru, ťažká práca s kravskými potahmi, ale vďaka usilovnosti a obetavosti šalských roľníkov, mohli sme už dva týždne po oslobodení s hrdosťou oznámiť, že nám v celom šalskom chotári nezostala nezasiata ani jedna piad' pôdy.

Postupom času pribúdalo záprahov stále viac. Boli prideľované vojenské kone a už r. 1947 - v dvojročnici - bolo možné sa uchádzať aj o pridelenie traktorov. Ako starí komunisti dostali sme od s. Žbirku z ÚV-KSS pokyny, aby sme vynaložili všetko svoje úsilie na založenie roľníckeho strojového družstva. V tom čase bolo málo roľníkov-komunistov,

9.

bolo preto potrebné sa spojiť s roľníkmi z Demokratickej strany, ktorí už v tom čase prejavovali veľkú nespokojnosť s vedením svojej strany. Po dohode s Ústredným roľníckym družstvom v Bratislave, zvolali sme schôdzku, na ktorú sa dostavilo 45 šalských roľníkov.

Na tejto schôdzke odznali referáty zástupcov Ústredného roľ. družstva, ktoré boli zamerané na výhody spoločného hospodárenia. Po diskusii boli prečítané stanovky, ktoré boli prítomnými roľníkmi jednohlasne schválené a prijaté. Potom sa previedla voľba správy a dozorného výboru. Táto voľba sa previedla na zakladajúcom valnom zhromaždení členov RSD dňa 21. decembra 1947. Prvý traktor dostalo družstvo v marci r. 1948, postupne potom dochádzali zásielky ďalších traktorov a poľnohospodárskych strojov.

Družstvo dobre prosperovalo, plnilo vcelku svoje poslanie, členov pribúdalo stále viac a viac. Vo februári r. 1949 zamýšľali sme spolu s Valentom Hučkom a Pavlom Uhrom založiť v Šali JRD, ale táto naša spoločná snaha bola zmarená nezáujmom šalských roľníkov o spoločné hospodárenie. Tesne pred žatvou r. 1951 okresný roľnícky

10.

tajomník S. Homola pokúsil sa založiť Jednotné roľnícke družstvo II. typu, avšak podobne ako my, nepochodil u šalských roľníkov. Zvolal schôdzku zástupcov masových organizácií, správy a dozorný výbor Roľníckeho strojového družstva a viac pokrokových roľníkov, ktorí prišli na schôdzku vo veľkom počte. Po prednáške okr. roľnícky tajomník prečítal prevádzkový poriadok JRD II. typu a vyzval prítomných roľníkov, aby svojím podpisom dali súhlas k založeniu JRD. Nastalo hrobové ticho. Po hodnej chvíli, keď sme videli, že prítomní roľníci váhajú podpísať prevádzkový poriadok, my-ako uvedomelí komunisti a funkcionári-ako jeden sme vstali a ako prví sme prevádzkový poriadok podpísali v tom presvedčení, že nás budú ostatní šalskí roľníci nasledovať. No nestalo sa tak, s podpisom sme zostali sami-k založeniu JRD nedošlo. Nedalo nam to však pokoja a hneď na druhý deň zvolali sme schôdzku roľníkov-komunistov a výsledkom bolo, že prevádzkový poriadok JRD II. typu podpísalo ďalších 7 roľníkov. V septembri

r.1951 podpísalo ďalších 17 roľníkov.V septembri r.1951 podpísalo ďalších 17 roľníkov a s týmto sa začala práca v JRD II.typu.V mesiaci októbri JRD v Šali prešlo na III.typ.

11.

Do správy JRD boli zvolení:s.Ludovít Jobbád,ako predseda,s.Pavol Uher ako hospodár,s.Štefan Žitňák ako podpredseda,s.Jozef Ferencei a Valent Hučko ako členovia správy.

Rozloha šalského katastra je 3.760ha.Pestuje sa tu najviac kukurica pšenica,jačmeň,raž a cukrovka.Velká pozornosť sa venuje pestovaniu zeleniny,vinohradníctvu a ovocinárstvu.Priemerné hektárové výnosy hlavných plodín za dva roky boli tieto:

	r.1961	r.1962
pšenica	26,26g	29,30
kukurica	31,89	24,10
jačmeň	20,93	37,89
raž	17,25	16,94
ovos	24,14	37,33
cukrovka	301	256

V povojnovom rozmachu poľnohospodárstva zaznamenala živočíšna výroba v Šali najmenší vzostup.Iba po skončení kolektívizácie badáme už i na tomto poli čoraz väčší vzostup.Súčasne s rozvíjaním rastlinnej výroby za pomoci mechanizácie poľných prác,sa dnes postupne rozvíja aj živočíšna výroba,ktorá sa stáva tiež i v Šali veľkovýrobou.

12.

Stavy hospodárskych zvierat r.1961 a r.1962:

kone	72	59
hovädzí dobytok	1153	1108
z toho kravy	439	440
ovce a barany	1975	1881
kozy	-	-
sliepky a kohúty	3165	4050
ostatná hydina	-	490

V Šali donedávna nebolo nijakého priemyslu,obec bola poľnohospodárskeho rázu a obyvateľmi obce boli roľníci.Predchádzajúce režimy ani nemali záujem o to,aby v Šali boli vybudované nejaké priemyselné podniky.Obyvatelia obce museli ešte donedávna odchádzať za prácou ďaleko od svojho domova.

V Šali sa spracovávali predovšetkým miestne rastlinné suroviny a živočíšne produkty.Takým väčším podnikom v Šali bol mlyn,pálenica,bitúnok,stavebný podnik,družstvo zátópám a združené služby mesta Šala.Už dávno v stredoveku boli cechy v Šali najvýznamnejšou remeselníckou organizáciou.Do dnešných čias sa zachoval v Šali cech tkáčsky a košíkársky.

Posledným tkáčom v Šali bol Ludovít Ferencei,bytom v Poštovej ulici,posleným košíkárom bol František Matula,bytom v Dolnej ulici.

13.

Po oslobodení v r.1945 sa združili podľa odborov do miestnych družstiev.Stavebné práce prevádza Stavebný podnik,ostatné služby Združené služby mesta Šala a betónová výroba.Ako z uvedeného vidieť priemysel v Šali nikdy v minulosti nedosiahol väčšieho rozvoja.Obrat nastal len po Februárových udalostiach,kedy robotníci prevzali do svojich rúk celú vládu a výkonnú moc v štáte.

Prvým činom robotníckej vlády bolo zaistovanie pracovných príležitostí miestnemu obyvateľstvu,aby nemuselo odchádzať za prácou ďaleko od domova.Socialistické plánované hospodárstvo rovnomerne rozmiestňuje priemysel v našom štáte a keďže na úrodné polia podunajskej nížiny museli sa umelé hnojivá dovážať zo vzdialených krajov ČSSR,ba i zo zahraničia,bolo rozhodnuté postaviť v Šali chemickú továreň výrobou umelých dusíkatých hnojív,ktoré tak naliehavo potrebuje naše socialistické poľnohospodárstvo.

Umiestnenie tohoto podniku v Šali je veľmi výhodné už aj z toho dôvodu,že je tu dostatok pracovných síl a hlavne pretože podnik bude stáť na území,kde jeho výrobky budú najviac potrebovať.

14.

O výstavbe chemickej továrne v Šali bolo rozhodnuté dňa 15.júna 1957,s výstavbou sa začalo 1.septembra 1958,v ktorý deň bola na mieste stavenišťa veľká manifestácia občanov celého južného Slovenska.V prvej etape výstavby,ktorá bude trvať do 1.júla 1962,odovydajú sa do prevádzky prvé objekty,v druhej etape výstavby-do r.1964 závod sa úplne dokončí a bude vyrábať štvrtinu dusíkatých umelých hnojív v našej republike.V novej továrni nájde prácu 1.600 robotníkov a po úplnom dokončení až 4.000.

V súvislosti s výstavbou továrne sa zmení i terajšia podoba mesta.Už v r.1953 bolo rozparcelované vyše 150 stavebných pozemkov a to v Pionierskej a v Poštovej ulici.Tieto pozemky boli pridelené uchádzačom o výstavbu rodinných domkov.V novembri r.1953 sa započalo s výstavbou 12 bytových jednotiek za Strednou všeobecnou školou.Roku 1955 sa prokročilo k výstavbe sídliska.V prvej etape výstavby sa odovzdá 522 bytových jednotiek,v druhej etape ďalších 640 bytových jednotiek.V Šali vyrastajú celé nové štvrte,stavia sa nová škola-pavilónový typ-s veľkou moderne zariadenou telocvičňou,bude sa stavať Ludová škola umenia,materská škola a jasle,

15.

nemocnica s 240 lôžkami,kultúrny dom,reprezentačný dom,prevedie sa kolonizácia mesta,plynovod a vodovod.Všetko toto sa započne budovať roku 1962.

Ako vidíme zo zaostalej a zanedbanej poľnohospodárskej dediny vyrastie do konca r.1970 priemyselno-poľnohospodárske mesto s moderným chemickým priemyslom a modernou poľnohospodárskou výrobou.

Obec Šala bola už v dávnej minulosti dôležitou križovatkou ciest.Pri budovaní týchto neboli prekážkou hory,ale rieka Váh,cez ktorý sa museli budovať mosty.V starých listinách sa spomína cesta vedúca z Nitry do Šale.Ďalšou vážnou prekážkou pri budovaní ciest bol vždy nedostatok kameňa,ktorý sa musel dovážať zďaleka.Toho času vedú cez Váh dva mosty,jeden cestný,vybudovaný r.1912 a železničný z r.1898.Obidva mosty boli zničené ustupujúcou nemeckou armádou v marci roku 1945.V dvojročnici boli obidva mosty znovupostavené.V šalskom chotári,v tak zv."Amerike"dosiaľ premáva kompa.

16.

Cez Šalu prechádza dôležitá medzinárodná železničná trať Balkán-Budapešť-Bratislava-Praha. Roku 1959 bola vybudovaná železničná trať v dĺžke 5 km na úseku Trnovec n/V Dusikáreň. Všetky štátne i obecné cesty boli počas trvania vojny zväčša zničené. Postupom času cesty sa opravovali a niektoré boli znovuvybudované. Roku 1953 bola vybudovaná cesta vedúca na Bilic a z Hornej ul. smerom ku Hospodárskej škole, r. 1955 bola opravená cesta ku škole v Školskej ulici a neskoršie v Pionierskej ulici.

Pri budovaní ciest mal MNV značné ťažkosti s dovozom kameňa zo stanice. Šalský roľníci odmietli odvážať kameň a preto MNV bol nútený usporiadať pracovnú brigádu, na ktorej sa zúčastnili všetci členovia rady a pléna MNV ako i jeho zamestnanci.

Roku 1957 bola vybudovaná na úseku Šala-majer Andelek ťažká cemento-betónová cesta v dĺžke 5,701 m a asfaltová cesta vedúca z Kraľovej n.V. Fučíkovou ulicou až ku hotelu Central. Osobnú i nákladnú dopravu na šalských cestách prevádza Československá automobilová doprava, ktorá má v Šali pobočný závod. Pred r. 1945 autobusová doprava

17.

v Šali neexistovala. Toho času ČSAD vlastní 36 autobusov a 68 nákladných áut, okrem toho každý väčší závod v Šali má osobné i nákladné autá. Súkromných motorových vozidiel ku dňu 15. jan. 1963 v Šali je

Keďže motorové vozidlá premávajú bez prestania po slabých šalských cestách, hrozí nebezpečenie, že tieto sa čoskoro zničia, lebo nie sú stavané na takú frekvenciu a na tak veľké zataženie. Dôležitú úlohu pri doprave v minulosti hrali ťažné zvieratá-záprahy. Postupom času tieto boli úplne vytlačené motorizovanými dopravnými prostriedkami. Poslednými povozníkmi v Šali boli Pavol Kelemen a L. Baluška.

Doprava chorých do okolitých nemocníc sa diala väčšinou na vozoch, zriedkavejšie na autách- kto mal na to peniaze. Prvá sanitka ako rýchly dopravný prostriedok pre chorých bola dodaná do Šale r. 1947. Prvým šoférom sanitky bol Gejza Reháč. Toho času šalskí občania majú k dispozícii 5 sanitiek, ktorými sa dopravujú do nemocníc i občania z okolia. Špeciálnym vozidlom sa dopravujú infekčne chorí.

Doprava zpráv v Šali sa uskutočňovala prostredníctvom poštového úradu, ktorý tu bol založený roku 1886.

18.

Poštový úrad v Šali bol r. 1959 vybudovaný automatickou telefónou ústredňou, ktorá je zapojená i na Trnovec n/V. a dialnopisom ako moderným dopravným prostriedkom podávania súrnych správ. Telefónna a telegrafná služba od roku 1945 v Šali je nepretržitá. Zásielky všetkých druhov poštových úradov zaisťuje vlastnými vozidlami, na tento cieľ slúžia miestnym občanom 2 poštové autá. Do r. 1949 odvoz balíkov a poštových zásielok na stanicu konal konský poťah. Posledným poštovým závozníkom bol Jozef Szabo, bytom v Mlynskej ulici.

Miestne zprávy a úradné oznamy od nepamäti do r. 1947 dávali sa šalskej verejnosti na vedomie bubnovaním, miestny rozhlas sa ozval po prvýkrát 1. februára 1947. Posledným obecným bubeníkom v Šali bol Jozef Kmotřík.

Počet účastníkov čs. rozhlasu ku dňu 1. okt. 1962 je v Šali 1.278, počet účastníkov rozhlasu po drôte 395, televízie 585, telefónnych staníc 396.

Šala bola už v dávnej minulosti dôležitou križovatkou obchodných a komunikačných ciest vedúcich z juhu na sever a z východu na západ. Prvotná osada jestvovala už

19.

od čias Veľkomoravskej ríše. Z historických listín vysvitá, že jeden z tridsiatich kostolíkov, ktoré dalo postaviť knieža Pribina v svojom nitrianskom údelnom kniežatstve, stál práve v Šali.

Pri kladení vodovodného potrubia smerom od artézskej studne ku novostavbe strednej školy robotníci odhalili pôvodné základy tohoto kostolíka, ktorý stál na najvyššie položenom mieste v Šali - v hornej časti terajšieho amfiteátra. V rokoch 1241-42, keď tatarské hordy vpadli na Slovensko, Šala bola opornou baštou na dolnom toku Váhu. Tu istú úlohu mala Šala počas tureckých vojen a nájazdov a počas náboženských bojov v tmavom stredoveku.

Obec Šala v dávnej minulosti vynikala ako obchodné stredisko. Boli tu zastúpené všetky cechy, šalskí remeselníci mali dobrú povest v celom Uhorsku a na veľké šalské trhy prichádzali kupci z všetkých končín rakúsko-uhorskej monarchie. Šala ma veľmi výhodnú, temer ideálnu polohu, ale ani jeden režim v minulosti nevedel toho využiť v prospech ľudu. Drobný šalský roľník v minulých režimoch neuveriteľne živoril. Za celých 20 rokov trvania buržoaznej ČSR v Šali sa vybuďovala iba jedna budova, aj tá bola daná

20.

do užívania len po rozpade 1. ČSR. Ako sa bezhlavo na obciach za 1. ČSR šafáril vidieť z tohoto typického prípadu: "Slávne" obecné zastupiteľstvo v Šali miesto toho, aby odhlasovalo budovanie chodníkov slúžiacich verejnosti, odhlasovalo vybudovanie betónového chodníka, vedúceho od fary po násyp pre potrebu miestneho farára a notára, ktorí po obede chodili k Váhu na prechádzku, zatiaľ čo šalskí občania sa mohli utopiť v blate.

Podobne tomu bolo i za Hortyovskej okupácie. Maďarskí fašisti neinvestovali do miestnej obce absolútne nič. Cez celú dobu smutne preslávenej okupácie žili iba z toho mála, čo sa vytvorila za 1. ČSR. Čiernym dňom pre miestnu obec bol deň 10. novembra 1938, kedy do Šale vtiahla maďarská okupačná armáda a kedy sa začalo surové prenasledovanie pokrokovým zmýšľajúcich občanov. Oстане navždy nezmazateľnou škvrnou v dejinách nášho mesta, že v Šali r. 1943 bolo zriadené židovské geto, do ktorého boli sústredení všetci občania rasovo prenasledovaní. Šalania izraelského vierovyznania boli nemilosrdne z obce vyhnaní a postupne odtransportovaní do koncentračných táborov a do plynových komôr v Poľsku. Zo všetkých násilne odvedených osôb počtom 512 nevrátilo sa do Šale 481 osôb.

21.

Obec Šala pred svojím zlúčením so susednou obcou Večou mala roku 1958 5.256 obyvateľov slovenskej a maďarskej národnosti. Toho času, podľa výsledkov sčítania ľudu z roku 1960, má 8.587 obyvateľov, z čoho 6.724 slovenskej a 1.863 maďarskej národnosti. K zlúčeniu obcí došlo dňa 1. januára 1960. Rozloha katastrálneho územia je po zlúčení 3.760 ha. Hustota obyvateľov na 1 km² je 140,1. K mestu Šala patrí aj osada Hetmėň a Kilič. V súčasnej dobe mesto Šala má 1.900 čísel. Do reorganizácie okresov Šala bola sídlom okresu.

Pôvodné domy a dvory v Šali boli nastavené dosť nahusto. V každom dvore bolo viac domových čísel. Domčeky so samostatným dvorom začali sa stavať v Šali len po zrušení nevoľníctva. Ako stavebný materiál na výstavbu rodinných domov sa používali ručne robené nepálené tehly, alebo steny sa nabíjali hlinou. Na pokrytie strechy používala sa slama a trstina. Ak chceme si urobiť predstavu o tom, aké domy sa stavali v Šali v minulosti, zajdeme si na Poštovú ulicu a zastavme sa pred domom č. 722, ktorý je vlastníctvom Imricha Kunu. Máme pred sebou typický šalský dom. Môžeme sa presvedčiť, že tento dom je stavaný z

nepálenej tehly, strecha je pokrytá trstinou.

22.

Veľmi zaujímavá po stránke architektonickej je konštrukcia krovu. Celý krov je podopretý zpredu dosť hrubým trámom zakopaný až v trojmetrovej hĺbke a bočnými zamurovanými podporami, ktoré vykonávajú dôležitú nosnú úlohu. V tom čase, keď ešte v Šali neboli vybudované hrádze, veľmi často boli povodne, ktoré zapríčiňovali nielen škody na poliach, ale i na obytných domoch. Obytný dom č. 722 nebol povodňou zničený, nakoľko konštrukcia jeho krovu bola tak stavaná, že odolala náporu vody, i keď murivo bolo odnesené vodou, krov zostal neporušený. Pri povodniach išlo hlavne o záchranu krovu, lebo drevo ako stavebný materiál bolo v Šali veľkou vzácnosťou. Vnútri domu sú ešte stopy označenia na nosných brvnách pokiaľ pri poslednej povodni siahala voda. Na jednej hrade je vytesaný nápis: "Vybudované roku Pána 1730."

Od tej doby v Šali veľa sa zmenilo, zmenilo sa i okolie domu č. 722. Pôvodne tento dom bol postavený na vyvýšenom mieste, pred domom bolo hlboká jama, do ktorej stekala v čase dažďa zo dvora voda. V zime tu bolo vhodné miesto na sankovanie a to smerom od vrátnice. Postupom času jama bola zavozená a vyrovnaná s okolím. Toto miesto bolo v Šali položené

23.

najnižšie a v dôsledku toho sa tu voda zdržovala najdlhšie, čo bolo vhodným prostredím pre existenciu veľkého počtu žiab, podľa toho i celé okolie volalo sa do roku 1962 "Žabáreň".

Spomínaný dom č. 722 je chránený Pamiatkovým úradom v Bratislave, ktorý ho dal r. 1962 nákladom 42.000 Kčs renovovať v pôvodnom štýle ako vzácnu raritu z oboru ľudového stavebníctva. Väčšina starých domov v Šali sa vyznačuje typickým ľudovým štýlom so zameraním na praktičnosť roľníckej usadlosti. V obytnej časti usadlosti - budovy sú vpredu 1-2 izby, potom nasleduje kuchyňa s pitvorom, komora a sýpka. Vzadu je hospodársky dvor, ktorý súvisí s obytnou budovou. V spomínanom Kunovom dome je horná hrada, ktorá spojuje všetky stavby vo dvore. Za sýpkou nasledujú maštale, chlievy a šopy.

Vzhľad našej obce do r. 1945 bol neupravený. Výstavba súkromných domov sa diala bez plánu. Časté živelne pohromy, hlavne povodne a požiare mnohokrát v dejinách Šale zničili veľkú časť našej obce. Zbyvajúce zvyšky zničených domov sa rôznym spôsobom upravovali a tak vznikali krivé a slepé uličky, ktoré robili našu obec nevzhľadnou. Úradné pomenovanie ulíc do r. 1945 neexistovalo. Od nepamäti občania Šale poznali

24.

Farkašdskú, Diakovskú, Kráľovskú ulicu, Dolnú a Hornú ulicu. Na rádku Žabáreň atď. K úradnému pomenovaniu ulíc došlo za predsedníctva s. Mikláša. V prvých povojnových rokoch vonkajší vzhľad našej obce sa rýchlo zmenil. Roku 1949 bol vypracovaný regulačný plán obce, podľa ktorého sa začalo v Šali stavať.

V rámci Dvojročného budovateľského plánu v Šali sa vybudovalo mnoho verejných, hospodárskych a obytných budov, bola vybudovaná moderná budova strednej školy a prišlo k výstavbe rodinných domov pri ONV. V tom istom roku bol založený park kultúry a oddych, avšak tento dosiaľ nebol sprístupnený verejnosti. Nachádzajú sa v ňom vzácne dreviny a rastliny dovezené sem s pôdou na autách z botanických záhrad z Čiech a Moravy. Toho času na území parku sa stavia št. nemocnica.

Historicky významným dňom v dejinách mesta bol deň 30. marca 1945, v ktorý deň slávna sovietska armáda vkročila na pôdu šalského chotára. Prvé vojenské hliadky sovietskej armády prekročili hranice šalského okresu už v noci z 30.

na 31.marca Sovietske vojenské velenie v snahe urýchliť presun armády na pravý breh Váhu temer súčasne postavilo 4 pontonové mosty.Celý šalský a galantský okres bol oslobodený temer bez boja.

25.

Ťažké straty utrpeli nemecké jednotky pri prechode cez Váh,keďže Nemci pri svojom bezhlavom ústupe zničili všetky cestné mosty.Oslobodenie Šale si vyžiadalo nielen obeť na životoch hrdinských vojakov,ale i niektorých občanov.Pri bojových operáciach ku väčším materiálnym škodám nedošlo,avšak temer všetky podniky objekty,školy ako i súkromné budovy boli poškodené.

Sovietsky vojaci boli privítaní obyvateľstvom Šale veľmi srdečne.Šalania pripravili svojim osloboditeľom slávobranu,ozdobili svoje príbytky zástavami a transparentami.Až teraz sa mohla plne oceniť nesmierne záslužná práca členov ilegálneho hnutia Komunistickej strany a iných protifašistických bojovníkov,ktorí ešte pred oslobodením pravdivo informovali spoluobčanov o postupe hrdinskej sovietskej armády.Práve títo občania ako členovia ilegálneho hnutia prichádzali ako prví nadviazať kontakt s veliteľmi prichádzajúcich sovietskych jednotiek,zabezpečovali ich ubytovanie v školách,verejných budovách ako i u miestnych občanov v súkromných bytov.Len čo vkročili oslobodzujúce jednotky sovietskej armády do Šale organizácia KSS,ktorá dosiaľ bola v ilegalite,začala vyvíjať organizačnú prácu zameranú na skonsolidovanie

26.

hospodárskych pomerov v miestnej obci.Už 3.apríla 1945 na čelo revolučného národného výrobu bol postavený starý bojovník za robotnícke práva -komunista Valent Hučko,ďalšími členmi revolučného výrobu boli:Štefan Žitňák,Karol Pittich,Alexej Sedlák.Pavol Uher,Štefan Kopáčik,Frant.Miškovič,Cecília Hučková,Júlia Pittichová,dr.Alexander Mlčúch,Michal Belovič,neskoršie bol výbor rozšírený na 30 členov.

Najnaliehavejšou úlohou,pred ktorou stál národný výbor bolo pomôcť Sovietskej armáde čím skôr dobyť nepriateľa-teda zaistiť pomoc občanov frontu.Ďalej bolo potrebné postarať sa o zásobovanie občanov ako aj repatriatov,ktorí vo veľkom počte vo dne v noci-prechádzali všetkými možnými dopravnými prostriedkami cez Šalu.Boli to väčšinou väzni koncentračných táborov násilne odvedení do Nemecka.Z podnetu MNV bolo v Šali zriadené väčšie vyživovacie stredisko,konali sa zbierky potravín,šatstva a bielizne jednak pre transporty repatriantov,jednak pre doplnenie zásob vojenskej nemocnice,ktorá bola zriadená v bývalej budove ONV a v školách.Konsolidovaniu miestnych pomerov napomohlo aj zriadenie sovietského posádkového veliteľstva v Šali.Sovietske vojenské veliteľstvo pomáhalo v činnosti

27.

revolučnému národnému výboru,avšak v žiadnom prípade neovplyvňovalo jeho rozhodovanie.

V mesiaci aprili 1946 bol zvolený za predsedu MNV s.Pavol Uher,v tomto zložení MNV zotrvalo až do celoštátnych volieb v máji 1946.Po voľbách MNV sa skladá z 18 členov za Demokratickú stranu,8 za Komunistickú stranu a 4 za Soc.dem.,za predsedu MNV bol zvolený 6.decembra 1946 Štefan Hladký.Členmi MNV boli:Štefan Kopáčik st.,Pavol Uher,František Jobbád,František Miškovič,Štefan Hlavatý,Karol Alföldi,Štefan Žitňák,Frant.Melicher,Štefan Alföldi,Štefan Šmida,Jozef Cagán,Michal Belovič ml.,Jozef Ferencei,Štefan Petro,Karol Baluška,J.Belovič ml.,Štefan Kopáčik ml.,F.Miškovič ml.,Imrich Jager,Ignác Hučko,G.Lovás,Ambróz Krommel,Karol Sedlák,Ludovít Jobbád,J.Baraniak,Valent Hučko,R.Trocha,Ján Pollák,M.Baluška.

Prednostom úradu bol notár Štefan Podoba.

Udalosti, ktoré sa odohrali vo februári r.1948 nútia pisateľa kroniky k tomu, aby kvoli historickému zachyteniu tejto veľkej doby aspoň stručne oboznámil čitateľa o príčinách a pohnutkách, ktoré viedli k radikálnym zmenám a opatreniam v našej obci. Napriek tomu, že všetky politické strany Národného

28.

frontu podpísali vládny program a vyslovili tým súhlas s našou vnútornou a zahraničnou politikou, čoskoro sa rozpútal úporný zápas medzi silami pokroku, vedenými Komunistickou stranou a silami kapitalistickej reakcie, ktoré nepripustili, aby sa nové politické formy prevádzali do dôsledku.

Táto politika reakcie sa odzrkadľovala výrazne aj v šalskom Miestnom národnom výbore, ktorý svoje úlohy v zmysle Košického vládneho programu neplnil. Utvorením AV akčného výboru a jeho opatreniami nastali prenikavé zmeny v zložení MNV, z ktorého boli vylúčený všetci tí, ktorí svojím jednaním a vystupovaním dokázali, že nemajú kladný vzťah k nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu. Toto radikálne opatrenie NF postihlo väčšinou zástupcov Demokratickej strany na čele s predsedom MNV Štefanom Hladkým.

Šalskí robotníci boli medzi prvými, ktorí pochopili vlastenecké a občianske povinnosti v kritických a rušných dňoch 25. až 28. februára 1948. Napätú situáciu v Šali podarilo sa zvládnuť bez akýchkoľvek ťažkostí a incidentov. Akčný výbor národného frontu pustil sa hneď do očisty verejného života. Stál na čele všetkých akcií v obci, staral sa o konsolidovanie

29.

pomerov, mobilizoval masy pracujúcich do prvomájových osláv, do víťazných volieb kandidátky Národného frontu, do diskusie o novej ústave, za úspešné zvládnutie ťaževných prác a prevedenie dožinkových osláv. Zvlášť treba vysoko hodnotiť prácu AV, ktorý úspešne previedol organizačné práce spojené s národnou smenou víťazstva, na ktorej bolo za viac tisíc Kčs zozbierané železa, handár i druhého cenného odpadu pre náš práve znárodnený priemysel. Zaslúžil sa o mohutný nástup pracujúcich na oslavy 1. mája a o stopercentný výkup chlebovín. Zo složíek obrodeneho Národného frontu treba zvlášť vyzdvihnúť revolučné odborové hnutie, ktoré pomocou svojho členstva plne sa zapojilo do spoločnej práce v tom veľkom programe, ktorý sme po februárovom víťazstve zostavili.

V máji r.1949 bol zvolený za predsedu MNV dlhoročný člen KSS s. Štefan Žitňák, nar. v Šali dňa 9. júla 1901 ako syn maloroľníka. Za jeho predsedníctva plénum MNV pozostáva z týchto členov: Karol Baluška, Júlia Pittichová, Štefan Kelemen, Mária Okruhlicová, Ludovít Jobbád', Ludovít Papp, Ján Čerhák, Karol Petro, Karol Hladký, Viliam Čerňanský, Jozef Ferencei, Karol M. Baranovič, V. Kováč, Imrich Hojdík, F. Melicher, Ján Farkaš, F. Zilizi, J. Petro, J. Husárik, Terézia Puterová, Agneša Žitňáková,

30.

Terézia Šmidová, Mária Pešádková, Peter Baluška, Ludovít Majer. Pokladníkom MNV bol Štefan Sedlák, nar. 8. apríla 1914, do služieb MNV bol prijatý dňom 1. júna 1932, do 31. mája bol kancelárskym zriadencom, od 1. júna 1942 ako kancelárska výpomocná sila, od 1. januára 1950 pôsobí na MNV vo funkcii obecného účtovníka.

Roku 1951 bola zaznamenaná v ľudovej správe významná zmena. Najdôležitejšou úlohou ľudovej správy bolo odstrániť starý byrokratický administratívny aparát a nahradiť ho ľudovými orgánmi. Vychádzajúc z tejto zásady zrušili sa funkcie tak zv. notárov na ktorých miesto boli úradne dosadení miestny tajomníci, vybraní z radov robotníkov, malých a stredných roľníkov. Posledným notárom v Šali bol Július Doskočil.

Dňa 14. augusta 1951 prevzal funkciu vedúceho MNV s. Imrich Jager, pôvodným povolaním kováč. Pri výbere nových členov do MNV prihliadalo sa predovšetkým na to, aby sa tam dostali robotníci, malí a strední roľníci, taktiež ženy a zástupcovia mládeže. Výsledkom reorganizácie MNV bolo, že v jeho novom zložení nastalo podstatné rozšírenie počtu členov a zlepšilo sa jeho triedne zloženie. K reorganizácii MNV v Šali došlo dňa 1. marca 1951. Za členov pléna MNV boli zvolení:

31.

Karol Baluška	Júlia Pittichová	Agneša Žitňáková
Peter Baluška	Karol Petro	Jozef Ferenci
Karol Pittich	Mária Pešádková	Anna Nagyová
František Hlavatý	Mária Kremelová	Jozef Alföldi
František Vencel	Karol Hladký	Ján Farkaš
Ludovít Majer	Terézia Šmidová	Ludovít Jobbád'
Viliam Čerňanský	Imrich Hojdík	Terézia Puterová
Karol Sedlák	Jozef Rehorčík	Ludovít Kolár
Karol Fekete	Štefan Hlavatý	Ludovít Papp
	Ján Čerhák	

Za predsedu MNV bol zvolený Karol Baluška, za 1. podpredsedu Ján Farkaš, za 2. podpredsedu Júlia Pittichová, za pokladníka Št. Hlavatý. Pracovné nadšenie u nového zloženia MNV sa prejavilo hlavne v tom, že všetci členovia MNV vyvinuli úsilie o dôkladné využitie 5M plánu. Tak v rámci 5M plánu začala sa vrtat artézska studňa pri mlyne, bolo vyparkované námestie a postavený na ňom pomník padlým hrdinom Sovietskej armády, ďalej bola upravená cesta vedúca od fary ku škole, rozpalcelované 72 stavebných pozemkov a vybudovaný verejný záchod.

32.

Dobrovoľný hasičsky zbor v Šali oslávil r. 1950 dve významné jubileá: 75. výročie založenia DHS v Šali a nič menej významné jubileum najstaršieho člena veľkej hasičskej rodiny s. Ludovíta Czellera, ktorý sa dožil 4. augusta 1950 vysokého veku 96. roku svojho plodného života. Menovaný v svojom 48. roku za zdravotných dôvodov odišiel do výslužby-51 a pol roka poberal pri dobrom zdraví plnú penziu. Zomrel vo veku 99 1/2 roka r. 1953.

Zloženie pléna MNV v období do 11. februára 1960:

Jozef Kopáčik	Peter Baluška	Štefan Mészáros
Ludovít Jobbád'	Alžbeta Ďurďovič	Imrich Šmida
Jozef Husárik	Mikuláš Sedlák	Ján Szabo
Ján Čapo	Ján Baran	Ladisl. Bujko
Frant Bujko	Mária Vicenová	Júlia Kopáčiková
Mária Ondrašín	Mária Puterová	Michal Čamaj
Imrich Jager	Ján Reháč	Imrich Hlavatý
Štefan Žitňák	Ján Farkaš	Karol Miškovič
Helena Gúziková	Božena Pokorná	Imrich Hojdík
Július Gúzik	Apolónia Miškovič	Frant. Smidt
Terezia Šmidová	Karol Hučko	Alžbeta Eliášová
Ludovít Petró	Anna Lovecká	Ján Marcikó
Helena Mitošinková	Karol Szórad	Michal Kubík
	Frant. Timár	

33.

Predsedom MNV bol Štefan Žitňák, tajomníkom Ján Čapó, členmi MNV za ONV s. Ján Jobbád' a Štefan Urban, vedúci kontrolného odboru.

Podľa odst.3.parag.10 zákona č.13/1954 Zb.boli prevedené v Šali dňa 7.febr.1960 voľby do národných výborov.Z celkového počtu voličov 4022,odvolilo 4012 voličov.Bolo zvolených 39 poslancov MNV, z toho 32 mužov a 7 žien,podľa zamestnania 10 členov JRD,17 robotníkov,6 z radov pracujúcej inteligencie a 6 iných povolaní.

Nové zloženie MNV:

Peter Baluška	Ján Molnár	Alexander Kromer
Ján Jobbad'	Imrich Šmida	Jozef Husárik
František Miškovič	Mária Majerová	Ernest Mikláš
Ján Boran	František Bujko	Mária Vicenová
Mária Puterová	Ladislav Belovič	Štefan Mészáros
Ján Rehák	Štefan Žitňák	Ján Farkaš
Karol Miškovič	Božena Pokorná	Imrich Hojdík
Július Gúzik	Terezia Šmidtová	František Šmidt
Ludovít Petró	Anna Lovecká	Štefan Urban
Karol Szórad	František Tímár	Ján Ondrejčín
Július Hadnagy	Aladár Lipovský	Ján Čižmárik
Martin Vančo	Ernest Mrlák	Ján Meleky
Mária Illéšová	Ján Farkaš	Jozef Szabó

Za predsedu MNV bol zvolený 11. febr. 1960 s. Alexander Kromer,

34.

za námestka predsedu Ján Čižmárik, za tajomníka Štefan Urban.

Významným dňom v Šali bol deň 12. júna 1960, kedy sa previedli v miestnej obci voľby poslancov do NZ, SNR a do národných výborov. V Šali bolo zriadených 45 volebných obvodov. Do voličských zoznamov bolo zapísané 4338 voličov, vcelku odvolilo 4329 občanov, čo činí 99,73% platných hlasov. Do nového národného výboru bolo zvolených 45 poslancov, z čoho 29 členov KSS a 16 bezpartajných. Z celkového počtu 13 žien, 32 mužov a 6 z radov ČSM. Podľa zamestnania 25 robotníkov, 11 členov JRD, 6 z radov pracujúcej inteligencie a 3 iného povolania. Vekové zloženie: 3 poslanci do 25 rokov, 37 do 50 rokov a 5 do 60 rokov.

Mária Miškovičová	Imrich Šmida	Mária Majerová
František Bujko	Vojtech Papp	Terézia Belovičová
Ján Molnár	Štefan Mészáros	Alexander Kromer
Mikuláš Sedlák	Viliam Čerňanský	Jozef Kopáčik
Ján Jobbad'	František Miškovič	Mária Ondrašínová
Ján Rehák	Peter Špendla	Štefan Psota ml.
Štefan Žitňák	Mária Félixová	Ján Farkaš
Alžbeta Eliášová	Imrich Hojdík	Božena Pokorná
Štefan Hatvany	Július Gúzik	Terezia Gálová
Ludovít Petró	Terézia Smidtová	František Šmidt
Anna Lovecká	Štefan Urban	Ernest Mikláš
Ladislav Šrámek	Ján Putera	Martin Vančo
Emília Mlynárová	Július Hadnagy	Ján Čižmárik
Jolana Kováčová	Ernest Mrlák	Ján Meleky
Mária Illéšová	Ján Farkaš	Jozef Szabó

35.

Dňa 24. júna 1960 na zasadnutí pléna Mestského nár. výboru bola prevedená voľba predsedu, tajomníka a ďalších členov Rady ako aj predsedov a členov stálych komisií. Za predsedu MsNV bol zvolený

s. Ernest Mikláš

narodený 26. novembra 1924 v Kyneku pri Nitre, robotníckeho pôvodu, pochádza z

viacčlennej rodiny, ako syn deputátnika pracoval ako poľnohospodársky robotník na veľkostatku a vykonával tu rôzne príležitostné práce. Od r. 1950 do r. 1956 zastával funkciu telovýchovného pracovníka ONV v Šali. Roku 1957 bol poverený funkciou vedúceho odboru pracovných síl, zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia v Šali. Za námestka predsedu bol zvolený s. Ján Čižmárik, za tajomníka súdr. Štefan Urban. Za ďalších členov Rady mestského nár. výboru boli zvolení: Štefan Žitňák, Štefan Psota ml., Július Gúzik, Martin Vančo, Alexander Kromer, Štefan Hatvany, Terézia Gálová, Božena Pokorná, Emília Mlynárová a Július Hadnagy.

Zloženie stálych komisií:

Plánovacia komisia: Ján Čižmárik predseda, Ľudovít Petro taj.

Členovia: Ján Jobbád, Terézia Belovičová, Ján Padušický, Alžbeta Eliášová, Jozef Kopáčik, Štefan Sedlák, Ing. Bertold Miček

36.

Finančno-rozpočtová komisia: A. Kromer predseda, V. Papp taj.

Členovia: Ján Farkaš, Mária Félixová, Imrich Hojdík, Mária Majerová, Alex. Kmotrík, Peter Baluška, Klára Hlavatá

Pôdohospodárska komisia: Štefan Žitňák predseda, M. Sedlák taj.

Členovia: Mária Miškovičová, Imrich Prajner, Ľudovít Belovič, Karol Miškovič

Komisia pre školstvo a kultúru: M. Vančo predseda, A. Lovecká taj.

Členovia: Ladisl. Šrámek, Jolana Kováčová, Imrich Šmida, Jozef Szabó, Peter Bošňák, Štefan Psota st., Michal Franko, Ferd. Chromek

Komisia zdravotná a soc. zabezp.: T. Gálová predseda, B. Pokorná taj.

Členovia: Viliam Čerňanský, Terézia Šmidtová, František Bujko, Ján Rehak st., dr. Jozef Zimmermann, dr. Štefan Kollarovič, dr. Leonard Holubanský, Jozef Gúzik, Štefan Benczi

Komisia MH dopravy a obchodu: Št. Psota predseda, M. Ondrašínová taj.

Členovia: Peter Špendla, Ján Meleky, Frant. Šmidt, Viliam Bórik, Ján Kvasňovský, Michal Borovský, ing. Ladisl. **Šumeg**

37.

Komisia pre výstavbu a byty: J. Hadnagy predseda, Július Gúzik taj.

Členovia: Ernest Mrlák, Ján Putera, Frant. Miškovič, Emília Mlynárová, Mária Illéšová, Pavol Svoreň, Ján Vician, Štefan Hlavatý

V mesiaci júni 1960 na prvom zasadnutí Západoslovenského krajského národného výboru v Bratislave bol priznaný obci Šala charakter mesta.

38.

Veľké pozemné práce na území šalského chotára prinášajú nespočetné doklady o tom, že naše územie vyhľadával človek od najstarších čias a že jeho obyvateľstvo sa zúčastnilo významnejšou mierou na kultúrnom a hospodárskom vývoji strednej Európy. Právom môžeme označovať Šalu a jej blízke okolie ako jedno z najbohatších a najzaujímavejších miest na archeologické pamiatky na Slovensku vôbec. Do zahraničia prenikla správa o náleze lebky neandertalca, ktorá je asi 150.000 rokov stará. Našiel ju pri bagrovisku šalský rodák-rybár Vilo Čerňanský.

Nie menej sú dôležité nálezy Petra Bošňáka, učiteľa SVŠ v Šali, ktorý r. 1957 našiel lebku nosorožca srstnatého s hornou čelustou a zo zachovalými

zubmi a zachovalú ramennú kosť mamuta vážiaca 48kg. Pisateľ kroniky na stavenisku školy našiel kostry skrčencov, popolnice, sekery a peniaze z doby Veľkomoravskej ríše. Veľmi cenné sú nálezy, na ktoré sa postupne prichádza na staveništi Dusikárne. Najstaršie sú objavy kostí mamuta staré najmenej 60.000 rokov. Z doby, kedy ľudstvo odkladá kamenné nástroje a začína používať na výrobu šperkov a úžitkových predmetov meď a bronz, prišlo sa v blízkosti Dusikárne na pohrebisko staré asi 3.800 rokov. V hrobách skrčencov

39.

sa našli šperky a parohové korálky. Tieto nálezy presvedčivo dokazujú, že ich nositelia prišli k nám z južného Ruska a znalosť spracovania kovu si osvojili na brehu Čierneho mora.

Niemenej pozoruhodné sú aj zvyšky štvorcových chát polozemníč z 6. storočia pred n.l. Sídlilo v nich pastiersko-roľnícke obyvateľstvo. Nálezy hlinených nádob vyrobených po prvý raz na hrnčiarskom kruhu ukazujú, že na Slovensku bolo v tomto období veľmi vysoko špecializované remeslo, a na vysokom stupni stojaca kultúra.

Na stavenisku Dusikárne sú sídliskové doklady ďalšieho nového obyvateľstva Keltov, ktorí sa tu usadili v IV.-I. stor. pred n.l. Nachádzame po nich pamiatky, nádoby a nástroje, ktoré sú nesporným dokladom už najstaršej mestskej civilizácie v strednej Európe. Po zlome letopočtu sa Považia zmocnili barbarští Kvádi, ktorí za sebou zanechali veľmi početné sídliská. Na samostatnom staveništi sa zistili dve barbarské osady, a to jedna asi z 2. a druhá asi z 3. stor. n.l., vzdialené od seba asi 2 km. Na sídlisku okrem domácich výrobkov sa prišlo na početné keramické inporty z rímskych provincií. Naši barbari s rímskymi provinciami nielen často viedli vojnu, ale mali s nimi aj živé obchodné styky.

Najpozoruhodnejšie sú však nálezy a objavy z doby,

40.

kedy sa na tomto území osídlili naši slovenskí predkovia. Najstaršími dokladmi o osídlení okolia Šale Slovanmi sú žiarové hroby v popolniciach usporiadaných do skupín, ktoré sa našli na území amfiteátra v Šali. Patria do 5. a 6. stor., kedy časť Slovanov, ktorá prišla na južné Slovensko ešte svojich mŕtvych spopolňovala, kým Slovania, ktorí prišli k nám z východného Slovenska pochovávali svojich mŕtvych v plnej výstroji a výzbroji. Dve veľké pohrebiská týchto Slovanov pochovaných s plnou výstrojou a výzbrojou boli objavené a čiastočne preskúmané vo vzdialenosti asi 4 km od seba. Jedno pohrebisko bolo narezané odpadovým kanálom v šalskom chotári, druhé, čiastočne porušené bolo objavené už v chotári obce Sládečkovce. Mŕtvi na týchto pohrebiskách sú pochovaní v natiahnutej polohe a hroby sú usporiadané šachovnicovo. Milodary a sprievodné nálezy v hrobách sú hojné. Okrem početnej keramiky vytočené už na hrnčiarskom kruhu treba sa zmieniť o skvostných šperkoch-naušniciach a prsteňoch z bronzu, náhrdelníkoch zo skla, ktoré nepochybne vyrábal šperkár v domácej dielni, nechýbajú tu ani železiarske výrobky kováča, ktorý okrem nástrojov koval aj zbrane.

Pohrebiská objavené na Dusikárni v Šali trvali nepochybne až do počiatku 9. stor. V dobe Veľkomoravskej ríše okolie

41.

Šale malo voči Nitre osobitné výrazné postavenie politické ba i kultúrne. Dôkazom toho je časť odkrytého pohrebiska v piesočníku v Šali na Veči, kde na veľkomoravskom pohrebisku boli nájdené skvostné šperky z ústredných dielní moravských.

Územie, na ktorom stojí Dusikáreň nestratilo svoj význam ani po zániku Velkomoravskej ríše. Dôležitých brodov na Váhu v Šali sa zmocňujú v 10. stor. Maďari a tu usadzujú verné kmene proti vznikajúcej priemyslovskej ríši. Pohrebisko, kde sú pochovaní starí Maďari s koňmi, našlo sa v Šali na ľavom brehu Váhu. Staromaďarské kmene ešte v priebehu 10. storočia splynuli so slovenským domácim obyvateľstvom. Rozsiahle pohrebisko je z doby, keď už kresťanská ideológia nedovoľovala klásť do hrobov milodary a preto na tomto pohrebisku (okolo 100 hrobov) boli ojedinelé prstene a náušnice už prejavom nadnárodnej kultúry spoločne pre Slovanov i starých Maďarov. Všetky uvedené okolnosti ako bohaté archeologické nálezy, ľudová tvorivosť, historické listiny a iné cenné pamiatky nasvedčujú, že mesto Šala má všetky predpoklady k tomu, aby sa tu zriadilo mestské múzeum. Bude preto trvalou úlohou rady Mestského n. výboru, aby sa touto naliehavou otázkou vážne zaoberala, nakoľko tu ide o záchranu cenného historického materiálu pre budúce pokolenie.

42.

Dňa 21. februára 1962 zavítal medzi budovateľov chemického kombinátu v Šali prvý tajomník ÚV-KSČ, prezident republiky Antonín Novotný. V jeho sprievode boli člen politického býra ÚV-KSČ, prvý tajomník ÚV-KSS Karol Bacílek, taj ÚV-KSČ Alexander Dubček, kandidát býra ÚV-KSS Frant. Dvorský.

Na pôde závodu privítal vzácnu návštevu minister chem. priemyslu inž. Jozef Púčik, predstavitelia a funkcionári Západosl. kraja, Galantského okresu a členovia MsNV v Šali na čele s preds. Ernestom Miklášom. Po srdečnom privítaní na priestranstve pred závozom sa s. prezident odobral do dielni hlavného mechanika na aktív budovateľov Dusikárne. Otvoril ho preds. záv. výboru KSS s Štefan Vician. Po ňom prehovoril riad. ChZJD v Bratislave s. Krahulec o tom, aký význam bude mať Dusikáreň pre rozvoj nášho poľnohospodárstva. Za nadšeného potlesku prítomných pristúpil k mikrofónu prvý taj. ÚV-KSČ Ant. Novotný. V úvode svojho prejavu sa poďakoval budovateľom za obetavosť a húževnatosť v práci na takom pre naše národné hospodárstvo dôležitom závode. Zdôraznil, že produkcia Dusikárne má podstatne prispievať k rozvoju nášho poľnohospodárstva. Preto je nanajvyš dôležité, aby sa dodržal vládny termín uvedenia závodu do skúšobnej prevádzky-1. okt. 1962.

43.

Súdr. prezident Novotný vyjadril presvedčenie, že budovatelia Duikárne nepovolí vo svojom úsilí a že odovzdajú k XII. zjazdu KSČ svoj najkrajší pracovný dar-nový závod. Potom prez. republiky so svojím sprievodom prezrel niektoré prevádzky kombinátu.

44.

Roku 1961 Jednotné roľnícke družstvo hospodáril celkovo na 1890 ha ornej pôdy, s počtom členov 464, z čoho bolo 306 členov nad 50 rokov. V tom istom roku bolo zavedené v šalskom JRD pevné odmeňovanie. Celkový priemerný zárobok i s naturáliami činil 1.200 Kčs mesačne. Družstvo vlastnilo 7 kravínov, 2 teliatníky, 1 odchovňu voľného ustajnenia, 5 matečnickov, 5 výkrmní ošípaných, 1 koniaren, 2 nosné haly, 3 hydinárske farmy, sklad na 150 vagónov, 2 poľné mlaty, dielňu, 2 artézské studne s gravitačným vodovodom, 2 zeleninárske objekty, strojový park s prívesným náradím. V tomto roku bola zavedená nová technológia v zbere obilovín silážnych krmovín, začali sa používať nové osivá a bolo zavedené skúmanie pôdnej biológie. JRD pre kultúrny rast svojho členstva zriadilo knižnicu, zakúpilo televízor, gramorádio ako i rôzne spoločenské hry, organizovalo spoločné návštevy divadelných hier, poučných filmov, zajazdy a exkurzie. Bola zavedená sociálna podpora ako rodinné príspevky v prípade onemocnenia, úrazov, novomanželské v sume 500,- Kčs, pohrebné 500,- Kčs, podpora

pri narodení dieťaťa.

Pri zabezpečovaní týchto úloh Mestský národný výbor, jeho rada a poľnohospodárska komisia pravidelne

45.

usmerňovali cestou správy JRD poľnohospodársku výrobu a výkup na svojich zasadnutiach, prejednávali všetky úlohy podľa jednotlivých ročných období a vynášali uznesenia na odstránenie zistených závad.

Mestský národný výbor v roku 1961 vybudoval v rámci akcie "Z" premietaciu kabínu v amfiteátri, brigádnicke práce previedli občania mesta Šaľa.

Na úseku miestnych komunikácií r.1961 boli upravené niektoré ulice ako Pionierska a Štúrova ulica. Pre úpravu a údržbu ostatných ciest bolo vyvozené z rieky Váh vlastnými vozidlami 367 kubíkov štrku, pri týchto prácach šalskí občania odpracovali 10.160 hodín. Ďalej boli vybudované chodníky z tvárnic a betónu v dĺžke 1.950 b.m. v hodnote 69.852 Kčs.

V rámci bytovej výstavby bolo vybudované 108 bytových jednotiek, miesto plánovaných 216 b.j. čiže v štátnej bytovej výstavbe plán bol splnený len na 50%. Plán štátnej bytovej výstavby nebol splnený preto, že dodávateľ Hydrostav n.p. mal od svojho nadriadeného orgánu zastavené prevádzanie ďalšej výstavby a nový dodávateľ nebol včas zabezpečený.

Družstevná bytová výstavba bola započatá v mesiaci decembri 1961 výstavbou 19 bytových jednotiek. Výstavbu zahajili

46.

Pozemné stavby Trnava. Pre individuálnu bytovú výstavbu bolo vydaných 12 stavebných povolení, rozostavaných rodinných domkov r.1961 bolo 66. V meste Šaľa i napriek tomu, že rozsiahla výstavba je veľká núdza o byty, čo je vidieť z toho, že MsNV do konca roku 1961 eviduje 287 žiadostí o pridelenie bytu. Pomerne nehygienicky bývajú občania cigánskeho pôvodu, ktorí bývajú v takzv. Pére na veľmi malej obytnej ploche.

Túto otázku sa snaží MsNV vyriešiť tým, že poskytuje občanom cigánskeho pôvodu stavebné pozemky, prideliť byty v meste a umožňuje kúpu rodinných domkov.

MsNV i naďalej bude vyvíjať úsilie o likvidáciu cigánskej osady v najkratšej možnej dobe, keďže naši občania cigánskeho pôvodu, sú až na malé výnimky, usilovní a pracovití.

Roku 1961 Jednotné roľnícke družstvo v meste Šaľa malo svoj pôdny fond pre celoročné hospodárenie rozdelený nasledovne:

Orná pôda	1890 ha
ovocné sady	10 ha
záhrady	5 ha
vinice	20 ha

pastviny 33 ha, poľnohospodárska pôda spolu 1.958 ha, záhumienky 180 ha

47.

Pre úspešné prevedenie jarných, letných a jesenných poľnohospodárskych prác boli roku 1961 vypracované organizačné plány zabezpečenia týchto prác, ktoré boli prejednané a schvaľované v rade MsNV, v správe JDR ako i celočlenskou schôdzkou JDR.

Počas zimného obdobia boli prevedené všetky opravy strojov a závesného náradia, vyčistené všetky osivá a sadivá.

Jarné poľnohospodárske práce boli prevedené včas podľa plánu, agrotechnické termíny boli dodržané u všetkých plodín.

Letné poľnohospodárske práce započali zavedením novej technológie t.j. dvojfázovým zberom, ktorý v predošlých rokoch nebol prevádzaný. Do žatevných prác bolo zapojené 8 kombajnov, 5 samovázov a 4 riadkovače. Dvojfázovým zberom bolo zozbierané obilie z 385 ha t.j. 56% celkovej plochy obilnín.

Jesenné práce prebehli pomerne za priaznivých podmienok. Hektárové výnosy u jednotlivých plodín dosiahnuté r.1961 boli tieto:

Pšenica	26,26g	mak	11,6
raž	17,25	konope	73
jačmeň ozim.	30,13	konope sem.	2,06
repka	15,25	viacr.krm.	56
jačmeň jar.	20,93	kukurica sil.	215
ovos	24,14	repka krmná	526
hrach	25,06	lucerna	3,70
zemiaky	115	ďatelina	5
cukrovka	301	kukurica	31,89

48

Stavy hospodárskych zvierat r.1961:

Jednotné roľnícke družstvo v priebehu roku 1961 nevedelo vytvoriť v rámci svojej rastlinnej výroby také krmovinové fondy, ktoré by mohli zabezpečiť plánovanú živočišnú výrobu.

Hovädzí dobytok	1450	1290
kravy	542	476
ošípané	2016	1740
prasnice	278	268
nosnice	6341	3148

Dojivosť kráv: Plán určoval 5,5 na 1 kravu, bolo dosiahnuté 4,9 l denne.

Roku 1961 v meste Šaľa bola rozšírená doprava tým, že bola zriadená mestská doprava na trati Šaľa-Dusikáraň, ktorá premáva jedným vozidlom v jednohodinových intervaloch od 4.hod. do 24.hod. Miestnej doprave vypoľáhajú 4 autobusy, ktoré premávajú na štátnej linke. Mimo toho premávajú na trati Dusikáraň Šaľa-Kolárovo 9 spojov, na trati Šaľa-Selice spoj premáva 15 krát, Šaľa-Trstice 7 krát, Šaľa-Sládečkovce 16 krát, Šaľa-Dlhá 8 krát.

V meste Šaľa je celkom 57 predajní, ktoré sa členia na predajne potravinárske, priemyselné a na závody verejného stravovania. Podľa počtu a jednotlivých druhov rozdeľujeme takto:

49

mliekarne 5, cukráreň 1, mäsná 6, ryba 1, chlieb a pečivo 1, potraviny 8, zelenina a ovocie 2, textil 4, obuv 2, partiový textil, kovopredajňa 1, farby-laky 1, drogéria 1, elektro 1, moto 1, sklo 1, nábytok 1, hračky 1, papiernictvo 1, tabak

1, stavebniny, priem. predajne 2, ZVS 5. Všetky uvedené predajne sú predajňami

Jednoty-Ludového spotrebného družstva. Okrem týchto má tu štátny obchod

Klenoty, Mototechna, Uholné sklady. Nedostatky v zásobovaní obyvateľstva r.1961

vo väčšej miere sa nevyskytli, menšia porucha v zásobovaní nastala tým, že

niektorí občania robili väčšie zásoby potravín, čím bol znemožnený hladký

priebeh zásobovania nášho obyvateľstva.

V meste Šala sú dve stredné školy a to Stredná poľnohospodárska technická škola Stredná všeobecnovzdelávacia škola. Počet základných deväťročných škôl je 4, z toho úplne deväťročné školy s vyučovacím jazykom slovenským 2, 1 deväťročná škola s vyučov. jazykom maďarským a 1 neúplná s ročníkmi 1-5. Okrem spomenutých škôl je 1 osobitná škola a 1 ľudová škola umenia.

Na všetkých uvedených školách je spolu 95 učiteľov. Žiakov je spolu 1802, učební 35, tried 66. V meste Šala je celkom 6 školských budov, na všetkých školách je zavedené dvojsmenné vyučovanie.

50.

V meste Šala sú 3 materské školy, z ktorých 1 je závodná, dve materské školy nemajú vyhovujúce umiestnenie.

Osvetový dom v Šali po celý rok organizoval prednášky, besedy, večery otázok a odpovedí a iné výchovné podujatia.

Mestská ľudová knižnica i napriek tomu, že je umiestnená v krajne nevyhovujúcich miestnostiach, z ktorých jednu možno používať len ako skladište. V súvislosti z výstavbou sídliska v Šali v krátkej dobe dôjde k asanácii terajšej budovy. Knižný fond r. 1961 vzrástol na 10.579 zväzkov. Mestská ľudová knižnica ku koncu r. 1961 mala 1250 čitateľov, počet výpožičiek - 23.216.

Územné detské jasle v Šali sú jedny s povolenou kapacitou pre 24 detí. Roku 1961 boli otvorené závodné jasle pre deti pracujúcich v závode Dusikáreň.

V meste Šala je 1207 dôchodcov. V závode verejného stravovania sa stravuje priemerne 12 dôchodcov

51.

Štátny projekčný ústav v Bratislave-pobočka v Nitre vypracoval r. 1962 podrobný smerný územný plán mesta Šala, podľa ktorého bude prestavané celé mesto.

V tomto roku a nasledujúcich rokoch bude prebiehať bytová výstavba ako i komplexné zariadenie v rámci vyvolaných investícií ako sú obchody, prevádzkarne združených služieb, kultúrny dom, športový areál a pod. V priebehu r. 1962 boli rozstavované sídliská a to sídlisko za MsNV a tzv. pohotovostné sídlisko. Okrem bytovej výstavby r. 1962 bola čiastočne prevedená výstavba vodovodu, kanalizácie a plynovodu.

Roku 1962 bola zahájená výstavba nemocnice o kapacite 240 lôžok, ktorá po jej vybudovaní bude postačovať pre potrebu mesta a blízkeho okolia. Taktiež sa postupovalo pri výstavbe obchodného strediska a hotelu, ktorý objekt má byť odovzdaný svojmu účelu v budúcom roku, čím aspoň čiastočne sa zlepší obchodná sieť pre potreby mesta.

Pre značný príliv obyvateľstva sa zvyšuje každým dňom i počet školopovinných detí, pre potrebu ktorých bola vybudovaná nová deväťročná škola s dvadsiatimi učebňami pre 800 žiakov.

52.

Mestský národný výbor r. 1962 venoval zvýšenú pozornosť na úseku miestnych komunikácií, nakoľko to vyžiadovali okolnosti vzhľadom na výstavbu vodovodu a kanalizácie. Výstavbou týchto zariadení dochádzalo k sústavnému poškodzovaniu ciest a chodníkov. Na ich úpravu sa čerpal materiál s miestnych zdrojov. Škvára a miestny štrk bol navozený na cesty a chodníky v množstve 1.200 kubíkov, 150 kubíkov kameňa bolo objednané z Nitr. Hrnčiaroviec. Väčšie

množstvo materiálu bolo použité na cesty i preto, že sa museli zabezpečovať obchádzky jednotlivých úsekov, kde sa výkopné práce prevádzali. pri týchto prácach občania nášho mesta odpracovali brigádnickým spôsobom - v rámci záväzkov 8.856 hodín.

Na úseku štátnej bytovej bolo zahájených 174 bytových jednotiek v hodnote 6.790.000 Keš. Do užívania bolo odovzdané 36 b.j. - blok B/VII, ďalších 90 byt. jednotiek ktoré sú rozostavané, budú dané do užívania v budúcom roku.

V rámci družstevnej bytovej výstavby bolo odovzdaných 36 bytových jednotiek a ďalších 36 b.j. bolo so stavbou zahájené. Pre družstevnú bytovú výstavbu sa javí veľký záujem, čo je vidieť i z toho, že pre rok 1963 sa prihlásilo nových 18 členov.

53.

Roku 1962 Jednotné roľnícke družstvo už tretí rok hospodári po zlúčení dvoch obcí Šaľa a Veča. V katastri sa nachádzajú pozemky čiernohlinité, hlinitopieskové, pieskové. Pozemky sú vo väčšej miere vyrovnané, až na malé výnimky nachádzajú sa nížiny a menšie kopčeky. Na druhej strane Váhu, t.j. v býv. Veči pri porovnávaní v priebehu troch rokov sú hektárové výnosy menšie o 20-22%. Klimatické podmienky r.1962 sa prikláňali k suchu, čo malo značný vplyv i na hektárové výnosy najmä u kukurice. Obhospodarovanie pozemkov bolo r.1962 uspokojivé. Záhumienkové hospodárstvo je včlenené do družstevnej pôdy pričom každý člen JRD z vyrobených hektárových výnosov obdrží na záhumienku vyprodukovanú percentuálnu časť výroby. S týmto JRD dosahuje úspech, nakoľko všetky pridelené práce sú prevedené v argotechnických termínoch. Družstvo svoj pôdny fond využíva na 100%. V svojom hospodárení družstvo nodobúda každým rokom väčšieho obratu. Hmotná zainteresovanosť družstevníka každoročne stúpa, čo sa prejavuje v pevnom odmeňovaní. Doterajšie skúsenosti ukazujú, že pevné odmeňovanie je správne. Od 1. apríla 1962 bolo v JRD zavedené podľa nového zákona nové sociálne zabezpečenie.

54.

Vekové rozvrstvenie členov Jednotného roľníckeho družstva je dosť vysoké, nakoľko družstvo má do 19 rokov 32 členov, od 20 do 40 94 členov a celkom JRD má 464 členov. Značná časť členstva je prestárla, následkom čoho pracovný výkon týchto členov je menší.

V JRD doposiaľ je veľmi málo mládeže, ktorá sa usiluje opustiť družstvo a väčšinou odchádza do priemyslu. Roku 1962 Jednotné roľnícke družstvo malo 1906 ha pôdy, včítane záhumienok. Tento pôdny fond je rozvrstvený následovne:

orná pôda	1730 ha
vinice	21 ha
záhrady	7 ha
ovocný sad	10 ha
lúky	26 ha
pasienky	32 ha
zalesnenie	50 ha
zastav. plochy	18 ha
ost. pôda	12 ha

Pre obrodienie tejto pôdy má družstvo vytvorené tri skupiny a tri čaty v rastlinnej výrobe. Je utvorená jedna komplexne mechanizovaná brigáda, ktorá je rozdekená na tri čaty. Na čele každej skupiny stojí skupinár a jeden odborník - agronóm. V každej čate je jeden čatár, ktorý je súčasne odborníkom. Živočíšna výroba tvorí jeden celok a má jedného hlavného zootechnika a dvoch zootechnikov pomocníkov.

55.

Každý výrobný úsek má svoj výrobný-finančný plán, za ktorý sú osobne zodpovední členovia skupiny. Každý týždeň sa konajú výrobné porady, kde sa určujú týždenné pracovné plány a súčasne sa vyhodnotia prevedené práce za uplynulý týždeň. Dvojtýždenne sa zúčastňujú jednotliví vedúci skupiny na zasadnutí správy JRD, kde podávajú zprávy za svoj úsek. Hlavný zootechnik a hlavný agronom sú usmerňovaní správou a predsedom družstva, strojový park riadi mechanizátor-vedúci komplexnej mechanizácie. Chemizáciu rastlínnej výroby má na starosti hlavný agronom. Krmný plán zostavuje a zabezpečuje hlavný zootechnik.

Celoročný výrobný plán, ktorý je zostavený pre každú výrobnú jednotku, je vypracovávaný pracovníkmi, ktorí na tom-ktorom úseku pracujú. S týmito plánmi sa oboznáma všetci členovia na skupinových schôdkach svojho úseku. S celkovým plánom sa oboznamujú na členských schôdkach, ktoré sa pravidelne raz mesačne konajú.

Technický rozvoj v JRD nie je ešte stále na takej úrovni ako by bolo potrebné. V rastlinnej výrobe je síce mechanizovaný zber obilovín, avšak u okopanín je mechanizácia iba v začiatkoch. Postrádajú sa tie stroje, ktoré by mohli mechanicky zvládnuť práce u okopanín, čím by sa uľahčil včasný zber náročnejších plodín ako cukrová repa a kukurica.

56.

Výrobný plán pre rastlinnú výrobu r.1962 bol nasledovný:

Duh	plán ha	skut. ha	výnos ha	skut. ha	výnos
pšenica	267	251	28,5g	29,3	
raž	10	10	25	16,3	
jačmeň ozim.	30	30	30	29,3	
jačmeň jar.	210	253	27,5	37,8	
ovos	30	15	25	37,3	
oz. zmesky	75	50	260	220	
hrach	40	45	25	21,6	
kukurica	224	241	36	24,1	
zemiaky	6	6	130	40	
cukr. repa	135	143	340	256	
paprika	8	10	14	1,5	
mak	20	18	10	9,5	
konope st.	5	5	5	2	
konope sem.	10	10	70	40	
krmné struk.	5	4	18	17,6	
krmoviny viacr.	300	300	60	152	
kukur. na siláž	120	120	480	152	
jar. zmesky	50	50	300	250	
krmná repa	15	15	520	363	
karotka	5	5	280	25	
ďatel. semeno	30	30	4	0,7	
lucerk. semeno	25	30	2,7	1	
čakanka	5	5	150	15	
zelenina	34	34			

Podľa uvedených čísel je vydiť, že JRD u niektorých plodín nedosiahlo plánovanú úrodu, príčinou boli škodcovia-najmä mura osevná, ktorá zničila plodiny takmer na 90%. V budúcnosti bude potrebné proti tomuto robiť preventívne opatrenia, aby sa predišlo takýmto škodám, aké boli spôsobené r.1962.

57.

Zmluvné dodávky poľný výrobok družstvo uskutočnilo nasledovne:

plodina	plán	skutočnosť
pšenica	3.314g	3.316g
raž	183	184
jačmeň	3.313	3.858
kukurica	1.230	1.230
hrach	420	660
zemiaky	200	140
cukr.repa	41.850	36.149
čakanka	850	79
paprika	240	27
mak	199	136
konope st.	560	358
konope sem.	60	9
lucerka	43	-
seno	250	257
slama	300	300
karotka	1.250	75

Z uvedeného je vidieť, že družstvo splnilo len obiloviny na 100%. V dôsledku nesplnenia zmluvných dodávok družstvo nedosiahlo plánované finančné prostriedky, čím bola spôsobená značná finančná ťažkosť u Jednotného roľníckeho družstva.

Živočišná výroba je umiestnená vo dvoch dvoroch. V predmestí je vytvorený izolát, kde sa umiestňujú kusy zdravé, bez TBC a v šaľskom dvore je umiestnený dobytok napadnutý TBC. Ozdravovací proces prebieha podľa dozoru veterinárnej služby.

58.

Stavy k 31.dec.1962 sú nasledovné:

Druh:	stav k 1.jan.	plán k 31.dec.	skut.k.31.XII.1922
hov.dobytok	1.290 ks	1.458 ks	1.108 ks
z toho kravy	478 ks	546 ks	440 ks
ošípané spolu	1.740 ks	2.439 ks	1.881 ks
z toho prasnice	268	304	244
kone	85	85	59
sliedky	3.148	3.065	3.192
morky	-	-	490
včely	52	52	52

Z uvedeného vidieť, že družstvo znížilo stavy k plánovanému množstvu ku koncu roku na základe uznesenia vyšších orgánov. Zmluvné dodávky za r.1962 družstvosplnilo nasledovne:

Druh:	plán dodávky	skutočnosť
Mäso celkom	2.887g	2.397g
z toho HD	990	1.169
z toho ošípané	1.600	1.078
z toho hydina	267	93
mlieko	704.000 l	562.000 l
vajcia	550.000 ks	499.000 ks

Celkove môžeme hodnotiť živočišnú výrobu r.1962 kladne. Je len potrebné, aby sa v budúcnosti v družstve vedelo zabezpečiť v rastlinnej výrobe také množstvo krmív, ktoré zaistí dosahovanie plánovanej úžitkovosti a dosahovanie prírastkov vopred stanoveným plánom.

59.

Dňom 8.januára 1962 započala svoju činnosť v Šali Domová správa.Domová správa spracuje 77 bytových jednotiek s priemernou plhou na jeden byt 52m².23 bytov je umiestnené v nových budovách vybavených vodovodom,54 bytov sa nachádza v strážnych budovách.Priemerný počet ľudí pripadajúcich na 1 byt je 4 osoby.Domová správa spravuje 27 nebytových jednotiek,v ktorých sú umiestnené obchdné,prevádzkové a kancelárske miestnosti.

60.

Mesto Šala r.1963 dosiahlo v počte obyvateľstva 8.535 obyvateľov prihlásených na trvalý pobyt.S prechodne prihlásenými obyvateľmi má mesto veľa 9.000 obyvateľov.Počet obyvateľstva mesta sa sústavne zvyšuje tým,že sa každým rokom dávajú do užívania novopostavené bytové jednotky v rámci štátnej a družstevnej bytovej výstavby.

Budovaním chemického závodu sa postupne pretvára chrakter i celkový vzhľad mesta Šala.Rada okresného nár. výboru r.1963 schválila smerný územný plán mesta,ktorý vypracovalô Krajský projekčný ústav v Nitre na roky 1963-1980,podľa tohoto plánu sa počíta v Šali s možnosťou ubytovania 27.000 osôb.

V rámci smerového územného plánu mesta prebieha štátna i družstevná bytová výstavba,výstavba kanalizácie a vodovodu ako i plynovodu,výstavba nemocnice,hotelu a obchdného strediska,detských jasiel a materskej školy.

Celková výstavba v Šali r.1963 prebiehala úspešne,MSNV venoval rozvoju mesta náležitú pozornosť.V súlade s uznesením X.//. sjazdu KSČ zvyšuje sa účasť obyvateľstva na vyriešení bytového problému a to predovšetkým družstevnou výstavbou.Roku 1963 bolo odovzdané do užívania 36 bytových jednotiek,blok B/I.

61.

V štátnej bytovej výstavbe r.1963 bolo zahájené a odovzdané do užívania 180 bytových jednotiek pre zamestnancov Dusikárne.

V drobnej bytovej výstavbe bolo vydané 16 stavebných povolenia to väčšinou občanom,ktorým sa domy vykúpili.

Roku 1963 sa pokračovalo vo výstavbe objektov nemocnice.V celku r.1963 boli vybudované tieto objekty:administratívna budova,lôžková časť,poliklinika a garáže.V tomto istom roku bola daná do užívania základná deväťročná škola-boli odovzdané 2 pavilóny,telocvična a jedáľňa pre veľké kolaudační závody neboli prevzaté.R.1963 sa pokračovalo vo výstavbe vodovodu a prikročilo sa k výkopu vodojemu,súčasne sa buduje v Šali kanalizácia bola dokončená "A"stoka a prírodný kanál zapojený na čerpaciú stanicu.Na úseku výstavby detských jasiel a materskej školy vyskytli sa závažné nedostatky,pre ktorú príčinu budovy neboli odovzdane svojmu účelu.Vo výstavbe hotelu a obchdného strediska sa pokračuje.Roku 1963 bolo vybudované a skolaudované dva obchdné objekty pri bloku IV a V,pre pre nedostatok zariadenie tieto obchody neboli dané do užívania.Výstavba internátu bola dokončená,zatiaľ čo slobodáreň na pohotovostnom sídlisku je ešte stále vo výstavbe.R.1963 bola položená sekundárna sieť elektr.vedenia a neonové osvetlenie ulíc.

62.

Pôdny fond Jednotného roľníckeho družstva r.1963 bol rozvrstvený nasledovne:

orná pôda	1.582,75 ha
orná pôda záhumienok	175,38 ha
orná pôda spolu	1.758,13 ha
vinice	21,16 ha

záhrady	2,91
ovocné sady	13,77
lúky	32,12
pasienky	34,12
poľnohosp.pôda	1.862,98
okrem toho JRD ešte užíva:	
lesná pôda	138,66
vodné plochy	10,06
zastavané plochy a nádvoría	27,23
neplodné plochy	2,29
ostatné plochy-cesty	11,55
celková výmena závodu činí	2052,75

Výborný plán pre rastlinnú výrobu r.1963:

plodina	plán osevu	skut.osevu	plán výnosu	
	skut.ha	výnos		
pšenica	290 ha	29,3g	160 ha	16,26g
raž			24 ha	15,00
jačmeň	160 ha	53,0g	180 ha	28,8
ovos	y	25	y	25,8
hrach	45 ha	25,00	100	20,4
šošovica	5 ha	10	5	13,8
mak	15 ha	12,1	18,6	6,5
kukurica	310	38	310	40
cukrovka	146	340	146	492
kukurica sil.	113	480	113	392
krmná repa	10	500	12	920
zelenina	37		48	
ďatelina	40	2	24	1,7

63.

Zmluvné dodávky zrnín Jednote roľníckeho družstvo r.1963 splnilo nasledovne:

plodina	plán v g	skut.v g
pšenica	3.692	1.055
raž	-	319
jačmeň	4.305	4.935
strukaviny	640	640
hrach	350	997
kukurica	1.375	2.112

Stavy hospodárskych zvierat r.1963:

	plán	skut.	rozdiel
Hosp.zvieratá celkom	1.195	972	223
z toho kravy	478	398	80
ošípané celkom	2.198	1.923	275
z toho prasnice	250	244	6
hydina celkom	4.900	4.407	493

Zmluvné dodávky mäsa r.1963:

Druh	plán	skut.	rozdiel
Mäso HZ	1.173	1.151	-22
mäso bravčové	1.607	1.342	-265
hydina	161	161	
mlieko	452.000	559.400	+107,4
vajcia	413.000	397.876	-15

64.

Okresná vodohospodárska správa so sídlom v Šali v tomto roku oslávila 75. výročie založenia vodohospodárskej organizácie na území okresu Galanta.

Prvé pokusy o založenie vodohospodárskej organizácie tzv. Družstva proti zátopám a vnútorným vodám na pravom brehu Váhu-boli r.1862-teďa pred sto rokmi. Tento pokus však stroskotal prv, než by bolo družstvo zahájilo svoju činnosť. Zakladateľ družstva t.1864 zomrel, v dôsledku čoho družstvo sa rozpadlo.

Roku 1870 sa znovu vynorila myšlienka o založenie Vodného družstva v záujemníckych kruhoch, narazila však na odpor vzdialenejších záujemníkov a preto nedošlo k uskutočneniu. Ešte aj v rokoch 70. a 80. minulého storočia boli všetky pokusy bezvýsledné. Dňa 16. februára 1888 bolo zvolané zhromaždenie záujemcov do Galanty samotným Ministerstvom, ale skoro dvojtretinovou väčšinou postavilo sa záujemníctvo proti utvoreniu Vodného družstva. Po týchto márných pokusoch vymenoval minister verejných prác a dopravy ministerského komisára, ktorý a moci zákonej utvoril v marci r.1888 vodohospodársku organizáciu pod názvom: Družstvo proti zátopám a vnútorným vodám na pravom brehu

65.

Váhu. Do tejto organizácie sa neskôr začlenilo i Družstvo proti zátopám a vnútorným vodám na Dudváhu.

Prvé hlavné práce tejto organizácie boli: výstavba ochrannej hrádze na pravom brehu Váhu, regulácia niektorých úsekov toku Váhu s priepichmi, úprava koryta Dudváhu a ohrozovanie tohoto toku a taktiež úprava Čiernej Vody. Pre riešenie regulácie vnútorných vôd boli použité prírodné korytá potokov na severnej časti okresu, na južnej časti okresu sa budovali odpady. Tieto práce boli prevedené do r.1907. V rokoch 1911-1912 boli postavené zdúvadlá na Dudváhu.

Na hrubú bilanciu tejto vodohospodárskej organizácie, ktorá prešla rôznymi organizačnými zmenami až po terajšiu organizáciu Okresnej vodohospodárskej správy, podávam nasledovné porovnanie stavu kultúry po stránke poľnohospodárskej, že s celkovej plochy územia okresu je dnes 90% oráčiny a 10% lúk, pasienkov a lesov, kdežto v rokoch 80-tých v minulom storočí pred založením tejto organizácie tvorila oráčinu len 50% z celkovej plochy.

66.

Výstavbou veľkého chemického závodu v meste a budovaním občianskej a bytovej výstavby vzrástol počet obyvateľov v Šali na 11.264 rihlášených občanov k pobytu.

Počet obyvateľov v meste sa sústavne zvyšuje a to tým, že každým rokom sa dávajú do užívania nové bytové jednotky postavené v rámci štátnej a družstevnej bytovej výstavby. O družstevnú bytovú výstavbu v meste je veľký záujem, čo vydieť i z toho, že bytové družstvo má nateraz celkove 282 členov, z čoho 174 členov čaká na pridelenie bytu.

Výstavbou nových bytových jednotiek sa podstatne zlepšila kultúrna bývanie v meste, ktorá sa stále zlepšuje hlavne tým, že roku 1964 bol daný do prevádzky mestský vodovod a tým občania majú možnosť používať hygienicky nezávadnú vodu v dostatočnom množstve. Taktiež i vybudovanie plynofikácie v meste a odovzdanie tohto do prevádzky malo vplyv na kultúrnejšie bývanie.

Výstavba závodu si vyžadovala, aby sa v Šali komplexne riešila i ostatná výstavba a rozvoj mesta. V súvislosti s týmto sa v meste prevádza výstavba kanalizácie, vodovodu, plynofikácie, výstavba nemocnice, obchodných miestností

67.

a inžinierskych sietí.V roku 1964 boli ukončené a dané do prevádzky jasle,školská jedáleň a telocvičňa pri ZDŠ,tiež bola ukončená výstavba územnej materskej školy.Taktiež bol daný do užívania hotel a nákupné stredisko,čím sa v meste značne zlepšila kultúrnosť predaja.Vybudovaním a daným do prevádzky verejné neónové osvetlenie na Štúrovej,Školskej ulici a na ul.Sovietskej armády a taktiež nekonštrukcia verejného osvetlenia v Šali a v predmestí,sa zlepšilo i osvetlenie v našom meste.

Mestský národný výbor venovak mimoriadnu pozornosť vyvolaným investíciám,s týmto sa na svojich zasadnutiach pravidelne zaoberal,úlohy na tomto úseku zabezpečovali i komisie MsNV takže rozvoju mesta bola venovaná veľká pozornosť zo strany MsNV a jeho orgánov.

Pri raste mesta vyžadujú sa zvýšené úlohy i u ČSAD a to jak na miestnu dopravu,tak i na dopravu vôbec.Dnešný závod a jeho umiestnenie nepostačuje kryť tieto požiadavky a je žiaduce započat s výstavbou nového,ktorý bude schopný zabezpečovať všetku dopravu v meste ako i prepravu pracujúcich do chemického závodu.Vhľadom na veľký počet denne

68.

cestujúcich nepostačuje dnešná vybavenosť železničnej stanice a preto bude nutné,aby sa v krátkej budúcnosti riešil problém s postavením novej železničnej stanice a tým prechod cez železnicu,ktorý je brzdu všetkej premávky v meste.

V roku 1964 bolo v Šali takmer 22 km ciest a približne raz toľko chodníkov.Tieto pri výstavbe vodovodu,kanalizácie a plynifikácie boli natolko rozkopané a poškodené,že po celý rok ani jedna nebola zjazdná.

Investičná výstavba a výstavba vôbec v Šali r.1964 prebiehala podľa krajského harmonogramu prác.Z celkového počtu bytových jednotiek ku koncu roka bolo odovzdané do užívania 162 b.j. z toho 36 družstevných.Podľa podrobného územného smerového plánu započalo sa r.1964 s výstavbou nového sídliska Váh.

V priebehu r.1964 prevádzalo sa i budovanie vodovodných prípojek a vežového vodojemu.V rámci výstavby kanalizácie sa pokračovalo v prácach výstavby čistiacej stanice.

MsNV ďalej v r.1964 zabezpečoval investičné prace na amfiteátri a to vybudovaním sociálneho zariadenia,omietnutím premietacej kabíny a prestavbou miestností obliekarne.

Vzhľadom na to,že terajšie futbalové ihrisko v súvislosti

69.

s výstavbou sídliska Váh spadá pod asociáciu,bolo potrebné zabezpečiť výstavbu nového ihriska.V roku 1964 sa dostalo do plánu výstavby športové ihrisko budované v rámci akcie "Z"t.j. svojpomocne.Celkový finančný objem schválený radov ONV na výstavbu tohoto ihriska na r.1964 činil 958.000 Keš,S výstavbou ihriska sa započalo v druhom polroku 1964.

Jednotné roľnícke družstvo v Šali hospodári r.1964 na výmere 1.689 ha poľnohospodárskej pôdy.Na túto výmeru pôdy malo nasledovné stavy hospodárskych zvierat:972 kusov hov.dobytky,z toho 398 kráv,ošípaných 1.923,z toho 244 prasníc a 4407 sliepok.Družstvo hopodári na dvoch brehoch rieky Váh a je zlúčené z dvoch družstiev.Pôda je rovinatá,v živinách vyrovnaná.V katastri bývaloj obce Veča sa nachádza kopovitý-piesočnatý terén vo výmere cca 200-250 ha.Na tejto pôde sú značne nižšie výnosy plodín ako na ostatných pozemkoch.Družstvo sa snaží túto skutočnosť zlepšiť tým,že na uvedené pozemky naväza humus a osievajú takéto pozemky takými plodinami,ktoré pôdu zlepšujú.

Pri odmeňovaní družstvo r.1964 zaviedlo pevné odmeňovanie a boli zavedené štátne normy.Celá výroba na JRD v Šali r.1964 bola ovplyvnená

prírodnými podmienkami.

70.

Celkove u obilavín sa dosiahlo o 35 vagónov obilia menej, ako to ukladal plán. Príčinou nedosiahnutia plánových výnosov boli jarné mrazy a dlhotrvajúce sucho v dobe dozrievania obilia. Toto počasie ovplyvnilo i výnosy ostatných plodín ako kukurice, cukrovky, papriky a najmä silažných plodín. Ďalej niekoľko stotisícové škody spôsobil veľký výskit myší, proti ktorým bolo povolené zakročiť až v mesiaci októbri, keď už značná časť výroby bola zničená.

Najúspešnejšie výnosy sa dosiahli u hrozna, kde sa plán splnil na 200%, vo financiách to čím viac než pol milióna korún. Čo sa týka živočíšnej výroby, táto je na dobrej úrovni. Mladý dobytok je v dobrej kondícii. Zlikvidovaním TBC sa bude zvyšovať dvojivosť kráv a taktiež vo väčšej miere sa bude môcť zavádzať kontrolný chov.

Stavy hospodárskych zvierat k 31.XII.1964.

HD spolu	1.114	1.029
kravy	450	410
ošípané	2.030	2.040
sliapky	5.900	5.402
kone	55	55

71.

Z príležitosti osláv 20. výročia oslobodenia Šale navštívili naše mesto vzácny hostia z Holic okres Pardubice za účelom nadviazania priateľskej družby s našim mestom. Naši priatelia boli prítomní na slávnostnej akadémii, pohovorili si s vedúcimi činiteľmi MsNV a prezreli si pamätihodnosti mesta

V Šali 31. marca 1965.

72.

Ukazovateľ osevov a výnosov za r. 1964

Plodina	osevná plcha		ha výnos v g		výroba r. 1964	
	plán.	skut.	plán	skut.	plán	skut.
pšenica	295	295	30	24.2	8.950	7.139
jačmeň jarný	207	207	30	22.1	6.210	4.574
ovos	10	10	26	11.4	260	114
kukurica	210	210	38	35-	11.400	7.350
hrach	60	115	25	19.7	1.500	2.425
šošovica	5	5	10	11.0	50	55
mak	14	14	10	7.-	150	98
paprika	20	20	12	8.2	240	164
cukr. repa	140	140	350	290	49.00	40.600
konope	30	30	59	21	1.770	630
seno	338	268	50	61.1	16.900	16.384
lucierka	100	100	1	2	150	212
cirak	7	7	11	10	80	76
sil. kukurica	80	80	450	175	36.000	14.000
krmná repa	10	10	700	412	7.000	4.120
ďat. červ. sem.	20	20	1	2	36	44
ozimné miešanky	32	32	200	200	6.400	6.400

73.

V roku 1964 JRD postavilo svojpomocne nasledovné stavby-rozšírenie ohrady na 600 km, táto ohrada stojí okolo objektov hospodárskeho dvora v Šali. Podzemný vodojem, ktorý slúži pre objekty živočíšnej výroby v podmestí. Mimo toho JRD stavia garáže pre traktory, typ stavby T-09-07.

Celkový majetok JRD činí 28,672.000 Keš, oproti minulému roku vzrástol o 789 tisíc Keš. Základné prostriedky činia 18.987 tisíc Keš, sú to budovy, statky, stroje, zvieratá základného stáda a zvieratá ťažné.

Členovia správy Jednotného roľníckeho družstva: Júliu Trocha, Ladislav Nagy, Štefan Hatvani, Ján Malechy, Ján Šoltýs, Štefan Hlavatý, Ľudovít Belovič, st., Imrich Hlavatý, Jozef Hudač, Jozef Kopáčik, Karol Sedlák, Pavel Valek, Štefan Baluška, Jozef Oláh, Štefan Vicena.

Predsedom JRD bol Štefan Hatvani, menovaný r. 1953 ako agronom družstva založil vinicu a r. 1959 ovocinárski spolok, ktorý má dnes do 500 členov.

74.

V meste Šala zásobovanie obyvateľstva zabezpečuje vo veľkej väčšine Jednota-Ľudové spotrebné družstvo Galanta a v menšej miere predajne štátneho obchodu. Počet predajní Jednoty r. 1964 bolo celkom 56, z ktorých 22 charakteru potravinárskeho a 22 charakteru priemyselného, ďalej 5 závodov verejného stravovania a 7 bufetov.

S porovnaním oproti r. 1964 javí sa úpadok predajní a to o 2 priemyselné, 2 potravinárske a 1 ZVS. Tento úpadok nastal hlavne asanáciou predajní. I keď r. 1964 bol daný do prevádzky hotel s nákupným strediskom, kde je umiestnených 7 priemyselných predajní, nebola zabezpečená 100%-ná náhrada za asanované predajne, nehovoriac o tom, že pri zvýšení viac ako 2.000 obyvateľov s porovnaním oproti r. 1963 bolo by si vyžadovalo i rozšírenie a tiež zriadenie nových predajní. Toto dokazuje i ďalšia skutočnosť, že v roku 1963 bol dosiahnutý maloobchodný obrat vo výške 68,802.000 Kčs, v roku 1964 už 77,608.000, -Kčs, teda o 8,806.000 Kčs viac než v minulom roku. Tento prehľad svedčí o tom, že je žiaduce, aby i na úseku obchodu sa vo väčšej miere budovali obchodné miestnosti a to hlavne na novovybudovaných sídliskách.

75.

Zasobovanie mesta počas r. 1964 bolo uspokojujúce a oproti r. 1963 sa podstatne zlepšilo. Vyskytli sa však aj r. 1964 vážne nedostatky, ktoré boli iba prechodného rázu a tieto boli najmä v 2. polroku pružne a operatívne riešené komisiou obchodu pri MsNV. Pripomienky a sťažnosti zo strany občanov boli dávané vo väčšine na kvalitu a nedostatok pekárenských výrobkov a na zásobovanie mliekom, ktoré sa často dostáva do predajní nekvalitné, t. j. v kyslom stave, v špinavých nádobách a nie vždy v dostatočnom množstve. I nedostatky, ktoré sa vyskytli či pri rozvoze zemiakov, predaji vianočných stromkov a inde, nasvedčujú, že Jednota nevie pružne riešiť úlohy, ktoré sú jednorázové a vyžadujú viac starostlivosti.

V meste Šala poskytovanie služieb obyvateľstvu zabezpečujú od 1. apríla 1964 Komunálne služby mesta Galanta, Okresný priemyselný podnik a Slovodev Galanta. Služby sú poskytované v nasledovných oboroch: pánske a detské hocičstvo, kaderníctvo, krajčírstvo, maliarstvo, kamenosochárstvo, pranie a čistenie, kvetinárstvo, šrotovanie, fotoslužba, taxi služba, sklenárstvo, sklenárstvo a rámovanie obrazov, kominárstvo, kozmetika, klampiarstvo, čaluníctvo a lepenie podlahovej gúmy.

76.

Úroveň poskytovaných služieb bola r.1964 uspokojivá až na čistenie šatstva,ktoré nebolo vždy najkvalitnejšie a na ktoré sa dostáva zo strany občanov najviac pripomienok.Nedostatkom bolo ďalej to,že prevodzovne sú umiestnené v starých,nevyhovujúcich miestnostiach a nezodpovedajú dnešným požiadavkám občanov.Tato situácia dala by sa vylepšiť v tom,keby sa postavyl dom služieb,ktorý je už dlhšiu dobu požadovaný a na ktorý je už pracovná projekčná dokumentácia.Vzrastom mesta rastú i požiadavky občanov na rozširovanie a novoutvorenie služieb ako napr.varovanie detí,upatovacia služba,oprava kožušín,oprava a čistenie klobúkov,oprava dámskeho prádla,klúčová služba.

Ďalšie služby v meste poskytuje Okresný priemyselný podnik v Galante v týchto prevodzovniach:zámocníctvo,výroba nábytku,stavebné stolárstvo,elektroopravovňa,výroba obuvi a pančúch,prevádzka koženého tovaru a rádioopravovňa.I u tohto podniku sú prevodzovne umiestnené poväčšine v starých,nevyhovujúcich miestnostiach.Tu by bolo žiaduce,keby sa uvažovalo tiež s výstavbou nových prevodzovní.

77.

V meste Šala r.1964 boli 3 výberové školy II.cyklu.Z toho jedna stredná všeobecno-vzdelávacia,jedna poľnohospodárska technická a stredná chemická škola,ktoré sú samostatne rozpočtovacie organizácie II.stupňa.Uvedené školy sú riadené po stránke pedagogickej a hospodárskej priamo Odborom školstva v Bratislave.

Okrem škôl II.cyklu sú v meste štyri základné deväťročné školy,z ktorých sú dve v strede mesta,jedna v Šali-predmestí a 1 s vzuč.jazykom maďarským.V meste je zriadená i Osobitná škola,ktorá pripravuje žiakov po stránke duševnej menej schopných.Mesto má i ľudovú školu umenia,ktorá vychováva talentovaných žiakov v odbore hudby a spevu.Na všetkých školách je spolu 78 tried s počtom žiactva 2.344,okrem tried večerného štúdia,kde je 9 tried s 196 poslucháčmi.Počet učiteľov na uvedených školách je 108 k tomu 21 externých učiteľov z rôznych pracovísk.Všetky uvedené školy majú k dispozícií 59 učební.

V meste sa javí neustály prírastok žiakov,čo je spôsobené prílivom obyvateľstva v rámci výstavby chemického závodu.Dvojsmenné vyučovanie je na všetkých školách.

78.

V mesiaci januári 1964 príliv studeného vzduchu prestal a do vnútrozemia začal prúdiť teplý morský vzduch.

Od 1. do 13.januára bolo v Šali väčšinou zamračené,časom sneženie.Denné teploty boli v Šali 0° až +2°,nočné teploty okolo -4°.Od 14. do 20.januára bolo zamračené,hmlisto,časom dážď.Denné teploty +2 až +4°,nočné okolo 0°.

Od 21.do 31.januára väčšinou oblačno,koncom mesiaca dážď so snehom.Denné teploty +2°,nočné teploty až -10°.

„Veselo k urnám“-pod týmto heslom prebiehali v Šali dňa 6.a7.júna Dni Csemadoku.Akciu organizoval CV-KSS v Galante ako súčasť predvolebnej kampane.Kultúrny program zabezpečil OV-Csemadok-u v spolupráci s Okre.domom osvety.Obyvatelia mesta Šala uvideli populárnu operetu Čardášova princezná v podaní divadelného krúžku zo Sládkovičova.Ťažisko osláv bolo v nedeľu dňa 7.júna 1964,kedy v amfiteátri vystúpil tanečný a spevácky súbor ČSM,ďalej ako hosť vystúpil tanečný a spevácky súbor s dvojhodinovým programom z Maďarska,spevácky a tanečný súbor z Diakoviec.Slávnosť sa zakončila ľudovou veselnicou.

79.

Na slávnosti bol slávnostným rečníkom poslanec NZ Jozef Škula a poslanec KNV s.Tomaškovič.

Obyvateľom mesta Šaľa po dlhom čakaní konečne odovzdali do užívania nový hotel a obchodné stredisko.Slavnostnú atmosféru podoprela aj prítomnosť hostí z okresu na čele s vedúcim tajomníkom Okr.výboru KSS s.Astalošom a všetkých útvarov družstevníctva.Jednota LSD dala návštevníkom Šale a jej obyvateľom skutočne reprezentačný stánok.Ako povedal v úvodnom prejave s.Alojz Vykopal,objekt bol postavený a zariadený nákladom 5,360.000Kčs,z čoho len stroje stáli 1,037.000Kčs.Nový hotel má 29 izieb a 47 lôžok.Riaditeľom hotelu bol menovaný s.Ludovít Loži.

Obchodné stredisko je rozdelené na dve časti,má 770m2 predajnej plochy a je rozdelené na 7 oddelení.

Priestranstvo pro plávajúcej čerpacej stanici na Váhu pri Kralovej sa stalo dňa 8.júna miestom milej slávnosti.Za prítomnosti člena predsedníctva SNR,poverenika pre pôdohospodárstvo prof.Dr.Kolomana Bođu slávnostne otvorili prevádzku na čerpacej stanici.

80.

Pre voľby do Mestského národného výboru v Šali bolo vytvorené radou MsNV 42 obvodných volebných komisií,ktoré riadili priebeh volieb vo svojich obvodoch.Hlasovanie v deň volieb sa prevádzalo v 6 okrskoch,v ktorých bolo najmenej 6 a najviac 8 miestnych volebných obvodov do MsNV.Po preskúmaní materiálov okrskových volebných komisií,mandátová komisia zisťuje,že priebeh volieb v každom okrsku bol dobrý,nebol rušený žiadnymi rušivými javmi,taktiež neboli podané počas volieb žiadne sťažnosti.Hlasovanie započalo ráno o 5°hod.a volebné miestnosti sa uzavreli o 16°hod.Zoznamy voličov boli uzavreté v zákonestanovenom termíne t.j.13.júna 1964 o 16.hodine.V deň volieb do zoznamu voličov bolo zapísaných 5.354 voličov,z ktorého počtu na voľbách sa zúčastnilo 5.352 voličov a počet hlasovacích lístkov platných pre kandidáta NF bol 5.351 voličov,čo v % činí 99,98.Do Mestského národného výboru v Šali bolo právoplatne yvolených 42 poslancov,z toho 31 mužov a 11 žien.Vekové zloženie poslancov MsNV je nasledovné:11 poslancov do 30 rokov,15 poslancov do 40 rokov,9 do 50 rokov,5 do 60 rokov,2 nad 60 rokov.Pokiaľ ide o sociálne yloženie-13 robotníkov,8 poľnohosp.rob.,19 y prac. inteligencie a 2 ostat.povolání.

81.

Národnostné zloženie poslancov:českej nár.1,slov.36,maďarskej nár.5.Organizovaných v KSČ je 29,bez polit.príslušnosti 13 poslancov.

Poslanci zvolení do MsNV:

1.Štefan Baluška Farkaš	27.Ján
2.Olga Kovačičová Hlavatý	28.Štefan
3.Ján Vicena Pokorná	29.Božena
4.Alžbeta Eliášová Hatvanyi	30.Štefan
5.Mária Miškovičová Práznovský	31.Michal
6.Mária Majorová Ziliziová	32.Júlia

7.Ladisl.Šramek	26.Ferd.Chromek	33.Ján Pálka
8.Jozef Vagovič Novák	25.Pavol Farkaš	34.Jozef
9.Ján Obulany Guzik	24.Ondrej Mlynár	35.Jozef
10.Vladim.Šilhan Kostková	23.Magda Koišová	36.Magda
11.Viliam Hrabola Mikláš	17.Štefan Ferencei	37.Ernest
12.Michal Borovský Suchý	18.Jozef Juhász	38.Michal
13.Emília Lőrincová Čižmárik	19.Mária Puterová	39.Ján
14.Jozef Šenkýř Hadnagy	20.Frant.Miškovič	40.Július
15.Terézia Gálová Szabó	21.Frant.Kolóži	41.Jozef
16.Frant.Bujko Meleky	22.Štefan Žitňák	42.Ján

82.

Poslanci ONV-Olga Starinská,inž.Rudolf Began
Pavol Svoreň,Helena Schindlerová
Aladár Lipovský,Ján Čižmárik

Poslanec KNV-inž.Michal Gučík

Poslanec NZ- Jozef Škula

Poslanec SNR- Karol Tomaškovič

Na deň 6.júla 1954 bolo zvolené ustavujúce zasadnutie pléna Mestského národného výboru,na ktorom bola prevedená voľba predsedu,podpredsedu,tajomníka ako i predsedov jednotlivých komisií pri MsNV.

83.

Za predsedu Mestského národného výboru bol jednohlasne zvolený súdruh Štefan Hlavatý,nar.11.januára 1921 v Šali.Menovaný pochádza z robotníckej rodiny,Ludové a meštiacke školy vychodil r.1926-36 v Šali a Nových Zámkoch.Obchodnú školu navštevoval v Bratislave;následkom okupácie južnej časti Slovenska pokračoval v svojich štúdiách na Obchodnej akadémii v Nových Zámkoch,kde r.1942 zmaturoval.

Po skončení štúdií nastúpil vojenskú prezenčnú službu v komárne.Koniec vojny zastihol ho vo vojenskej nemocnici v Nemecku,a keďže toto územie bolo obsadené západnými spojencami,dostal sa do amerického zajatia,z ktorého sa mohol vrátiť do vlasti v máji r.1946.

Od augusta r.1946 pracoval vo Výkupnom závode.Roku 1956 prešiel na funkciu vedúceho Hydinárskych závodov.Potom pracoval v Št.sporiteľni,ČSAD,ChZJD.

Je ženatý,má dve maloleté deti,manželka pracuje vo výkupnom závode ako vedúca oddelenia osív.

Za podpredsedu Mestského národného výboru bol zvolený Ján Čižmárik,za tajomníka Ernest Mikláš.

84.

Prehľad o zložení a počte členov stálych komisií pri MsNV:

Plánovacia komisia: inž. Šenkýř Jozef, predseda
Frant. Miškovič, Michal Práznovský
Ján Meleky Ján Miškovič
Jozef Kostka Ignác Bartošovič
Karol Nemec Peter Bošňák

Finančná komisia : Ján Vicena, predseda
Ján Farkaš Mária Miškovičová
Júlia Ziliziová Ladislav Papp
Jozef Bandzi Rudolf Stančík, inž.

Školská komisia : Ferd. Chromek, predseda
Viliam Hrabola Jozef Juhász
Frant. Patek Olga Kovačičová
Michal Antal Ludovít Tóth
Michal Malárik

Komisia MH : Ján Čižmárik, predseda
Alžb. Eliášová Jozef Vagovič
Michal Suchý Jozef Rácz, inž.
Jozef Riška Ernest Hipp
Ernest Mikláš Frant. Kleiman

85.

Poľnohospodárska komisia: Štefan Žitňák, predseda
Štefan Blaluška Ladislav Šramek
Štefan Hatvany Ján Hlump
Vend. Dlhý, dr. Jozef Rasilav

Sociálna komisia Jozef Gúzik, predseda
Mária Majeravá Ján Mlynár
Magda Koyšová Štefan Tóth
Terézia Šmidová Štefan Botka

Komisia pre výstavbu Frant. Kolóži, predseda
Ján Obulaný Jozef Novák
Július Hdnagy Jozef Švolík
Štefan Szerencses Oldrich Stanko, inž.
Gejza Dudáz Pavol Bogár

Zdravotná komisia Terezia Gálová, predsedníčka
Magda Jarošová Mária Puterová
Vlad. Šilhan, Mudr. Ján Holkovič, Mudr.
Štefan Kollarovič Zuzana Cvalingová
Bož. Pokorná

86.

Komisia pre obchod: inž. Ján Pálka, predseda
Emília Lórinčová Pavol Farkaš
Magda Kostková Ernest Mencil
Mária Biceková Pavol Krajčí

Komisia pre verejný poriadok: Štefan Hlavatý, predseda
Michal Bovorský Štefan Ferencej
Jozef Szabo Jozef Litva
Karol Šmida Jozef Žitňák

Roku 1964 vo výrobných závodoch v Šali súťažilo 18 kolektívov o titul 20

výročia oslobodenia ČSSR, medzi nimi vynikli mládežnícke čaty a známi kolektív čaty s. Rehák a Jakuša, ktorý je nositeľom názvu. Brigády XII. sjazdu KSČ. V pobočnom závode Hydrostav-Šaľa bol slávnostne udelený titul 20. výročia oslobodenia ČSSR kolektívom betonárov, murárov a železiarov.

Koncom r. 1964 Ministerstvo poľnohospodárstva vyhodnotilo súťaž v pestovaní cukrovej repy za uplynulé obdobie. Peňžitú odmenu vo výške 5.000 Kčs vyplatili Jednotnému

87.

roľníckemu družstvu v Šali, ktoré vlani dorobilo z jedného ha vyše 460g cukrovej repy.

Dosiaľ najväčší kontrakt na dodávku strojového zariadenia z kapitalistických štátov uzavrel Čsl. podnik zahraničného obchodu Strojimport.

Ide o dodávku a montáž zariadenia na výrobu tekutého čvapku a močoviny s dennou kapacitou 300 ton. Zariadenie inštalujú v závode ChZJD v Šali a doá ho britská firma PowerGas v Stochtone (ČTK).

88.

Budovaním občianskej a bytovej výstavby v meste Šaľa vzrástol počet obyvateľov r. 1965 na 12.264 prihlásených občanov k pobytu. Provnávajúc počet obyvateľov z r. 1964 tento sa r. 1965 zvýšil o 1.253 občanov.

Výstavbu nových bytových jednotiek sa sústavne zlepšuje kultúrnosť bývania v meste, toto však do značnej miery zhoršuje tá skutočnosť, že i keď je vybudovaná kanalizácia, táto do konca r. 1965 nebola daná do prevádzky.

Rozvoj priemyselnej výroby ako i vzrast počtu obyvateľstva v meste si vyžaduje v podstatnej miere rozšíriť sieť prevádzkárni poskytujúcich služby re obyvateľov. Vo veľmi kritickom stave sa nachádza obchodná sieť v Šali-Veči, ktorá jak po stránke hygienickej, tak i po stránke prevádzkovej vôbec nevyhovuje. Vyriešenie uvedených prípadov bude možné jedine výstavbou obchodného domu v predmestí a Domu služieb v Šali. Výstavbou inžinierskych sietí ako je vodovod, kanalizácia a plynofikácia boli úplne zničené pomerne dobre vybudované miestne komunikácie ako i chodníki na oboch stranách ulíc. Celková dĺžka miestnych komunikácii je

89.

27 km, i keď sa r. 1965 previedla generálna oprava školskej cesty a započalo sa s prácami na Nemocničnej, Pionierskej a Nádražnej ulici, tento problém ostáva i naďalej. Podobný problém je na štátnych cestách č. 508 a 573, na ktorých úsekoch boli tieto zahrnuté do plánu výstavby.

MsNV riešil otázku výstavby miestnych komunikácii a chodníkov a r. 1965 boli vybudované chodníki v nasledujúcich mestách:

Fučíkova ulica v dĺžke	780 km
Nábrežná ulica v dĺžke	430
Vlčianska v dĺžke	750
Dlhovecká v dĺžke	620
Kilič v dĺžke	300
Jazerná v dĺžke	140
Družstevná v dĺžke	600
Hlboká v dĺžke	150
Leninova v dĺžke	150
Šteinerova v dĺžke	400
Jarmočná v dĺžke	200

90.

Spolu sa r.1965 vybuďovalo Ąi uŹ betónovŹch alebo z dlŹŹdic 4832 km chodnŹkov.Pri vŹstavbe uvedenŹch chodnŹkov boli hodne nŹpomocnŹ aj obĄania menovanŹch ulŹc,ktorŹ v brigŹdach pomŹhali pri budovanŹ tŹchto chodnŹkov.MsNV, jeho rada a komisie venovali v tomto roku mimoriadnu pozornosť vyvolanŹm investŹciŹm budovanŹm v meste Źaľa.S plnenŹm Źloh u akciŹch investŹĄnŹho chrakteru pravidelne zaoberali na svojich zasadnutiach,Ąi uŹ plŹnum,rada alebo komisie takŹe rozvoju mesta Źaľa bola zo strany MsNV a jeho orgŹnov venovaná nŹleŹitŹ pozornosť.RozpoĄtovŹ organizŹcia pre KS pri MsNV v Źali v priebehu r.1965 zabezpeĄovalo prŹce na Źseku Ąistenia mesta,kde sa pravidelne prevŹdzal vŹvoz smetŹ a odpadov z celŹho mesta, z jednotlivŹch zŹvodov,prevŹdzkŹrnŹ a obchodov.PlŹn vŹvozu smetŹ za r.1965 bol 4.000 ton,skutoĄne bolo vyvezenŹ 5.195 ton.Na tomto Źseku je 5 pracovníkov,ktorŹ majú k dispozŹcii Kuka-voz a v prŹpade potreby sa zabezpeĄoval vŹvoz smetŹ i vleĄkou,najmŹ pokiaľ iŹlo o pevnŹ odpady ako je ŹkvŹra a pod.

91.

Roku 1965 sa prikrŹilo k sŹstavnŹmu Ąisteniu ulŹc a chodnŹkov,ktorŹ prŹcu vykonŹva 5 zamestnancov.TŹto prŹca je sťaŹenŹ tŹm,Źe sa prevŹdza leruĄne a na jednŹho pracovníka pripadŹ 3.000m2 plochy a preto by bolo nutnŹ tŹto prŹcu aspoň ĄiastoĄne zmechanizovať zakŹpenŹm zametacieho vozidla.

Na Źseku okraŹlovania mesta bolo vysadenŹ 1901 kusov stromkov,bol vybudovaný park pred hotelom CentrŹl ako i na pohotovostnom sŹdlisku.V jarnom období bolo zasiatŹ 200 kg travnatŹho semena na verejnŹch priestranstvŹch,doplnili sa sŹdliskŹ lavicami a pod.

Pre zlepŹenie udrŹiavania ĄerstvŹho ovzduŹia sa v priebehu roka zabazpeĄovalo polievanie ulŹc kropiacimi vozidlami.Bol tieŹ vybudovaný hospodŹrsky dvor,na ktorom pracovníci odpracovali 850 brigŹdnŹckŹch hodŹn v rŹmci socializtickŹho zŹvŹzku.

Źlohy vyplŹvajŹce zo zŹkona o NV boli zabezpeĄované cestov poslancov MsNV,ktorŹch je celkom 42.VŹetci poslanci boli zaradenŹ do jednotlivŹch komisiŹ,ktorŹch tunajŹŹi

92.

MsNV mŹ vytvorenŹch celkom 10,takŹe kaŹdŹ komisia zabezpeĄuje plnenie Źloh za svoj Źsek vo svojej pŹsobnosti.Poslanci nŹrodnŹho vŹboru takto plnia svoje Źlohy ako volenŹ orgŹny.ZŹvaŹnŹ problŹmy a Źlohy tunajŹieho mesta rieŹila Rada MsNV ako i plŹnum MsNV,ktorŹ orgŹny v roku 1965 zasedali podľa vopred vypracovanŹho a schvŹlenŹho plŹnu prŹce.VŹkonnŹm orgŹnom plŹna,rady a komisiŹ bol aparŹt pracovníkov MsNV,ktorŹ je rozdelenŹ pre vŹkon prŹce podľa jednotlivŹch Źsekov a takto zabezpeĄujem plnenie Źloh vyplŹvajŹcich z uznesenia plŹna,rady a prŹsluŹnŹch komisiŹ.

V roku 1965 v meste Źaľa boli rozostavanŹ tri sŹdliskŹ a to:sŹdlisko za MsNV,sŹdlisko Źaľa-VŹh a pohotovastnŹ sŹdlisko.

1.SŹdlisko za MsNV_Na tomto sŹdlisku sa na zŹklade upravenej III.fŹzy krajskŹho harmonogramu malo na stavebnŹch prŹcach celkom prestavať 3.941 tisŹc KĄs.Pri vŹstavbe bytov a obĄianskej vybavenosti bolo toto sŹdlisko ukonĄenŹ.Celkom sa odovzdalo 71 bytov a to blok 104-36b.j. a blok 105-35 b.j.ZŹroveň na tomto sŹdlisku boli odovzdanŹ do uŹŹvania ĄalŹie objekty a to :verejnŹ osvetlenie,obchodnŹ bloky 201,204,205.

93.

2. Sídliisko Šaľa-Váh.

V priebehu roku 1965 boli na tomto sídlisku rozostavané tri bloky, a to: blok C2-184 bytových jednotiek, blok C3-48b.j. a blok C5-184b.j. včítne občianskej a technickej vybavenosti. Tieto objekty prechádzajú ako rozostavané do r.1966.

3. Pohotovostné sídlisko.

Na pohotovostnom sídlisku sa prevádzalo verejné osvetlenie-akcia bola ukončená.

Školská investičná výstavba.

14 triedna deväťročná zak.škola v Šali-Veča bola r.1965 zhruba prevedená.

Výstavba Nemocnice v Šali.

S výstavbou nemocnice sa započalo r.1962 s termínom ukončenia-december 1966. Na stavenisku je rozostavaných 22 objektov, 2 objekty dosiaľ neboli zahájené, a to verejné osvetlenie a sekundárne kábelové vedenie. Postup prác pri výstavbe je zdĺhavý a dochádza zo strany generálneho dodávateľa PS-Nitra k sústavným ročným sklzom-neplnenia plánu.

94.

Rozostavané byty celkom za rok 1965.

1. Sídliisko za MsNV	71b.j.
2. Sídliisko Šaľa-Váh	416b.j.
3. Šaľa-Veča	4b.j.
Spolu	491b.j.

z toho odovzdaných r.1965 163 b.j.

Vodovodná sieť v meste Šaľa.

Plán na r.1965 v tisícoch Kčs 3.156

Skutočnosť 3.000=95.15%

Sklz u subdodávateľov bol zapríčinený v podstatnej miere nedostatkom kapacít, presunutím týchto na akciu Dunaj.

Kanalizácia v meste Šaľa.

V zmysle schváleného harmonogramu ročný plán bol stanovený prestavať rozpočtový náklad v sume Kčs 4.300 tisíc. Skutočnosť realizovaných prác 4.424 tisíc Kčs. Celkové plnenie ku koncu r.1965 činí 102,88%. Plán bol prekročený o 124 tisíc Kčs realizovanej hodnoty.

95.

Plynofikácia mesta Šaľa.

V roku 1965 sa vybudovali v mieste plynovody v nasledovných uliciach: Jesenského 452m, Jarmočná 107km, Krátka 173 km, Leninova 150 km, Družstevná 160km, Smetanová 320km, Šmerova 240km, Nálepková 360km. Celková dĺžka 2.287mk.

Verejné osvetlenie.

V pláne na rok 1965 mali sa započat a ukončiť dve akcie, a to na Fučíkovej a Mostovej ulici. Obe akcie boli ukončené v priebehu r.1965. Cesta k nemocnici.

Plánovaný finančný limit na uvedenú akciu v roku 1965 bol stanovený v objeme 200 tisíc Kčs. V priebehu roka sa osadili cestné obrubníki pre vehody rodinných domov.

Autobusové čakárne.

Pre zlepšenie dopravy cestujúcich z mesta Šaľa bolo pridelené plánovacím odborom ONV v Galante

96.

10 tisíc Kčs na vybudovanie autobusových čakární.Celkove r.1965 bolo vybudované 3 autobusové čakárne.

Akci "Z"

V priebehu roka 1965 MsNV mal v pláne v rámci akcie "Z" dve podujatia, a to hracia plocha a oplotenie a parky a sady na pohotovostnom sídlisku s plánovanou hodnotou 250 tisíc Kčs. Na akcii hracia plocha a oplotenie sa dobudovalo vonkajšie oplotenie z bariérových dosák, osadila sa vstupná brána, prevádzali sa zemné práce po celej ploche ihriska. Zároveň sa prevádzali ochozy okolo celého ihriska-hrubé zemné úpravy. Na oboch akciách sa celkom odpracovalo 31.840 bezplatne odpracovaných brigádnických hodín.

Individuálna bytová výstavba.

V roku 1965 bola ukončená výstavba 52 rodinných domkov. Limit stavebných povolení na novostavby rodinných domkov bol 40 povolení. Skutočne bolo vydaných 46 rozhodnutí o povolení stavby, čo však nestačilo kryť požiadavky občanov. Pri previerke rozostavaných rodinných domkov sa zistila rozostavanosť 91 rodinných domkov.

97.

Úsek poľnohospodársky r.1965.

Jednotné roľnícke družstvo v Šali je zložené z 2 hospodárstiev nachádzajúcich sa na oboch brehoch rieky Váh, a to v Šali a predmestí. Hospodari celkom na výmere 1.758 ha poľnohospodárskej pôdy, z čoho 175 ha sú záhumienky. Odmeňovanie je už šiesty rok pevné podľa štátnych noriem schválených celočlenskou schôdzou JRD.

Osevné plány a stavy hospodárskych zvierat na začiatku r.1965 dávali všetky možnosti splniť dané úlohy pre r.1965, v ktorom plán ukladá družstvo vyrobiť v hrubej produkcii hodnotu 16,452 tisíc Kčs. Z uvedenej hodnoty pripadá na rastlinnú výrobu 60% a na živočíšnú výrobu 40%.

Poveternostné podmienky r.1965 neboli priaznivé pre rastlinnú výrobu. Oziminy zasiate v jeseni r.1965 boli značne poškodené myšami a mrazmi, takže v jarných mesiacoch 1965 sa muselo previesť vyoranie jarnej pšenice na ploche 131 ha a viac ročných krmovín na ploche 160 ha. Týmto bol narušený celý osevný plán a JRD muselo previezť osev takých plodín, ktoré zabezpečili aj dostatok krmovín aj dostatok zmluvných dodávok.

98.

Na dôvažok ladovec dňa 21. júla 1965 zničil už dozrievajúcu úrodu obilovín, čím vznikla škoda cca 2 mil. Kčs. Tým boli sťažené podmienky u zberových prác už i preto, že veľké množstvo jarných dažďov spôsobilo podmoknutie rastlín a v dôsledku pretrhnutia hrádze v hone "Amerika" bola úplne zaplavená 60 ha plocha pasienku. No i napriek nepriaznivému počasiu niektoré plodiny priniesly dobré výsledky, takže splnením finančného plánu v živočíšnej výrobe, prekročením fin. plánu v zeleninárstve a náhradou za škody od št poistovne sa celkový finančný plán vyrovnal.

Je potrebné pripomenúť, že i napriek nepriaznivému počasiu sa u niektorých plodín ha výnosy prekročili, a to u pšenice plán 26g-dosiahnuté 28,66g, u kukurice na zrno plán 30g-dosiahnuté 31,95g, u cukroviny plán 330g-dosiahnuté 338g, u lucerký plán 75g-dosiahnuté 101g. U zeleniny sa najlepšie výsledky dosiahli u karotky z plánovaných 300g na 471g, u rajčín z 300g na 445g.

Pôdny režim družstva je udržiavaný v dobrom stave a stále viac sa zvyšuje intenzita biologickej činnosti pôdy taktiež bakteriologická činnosť, nakoľko

JDR sa zaoberá pestovaním

99.

motylokvetných rastlín.

V živočíšnej výrobe JRD urobilo roku 1965 veľmi závažný krok a síce ozdravenie chovu HD od TBC. Táto skutočnosť si vyžiadala zvýšené investície, pretože vyradené kravy sa mohli doplniť jalovicami z vlastného chovu i nákupom. Taktiež bola prevedená výmena kráv chorých v počte 66 kusov za 50 zdravých, takže celková produkcia mlieka bola narušená.

Plnenie finančného plánu u živočíšnej výroby bolo vyrovnané hlavne vydatým chovom ošípaných, dobre sa splnili i nákupné úlohy.

Stavy hospodárskych zvierat ku koncu r. 1965 neboli dodržané a to z toho dôvodu, že sa prevádzala likvidácia TBC a pripravovala sa špecializácia výroby. Zvýšil sa stav kráv a znížil sa stav ostatných hospodárskych zvierat. Stavy hosp. zvierat ku koncu r. 1965 sú nasledovné:

HD celkom	plán 1.112 ks	skutočnosť	1.066 ks
kravy	plán 433	skutočnosť	446
ošípané	plán 1.990	skutočnosť	1.865
prasnice	plán 250	skutočnosť	216

100.

Plnenie plánu výroby ako aj užitočností boli v globále splnené. Zmluvné dodávky boli splnené nasledovne:

mäso celkom na	103,5%
HD	106,4%
ošípané	101,6%
hydina	106,2%
mlieko	100,4%
vajcia	107%

Strojné oddelenie družstva je organizované v komplexe mechanizovanej brigáde KMB, v ktorej okrem traktoristov a obsluhovačov pomocného náradia pracujú aj čaty kočišov a pracovníkov pre ručné práce. JRD Šala je pomerne dobre zásobované strojovým parkom, čo vidieť aj z toho, že na 1 traktorovú jednotku pripadá 28,8 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho 27 ha ornej. JRD vlastní celkom 37 kolových traktorov a 6 ks pásových traktorov. Ďalej vlastní 6 nákladných aut a 1 osobné auto.

101.

V rámci investičnej výstavby sa previedli r. 1965 tieto práce: rekonštrukcia odchovne mladého dobytku a voľného ustájenia, oplotenie vinohradov, 60 výkrmne ošípaných, prestavba dvoch metačnickov, prestavenie dvoch súšiarní na kukuricu. Stavebná skupina prevádzala práce aj pre STS Šala a v akcii "pomoc južnému Slovensku" postavila jeden rodinný dom. JRD spracováva všetky účtovné doklady pomocou strojno výpočtovej stanice. Prvotná evidencia sa v družstve nerozoberá do detailov, čo má za následok, že sa nemôže vykazovať 100%-ná ekonomika. Dotácia jednotlivých fondov družstva sa podľa plánu prekročila. Plán ukladal celkovú dotáciu 6,803 tisíc Kčs dotovalo sa 7,548 tisíc Kčs. Celkom peňažných príjmov ukladal plán dosiahnuť 13,406 tisíc Kčs a dosiahlo sa 14,306 tisíc Kčs. Tuna treba poznamenať, že nie je ešte ukončená likvidácia náhrady za poškodenie obilnín od Št. poisťovne, od ktorej sa očakáva ešte 400.000 Kčs a taktiež náhrada od VPS za ozdravenie chovu od TBC - výška náhrady má činiť 120.000 Kčs.

Podľa odvetvých sa splnili peňažné výnosy takto: rastlinná výroba plán 8,301 tisíc Kčs - skutočnosť 6,919 t. Kčs, živočíšna výroba plán 4,905 tisíc

Kčs-skutočnosť 5,130 t.Kčs

102.

V meste Šala sa nachádza pôda aj v súkromnej držbe a to u drobných užívateľov pôdy, ktorých je celkom 694. Z toho je výmerov pôdy od 0,30 ha do 0,50 ha je 437 užívateľov a od 0,10ha do 0,30ha 57 užívateľov s celkovou výmerov poľnohosp.pôdy 256 ha, z toho ornej pôdy 199ha.

Z celkového počtu obyvateľov pôdy je 428 za Šale a 266 z predmestia.

103.

Školstvo a kultúra v Šali r.1965.

V Šali sú štyri materské školy. Jedna z nich závodná mat. školy pri podniku Duslo a tri územné materské školy. Dovedna v MŠ je 12 tried s 334 zapísanými deťmi.

V Šali r.1965 boli 3 školy II.cyklu, z toho je jedna SVŠ, ďalšia SPTŠ a 2 triedy elokované Strednej priemyselnej školy chemickej z Bratislavy. Všetky tieto školy boli po stránke rozpočtovej a pedagogickej riadené priamo ZsKNV. Chemická škola bola zrušená dňom 1.septembra a triedy boli premiestnené do Bratislavy rozhodnutím SNR, odb. školstva a kultúry. Okrem škôl II.cyklu, sú v Šali 4 základné deväťročné školy, z ktorých je jedna v Šali-predmestí a tri v strede mesta. Jedna z nich je z vyučovacím jazykom maďarským. V meste je tiež zriadená osobitná škola pre duševne zaostané deti a ľudová škola umenia pre hudobne talentované deti.

Na výberových školách bolo 18 tried so 484 žiakmi. Školy mali k dispozícii 23 učební. O výučbu sa staralo 35 učiteľov a 12 externých učiteľov.

104.

Na všetkých základných deväťročných školách bolo r.1965 zapísaných dovedna 1972 žiakov, ktorí boli zaradení do 66 tried. Školy mali k dispozícii iba 44 učební. Na školách sa prejavuje 75%-ná zmenosť hoci len nedávno bola daná do užívania nová školská budova. Z uvedeného vyplýva, že smenosť môže byť odstránená jedine výstavbou nových školských objektov.

Treba mať na zreteli tú skutočnosť, že výstavbou sídliska "Váh", kde sa ubytuje perspektívne 6.000 obyvateľov, zvýši sa i počet školopovinných detí a je preto potrebné plánovať výstavbu novej 25 triednej školy.

O výučbu na základných deväťročných školách sa stará 86 učiteľov. Kvalifikácia učiteľov je pomerne dobrá, odbornosť vyučovania je zabezpečená.

V meste sú zriadené 3 družiny mládeže, ktoré majú 5 oddelení a v nich zapísaných 251 žiakov.

Počet školských jedální je 6. Takmer všetky školské jedálne zápasia s priestorovými ťažkosťami a s podávaním potravinových článkov najmä zeleniny a ovocia.

105.

Ľudová škola umenia.

Škola je umiestnená v nevyhovujúcej budove. Má 7 tried, z toho 2 sláčikové, 3 klavýrne, 1 akordeová a 1 prípravná. Školu navštevovalo 169 žiakov, vyučovalo 7 učiteľov.

Ľudová knižnica.

V meste Šala sú 2 knižnice. Jedna je v samostatnom meste, druhá v Šali-

predmestí. MsEK dosiahla v roku 1965 tento knižný fond: 14.237, z toho 4032 odborných a 3354 mládežníckych zväzkov. Na rok 1965 mala knižnica získať 1450 čitateľov, dosiahlo sa 1454, z toho 556 mládežníckych čitateľov. Plán výpožičiek bol 33.000, skutočnosť 33.633. S knihou sa uskutočnilo 11 akcií, z toho 3 pre dospelých a 8 pre mládež. V rámci mesiaca knihy zavítal na besedu Rudo Moric a Milan Vároš.

Druhá EK je v predmestí. Počet čitateľov je 150, výpožičky 2.080. Najviac boli čítané knihy krásnej literatúry - v počte 1.090.

106.

Úsek obchodu.

Zásobovanie mesta Šala zabezpečujú dve obchodné systémy a to družstevný a štátny. V roku 1965 boli v Šali otvorené dve predajne firemné. Je to predajňa odevov, ktorú zásobuje priamo výrobný podnik Odevné závody v Trenčíne a predajňa Obuvi, zásobovaná priamo závodmi 29. augusta v Partizánskom.

Celkový počet predajní sa javí podľa tohoto prehľadu:

Predajne	celkom	z toho Jednota	št. obch
potravínárske	24	24	-
ZVS a bufety	11	11	-
priem. tovaru	19	14	5
Spolu	54	49	5

Pre predajne Jednoty bol pre r. 1965 stanovený MO výškou 84.387 tisíc Kčs a bol splnený na 90.787 tisíc Kčs. V meste máme ďalej predajňu Nábytku, Mototechnu a Klenoty. Predajňa Závodou 29. augusta bola daná do prevádzky dňom 15. augusta 1965.

107.

Predajňa odevných závodou bola otvorená dňom 15. novembra 1965.

Začiatkom februára 1965 zavítala do Šale sovietska delegácia, ktorá prišla k nám na III. zasadnutie medzivládnej čl. - sovietskej komisie pre hospodársku a vedeckochemickú spoluprácu.

V Dusikárni chemických závodou Juraja Dimitrova v Šali očakával delegáciu minister, predseda Štátneho výboru pre chemický priemysel pri Gospláne SSSR Leonid Kostandov. Členovia delegácie sa oboznámili s doterajšou výstavbou a perspektívami tohto chemického kombinátu, ktorého hlavným výborným článkom sú dusikaté hnojivá.

Tohoročný plán rozvoja hospodárstva ČSR sa vyznačuje opäť rýchľajším rastom výroby i výstavby. V Dusikárni Šala sa začne s výstavbou 3. etapy. Je to komplex, v ktorom sa bude od r. 1967 vyrábať na báze sovietskeho zemného plynu dva

108.

základné produkty - čpavok a močovina. Objemom investícií i plánovaným množstvom výroby sa tretia etapa výstavby vyrovná zhruba prvej, už vybudovanej etape. Nové výrobné v Šali budú významným príspevkom pre dosiahnutie cieľa, aby sme v r. 1970 dodávali 200kg umelých hnojív na ha poľnohospodárskej pôdy.

V mesiaci apríl prevzali pracovníci hospodárstva Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Šali štandardu rady KNV a KOR. Vysoké ocenenie sa im dostalo za sústavné zvyšovanie intenzity poľnohospodárskej výroby. I napriek vonkajším nepriaznivým klimatickým podmienkam dorobili z hektára priemerne po 31 g pšenice, 30g jačmeňa, vysoko prekročili plánované

úlohy vo výrobe cukrovej repy a iných plodín.Hospodárstvo si zabezpečilo dostatok krmovín a preto splnilo plán nákupu bravčového mäsa na 115%,jatočnej hydiny na 138%.

Na tomto úspechu sa podieľajú všetci pracovníci

109.

majetku ako i riaditeľ SPTŠ ing.Ján Humpl,ktorý veľmi starostlivo rieši rozvoj hospodárstva majetku.

Zaslúžia si pochvalu.

Šala dostáva novú tvár.Stáva sa mestom.Budujú sa tu nové sídliská s bytmi zariadenými plným komfortom.Na Budovateľskej ulici,ktorá je-až na cestu-vybudovaná,sú v prevážnej väčšine štátne byty.Sú tu však tri budovy Stavebného bytového družstva a v týchto niekoľkých riadkoch kroniki chcem sa zmieniť o obyvateľoch týchto domov,t.j. o duržstevníkoch.

Len čo sa objavili prvé jarné lúče,na dvoroch a pred domami družstva sa začalo všetko hýbať.Obyvatelia družstevných domov bez akýchkoľvek záväzkov sa pustili co okrašľovania svojho okolia.Vysádzali topole a iné stromky,dali do poriadku zelené pásy a kvetinové záhony.

110.

Svoj voľný čas v sobotu popoludní,v nedeľu dopoludnia a tiež v iné dni použili na to,aby skrášlením svojho okolia dôstojne privítali 20.výročie oslobodenia mesta i celej našej vlasti.

Do práce sa zapojili mladí i starší.A treba povedať,že práve starší prichádzali s iniciatívou,ako napríklad p.Hlavatá,ktorá si vybrala najväčší podiel z práce,ďalej je to p. Kaiser,ktorý už tiež nepatrý k mladej generácii,avšak všetok svoj voľný čas venuje tejto práci.Poslednú iniciatívu prejavuje p.Dušek.

Veľká škoda,že prevážna väčšina obyvateľov štátnych bytov nenasleduje tento krásny príklad.I tu sa vak nájdú iniciatívny jednotlivci,ale väčšina ich spoluobyvateľov je ľahostajná k okrášľeniu svojho okolia.

111.

Viliam Čerňanský je dôchodca.Je funkcionárom rybárskeho polku a s udičkov chodí po brehoch Vahu a chytá rybky.Vilo Čerňanský je rybárom,ale v týchto miestach pri Váhu si všimol,že sa tu nachádzajú vzácne pamiatky-staré kosti už nežijúcich zvierat,ktoré by mohli zaujímať archeológov z Nitri a ktoré by sa hodili do vlastivedného múzea v Šali.

Viliam Čerňanský našiel kosti mamuta a tam,kce mu tak dobre rybky brali a teraz bagrujú Váh a odvážajú štrk na výstavbu Dusla,našli už aj lebky nosorožca,parohy prajeleňa,kosti praturov a bizonovNa jednej svojej obchôdzke,na jednom vybagrovanom mieste,pri kope štrku,zakopalV.Čerňanský o čierny črep lebečnej kosti.Zohol sa preň a pomyslel si:"Donesiem môjmu doktorovi,bude mať dobrý popolník."Je to črep lebky,čelná kosť,to videl,ale keď Dr.Czellánik chytil kosť do ruky,pokrútil hlavou a povedal"-tento popolník,to musí byť niečo staršieho-takých stotisíc rokov.Pozrite na nadočnicové oblúky- to bude niečo staré,veľmi staré..."

Našiel to na mieste,kde bola lebka nosorožca...kde našiel kosti mamuta,kde objavyl kosti bizona a iných zvierat,

112.

ktoré už nežijú,že by to bo... na to sa neopovážil ani pomyslieť,alebo,vlastne

prečo nie!...Neandertalcov našli u nás len dvoch,totíž ani jedného celého,len fragmenty.Je to v strednej Európe celkom izolovaný Maškov z r.1882 a k nemu pristupuje nález traventínového vyliatku lebky z r.1926.

Že by teraz rybár-dôchodca našiel lebku neandertálca?Nech prehovorí odborníci...A zavolali slovenskú akadémiu vied-Archeologický ústav v Nitre.

Nenechali na seba dlho čakať.Bolo to jasné na prvý pohľad.Je to neandertálec,práve jeho najvýraznejšia časť,lebečná kosť,s veľkými nadočnicovými valmi.Pobrali sa riečištom Váhu a prezreli si miesto nálezu.Chyba,veľká škoda,že sem ten črep priniesla voda.

Lebečná kosť neandertálca,nájdená pri Váhu v Šali,je takmer čierna,výborne konzervovaná,má peknú zachovalú vnútornú časť.Má svoju hodnotu,i keď sa našla výnimočne na mieste,podľa ktorého nemožno určiť čas a určiť podľa vrstiev zeme presné zatriedenie.Ale je tu.Predchodca hominis sapientis.

113.

Na deň 31.marca pripadá 20.výročie oslobodenia nášho mesta slávnou sovietskou armádou.Dvadsať rokov v živote ľudstva je veľmi krátka doba.Avšak posledných dvadsať rokov v živote občanov nášho mesta znamená dejinný prelom.

Čo prinieslo víťazstvo sovietskych hrdinov a uplynulých 20 rokov pre naše mesto?Tak ako v celej republike i v našom meste sa veľa zmenilo.Naše mesto dostalo úplne novú tvár.Zmenil sa jeho charakter.Z mestečka kedysi čiste poľnohospodárskeho so stovkami otrhaných,hladných a beznádejných,len sezónne zamestnaných robotníkom sa stalo prevažne priemyselné mesto s mohutným chemickým kombinátom.Z rozdrobeného poľnohospodárstva sa vytvorilo v našom meste pevné jednotné roľnícke družstvo.Na mnohých miestach,kde predtým stáli z blata a surovej tehly splátané neútulné chatrče s petrolejkami,dnes vydíme krásne všetkými potrebnými vybavené činžiaky alebo rodinné domky so stále krajším prostredím.

114.

Nepriaznivé poveterné podmienky zapríčinili oneskorenie aj znemožnenie prác na poliach.Sústavné dažde a rozvodnené rieky spôsobili rozsiahle zátopy poľnohospodárskych kultúr.

V povodí Dunaja obyvatelia spolu s príslušníkmi armády účinne pomáhali pri zachraňovaní spoločného i osobného majetku,všetkého čo sa zachrániť dalo.

Nikto nepochybuje o tom,že to bola živelná katastrofa.Katastrofa,ktorá postihla rovnako prírodu,ludí a ich dielo. Najmenej dve generácie nevideli u nás tolko a takej vody na suche zemi.Dunaj akoby sa bol odtrhol z reťaze,ako je naša pýcha-oravské more.Odborníci tomu hovoria-storočná voda.Zdôrazňujú so suchou vecnosťou,že v dlhodobom priemere sa tolko vody prevadí korytam Dunaja len raz za sto rokov.Lenže tanto raz sa voda nevyliala iba korytom dunaja,ale i z koryta Dunaja.Prehryzla hrádze a začala pustošiť.Veltok rozpúšťal vo svojom roztoku všetko,čo sa rozpustiť dalo-a čo sa nedalo rozpustiť-to strhol,roztrhal alebo prinajmenej premiestnil.

115.

V noci zo dňa 17. na 18 jún 1965 prišlo do nášho mesta prví evakuanti zo zaplaveného územia.Najviac evakuantov bolo z obcí Zemianska Olča a Kameničná ako aj z tam prihlásených dedín a osád.Spolu ich prišlo len s tým,čo mali na sebe vyše 1.100 osôb.Ubytovaný boli väčšinou v škodách nášho mesta.

Pracovníci MsNV,ÚNZ a učitelia miestnych škôl vykonávali do 15.júla

pravidelne dennú i nočnú službu a poskytovali evakuantom hmotnú a morálnu pomoc. O zdravotný stav evakuantov sa účinne starali lekári a zdravotné sestry, tieto sa starali o dezinfikáciu ubytovaných priestorov a lekári poskytovali najmä deťom okamžitú lekársku pomoc. Stravovanie evakuantov bolo zabezpečené v školských jedálňach, pričom sa prihliadalo hlavne na to, aby boli stravníci po každej stramke spokojný. V čase pobytu evakuantov v našom meste bola prevedená viackrát kontrola zo strany pracovníkov MsNV, ONV a KNV. Väčšina evakuantov odišla do svojich domovov dňa 15 júla 1965 zanechajúc po sebe znečistené ubytovacie priestory.

116.

Dnes-po odchode evakuantov-na šťastí už môžeme povedať, že prietrže sú upchaté a devätnásť metrov hlboká rana v dunajskom koryte sa pomali zaceluje.

Dravý prúd nevtéká už v množstve vyše tisíc kubíkov za sekundu na naše najúrodnejšie polia, ale pomaly odteká na opačnej strane dolu Váhom. Ani najkruťejšia vojna nemôže prísť tak znedania a nemôže byť taká ničivá, ako bola tohoročná voda. Nešetrila ani ľudí-ktorí si horko ťažko pozachraňovali holé životy-, ani ich starootcovské príbytky, ani prácu ich rúk, ale ani bezrannú zver, domácu, poľnú i lesnú: na zaplavenom území niet dnes možno ani poľnej myšky či hraboša, srny, sliepočky či škovránčieho hniezdočka...

Šalský chotár bol postihnutý len natoľko, že na mnohých miestach vyrazila spodná voda, ktorá spôsobila veľké škody na úrode obilia a okopaním a vyliatím koryta stredného váhu, ktorého voda zaplavila celý ostrov "Ameriku" a pritom spôsobila škody na lesnej zveri.

117.

Na archeologickej konferencii v Somoleniciach podal Dr. Vlček súhrnnú zprávu o náleze pravej ľudskej čelnej kosti vybagrovanej z koryta rieky Váh asi 600m po prúde od cestného mostu v Šali.

Čelnú kosť našiel V. Čerňanský a auguste r. 1961 na veľkom piesočnatom ostrove v hĺbke 2m pod hladinou vody. V týchto miestach boli objavené i kosto slona, lebka i zub nosorožca a parohy jeleňa.

Uloženie týchto pravekých pozostatkov je nepochybne druhotné, avšak vzhľadom k zachovalosti všetkých kostí môžeme predpokladať, že tu išlo o presun z nevelkej vzdialenosti. Čelná kosť človeka je dokonale zachovalá a má len ľahko olámané hrany očníc. Po pravej strane čelnej kosti je jasne zreteľná jazva po bodnej rane, spôsobenej ostrým predmetom. Toto zranenie iste nebolo príčinou smrti, lebo je zrejme dokonalé zahojenie rany.

Morfologické preštudovanie kosti priviedlo Dr. Vlčka k záveru, že čelná kosť zo Šale patrila mladej žene. Archeologické ustálenie veku nálezu sa určuje porovnaním flucrového indexu kostí človeka s kosťami savcou

118.

z toho istého miesta nálezu. Savci pochádzajú zo staršieho oddelenia štvrtohôr, zvaného diluvium alebo pleistocén. Z tejto doby už poznáme nepopierateľné prejavy ľudskej činnosti, predovšetkým kamenné nástroje a zbrane.

Nález zo Šale teda môžeme celkom bezpečne zatriediť k predsapientným formám pleistocénneho človeka. Najbližšie obdoby sa najčastejšie nachádzajú v Prednej Ázii. Nález zo Šale dokazuje, že i Karpatská kotlina bola osídlená človekom v dobe pred viac ako 100.000 rokmi.

119.

V roku 1966 v meste Šaľa sa odovzdalo do užívania 232 bytových jednotiek a bolo vydané 35 užívacích povolení na individuálnu výstavbu. Počet obyvateľov v Šali r. 1966 vzrástol na 13.870 občanov prihlásených k pobytu, čo oproti minulému roku je viac o 1.606 občanov.

Perspektíva ďalšieho rastu obyvateľov je zrejmá, keďže do roku 1970 na najväčšom budovanom sídlisku Váh, má byť dané do užívania ďalších 1.208 bytových jednotiek. Rozsiahlou bytovou a občianskou výstavbou, budovaním veľkých sídlisk sa ráz bývalého poľnohospodárskeho mestečka sa zmenil na nepoznanie.

Kultúrnosť bývania oproti minulým rokom sa neporovnateľne zlepšila. Tato veľká prestavba mala i svoj rub. Rozkopávka celého mesta za účelom polozenia inžinierskych sietí, na jednej strane rozostavenosť, na druhej strane rumoviská z asanovaných domov, neupravené cesty a chodníky, blato, prach, nečistota, pôsobili často odpudzujúcim dojmom.

120.

Na adresu MsND z radov občanov v tomto smere odznelo veľa kritiki. Funkcionári a poslanci mali na zreteli tieto nedostatky odstraňovať. Pre zlepšenie životného prostredia a vzhľadu mesta do náplne práce hospodárskeho dvora pri MsNV sa zahrnula aj starostlivosť a riadiaca činnosť za pomoci občanov v rámci socialistických záväzkov, na budovaní parkov, výsadky kríkov a kvetinových záhonov.

Takto sa vybudovali nové parky, zasiala sa tráva na ľavom i pravom boku ulice Sovietskej armády, vysadilo sa 5.660 stromkov a kríkov. Rozširujú sa trávnaté plochy medzi blokovými priestormi, budujú sa detské ihriská. Veľa úsilia sa vynasnažilo na čistenie mesta, polievanie ulíc ap. Do parkov sa dávajú lavičky, neónové svietidlá, upravujú sa cesty a chodníky. Rozbor činnosti organizácii, riadených MsNV za rok 1966 javí sa podľa tohoto prehľadu:

Bytová občianska výstavba
Výstavba mesta prevádzaná Pozemnými stavbami Nitra sa

121.

sústreďuje na dvoch staveniskách Sídlisko za budovou MsNV-výstavba obč. vybavenosti-a Sídlisko Váh I.a.II. etapa.

Okrem týchto dvoch centrálnych stavenísk gen. dodavateľ PS prevádzajú objekty občian. výstavby i v rozptyle na území mesta Šaľa.

Sídlisko za MsNV Šaľa.

Na tomto sídlisku sa dokončila výstavba bytových jednotiek r. 1965 a 3. fáza KH na rok 1966 uvažovala s dokompletizovaním sídliska po stránke obč. vybavenosti t. j. osvetlenie, terénne úpravy, sadové úpravy. Tieto práce sú dosiaľ len čiastočne prevedené.

Sídlisko Váh 1.a 2. etapa

Na stavenisku sídlisko Váh sa v roku 1966 odovzdala druhá polovica bloku C2, t. j. 92 byt. jednotiek. Zároveň bola ukončená montáž výťahov a týmto u bloku

122.

C2 výstavba 184 byt. jednotiek je kompletne ukončená. Ako ďalší objekt sa dokončil r. 1966 blok C3-48 byt. jedn. stavebného družstva. Kolaudačné základy boli odstránené a byt. jednot. boli dané do užívania.

U bloku C5-184 b. j. boli dokončené byt. jedn. v počte 92 b. j. pre stabilizačné družstvo n. p. Duslo, druhá polovica v počte 46 b. j. - štátne a 46 b. j. - družstevné, prechádza ako rozostavená na r. 1967.

Dokončením vyššie uvedených objektov sa odovzdalo do užívania na sídlisku Váh r. 1966 232 byt. jednotiek.

U objektov obč.technickej vybavenosti sídliska sa dokončili dve cestné konštrukcie,cesta na Štúrovej ulici a cesta ku kotolni.Taktiež sa odovzdala do užívania objekt provizórnej kotolne

Blok C5-182 b.j.

Odovzdaný objekt v polovine,t.j.92 b.j. sa ukončilo v mesiaci decembri 1966,druhá polovica objektu t.j. štátne byty a stavebné bytové družstvo občanov prechádza ako rozostavaná na r.1967.

123.

Blok B 1a-115b.j. SBD.

Hrubá montáž základov bola prevedená,realizovalo sa montáž obvodovej a priečnej konštrukcie.

Blok C1-64b.j.

U tohoto objektu vplývalo na postup plnenia plánu nedostatok stropných panelov.

Asanácia C+B okresu.

Plánované náklady v 3.fáze KH boli v hodnote 17 tisíc Kčs,skutočné plnenie 93 tisíc Kčs.V termíne boli pripravené staveniská okresu C tak i v B.

Provizórna kotolňa

Objekt je skolaudovaný,daný do užívania s nedorobkami.Komplentáž technoligiského vybavenia bola zabezpečená v termíne.

Vnútroblokové komunikácie.

Podobjekty pre komunikácie neboli pripravené.Bola realizovaná len časť objektu a to pred blokom C2,C3 a pred parkovištom.

124.

Centrálna kotolňa.

Plán podľa 3.fázy KH bolo prestavať 1,000 tisíc Kčs,skutočnosť 865 tisíc Kčs,plnenie 86,5%.

Tepelné kanále.

Plán 300 tisíc Kčs,plnenie 800tisíc Kčs.....287%.K prekročeniu pôvodného plánu došlo z toho dôvodu,že bolo nutné realizovať povrchové úpravy.

Cesta+káblový prechod ul.Mlynská

U daného objektu došlo k realizácii podložia v jednej polovici trasy cesty.S prácami na podloží nebolo možné naďalej pokračovať,nakoľko nebolo pripravené stanovište-zásypy pod cestnú konštrukciu

Predĺženie Mlynskej ul.

Plán podľa KH 200 tisíc Kčs,skutočnosť prestavané náklady 372 tisíc Kčs.

Pohotovostné sídlisko Šaľa

Na tomto sídlisku sa započalo s výstavbou 36 bytových jednotiek.Na vykurovanie tohto objektu sa zriaďuje kotolňa včítane skládky paliva.

125.

V pláne na r.1966 sa uvádzajú ďalšie objekty podľa jednotlivých rezortov v rozptyle.Pre školstvo je zaradená akcia 4byt.j. v celkovej hodnote 259 tisíc Kčs a výstavba 14 triednej ZDŠ.

Nemocnica Šaľa.

Pri tejto akcii ku koncu r.1966 došlo k odovzdaniu súboru objektov okrem objektu detskej polikliniky a ternej úpravy.S výstavbou nemocnice sa započalo r.1962,s uskutočnením sa plánuje v termíne 077.V priebehu r.1966 generálny dodávateľ PS Nitra potchtyl akciu po stránku organizačnej,čo sa odzrkadľuje vo vo veľmi dobrom plnení prestavanosti nákladov voči predošlým

rokom.

Plynofikácia mesta.

Na podkládke hlavných uličných sietí sa pokračovalo r.1966 na ul.Jesenského,kde sa realizovala hlavná sieť v dĺžke 400km.Ďalšie práce na úseku plynofikácie boli prevedené na ulici Zahradníckej,kde na požiadanie MsNV previedli domové prípojky plynu.

126.

Kanalizácia-1.etapa.

Objekt kanalizácie v časti 1.etapy je tesne pred ukončením.Zberače a uličné vpuste neboli realizované podľa rojektu,nakoľko tieto na upavených uliciach nemohli byť osadené a zaústené do kanalizačnej siete.

Súbor objektov čistiacej stanice je po stavebnej stránke dokončený až na dokompletyzovanej-dokončovanie práce po technickej stránke-montáž.

U objektov-čerpacia stanica,usadzovacia nádrž,kalové polia,čerpacia stanica i strojovňa sa zahajuje technologická montáž.Technologickú časť v subdodávke dodáva Sigma Hranice a Lutín.

Kanalizácia-2.etapa.

Plán-2,203tisíc Kčs,plnenie podľa skutočnosti 2,113 tisíc Kčs-96%.Celkové plnenie v 1.a 2.etape voči postavenému harmonohgramu je nasledovný:Plán 3,851 tisíc Kčs-skutočnosť 3,686 tisíc Kčs -96%

Vodovod-Šaľa.

Vodovodná sieť ako i čistiaci systém bol realizovaný podľa projektovej a rozpočtovej dokumentácie.

127.

Bola prevedená vodovodná sieť ces most do predmestia-Veča.Objekt úpravovňa vody bol ku koncu roka 1966 pripravený k prevzatiu.Vežový vodojem bol odovzdaný do užívania v mesiaci novembri 1966.

Individuálna bytová výstavba r.1966.

Rozostavanosť rod.domkov.

V priebehu r.1966 MsNV previedol previerku všetkých rozostavaných rod.domkov a nezastavených stavebných pozemkov v našom meste a bola založená evidencia stavebníkov,ktorá sa stala východným bodom v usmerňovaní a kontrolovaní priebehu individuálnej výstavby.Celková rozostavanosť rodinných domkov ku dňu 31.dec. 1966 je 121.

Akcia"Z"

Na rok 1966 boli v rámci akcie"Z" chválené tri objekty,ktoré sa postupne realizovali

- 1.Šaľa-Veča-chodníky
- 2.Šaľa-parky-sady za MsNV
- 3.ZDŠ-parky,sady

128.

Ako sa javí úsek poľnohospodársky r.1966.

Tunajšie JRD r.1966 hospodári na výmere 1.620 ha poľnohospodárskej pôdy a to v dvoch katastrálnych územiach.Prezimovanie ozimín v uplynulom roku môžeme hodnotiť kladne.Počas žatevných prác a vôbec v letných mesiacoch daždivé počasie nepriaznivo vplýva na hektárové výnosy maku a obilovín.Naproti tomu ale dopomohol k zvýšeniu hekt. výnosov iných plodín.

Osevné plochy až na strukoviny boli dodržané.Na úkor strukovín sa previedol osev konôp.

Hektárové výnosy plodín sú nasledovné:

pšenica	31,26g	ovos	21,39g
---------	--------	------	--------

jačmeň	27,9g	konope	87,8
kukurica	50,6	cukrovka	497,3

Najviac doplatil na vlhké počasie hrach keďže namiesto plánovaných 30 vagónov dosiahol sa 24 v. Taktiež výnos maku veľmi utrpel. U krmovín boli dosiahnuté tieto výnosy: datelina 900g, celková úroda, jednoročné krmoviny celkom

129.

34.284g, výnos lucerky na krmenie 11.629g. Krmovinová základňa družstva je dobrá, čo je predpokladom dobrých prírastkov a užitočnosti v živočíšnej výrobe.

Je potrebné spomenúť, že i napriek nepriaznivému počasiu počas zbarových prác JRD splnilo zmluvnú dodávku obilovín, ba túto i prekročilo o 13 vagónov. Na zmluvné dodávky JRD odovzdalo 6.611g pšenice, 3.056g jačmeňa, 2.160 strukovín, 45.429g cukrovej repy, 200g sena, 10.480g zeleniny a 295g ovocia. Produkcia v živočíšnej výrobe sa prejavuje nasledovne: HD sa vyprodukovalo z plánovaných 1.283g-1.336g, z toho sa dostalo na zmluvnú dodávku 1.020g v živej váhe. Ošípaných sa vyprodukovalo 1.868g, na dodávku sa odovzdalo 1.700g. Mlieko .1,148.848l, vajcia 560.594 ks.

Stavy hospodárskych zvierat: Kravy-plán 1.124ks-530ks
skut. 1.132ks-495ks

130.

Peňažné výnosy družstva

Tržba...rastlinná výroba...plán 8,573 tisíc Kčs

skut. 8,385

živočíšna výroba...plán 5,315

skut. 6,202

Členská základňa družstva je dobrá. Družstvo má celkom 441 členov, z toho 129 žien, zamestnancov má 5. Okrem členov trvale pracuje v družstve 36 rodinných príslušníkov. Strojový park družstva je dobre zásobovaný a väčšina prác na JRD sa prevádza mechanizačnými prostriedkami.

V meste Šala sa nachádza pôda aj v súkromnej držbe a to u drobných užívateľov pôdy, ktorých je celkom 694, z toho výmerou pôdy do 0,3ha je 257 držiteľov a do 0,5ha je 437 držiteľov s celkovou výmerou poľnohospodárskej pôdy 256ha, z toho ornej 199ha

131.

Zásobovanie mesta r.1966.

Zásobovanie mesta Šala zabezpečujú tri obchodné systémy- štátny, družstevný a firemný. Medzi týmito systémami vidno náznaky zdravej konkurencie.

Mesto Šala prudko rastie, s tým sú spojené mnohé ťažkosti so zásobovaním, ale i snaha obchodných organizácií uviesť sa v meste. Práve táto snaha napomáha k lepšiemu zásobovaniu a tým i k väčšej spokojnosti sporiteľov.

Celkový prehľad o počte i rozčlenení predajní:

Druh predajne	Počet	Štát.	Družst.	Firem.
potravínárske	23	-	23	-
ZVS+bufety	11	-	11	-
priemyselné	20	3	15	2
Spolu	54	3	49	2

Prevaha je stále v systéme družstevnom a preto aj najvýznamnejším partnerom MsNV zostáva Jednotka-LSD Galanta.

132.

Zásobovanie t.r. bolo plynulejšie ako v minulých rokoch. Veľmi vážnym problémom sa javí sídlisko Váh, kde t.č. nie je ani jedna predajňa a behom budúceho roku bude mať toto sídlisko viac ako 2.500 obyvateľov. Nadalej veľmi vážny stav v obchdnej sieti zostáva v Šali-Veči, kde sa má r.1967 započat s výstavbou nákupného strediska.

Úsek miestneho hospodárstva

Poskytovanie služieb obyvateľstvu v Šali zabezpečujú tri podniky:

1. Komunálne služby okr. Galanta
2. Okr. priemyselný podnik
3. SlovoDev Galanta

Komunálne služby okr. Galanta poskytujú služby v nasledujúcich oboroch:

1. Autodoprava	3. Holičstvo
2. Čaluníctvo	4. Kaderníctvo

133.

5. Kozmetika	10. Maliarstvo
6. Pohrebništvo	11. Sklenárstvo
7. Fotoslužba	12. Kamenárstvo
8. Zberňa bielizne	13. Viaz. vencov
9. Kvetinárstvo	14. Výroba kľúčov

Vedenie podniku v snahe zabezpečiť, rozšíriť a zlepšiť služby v priebehu roka rozšírilo služby v Šali nasledovne: Bola zriadená autoservisná služba, ktorá bola pre motoristov v Šali a na blízkom okolí už dávno vyhľadávaná. S touto službou sú občania mesta Šale spokojní. Je potrebné, aby sa táto autoservisná služba v priebehu ďalších rokov budovala a zlepšila.

Porovnávajúc rast tržieb od obyvateľstva oproti roku 1965, kedy plánovaný výkon bol stanovený na 1,864 tisíc Kčs, bolo dosiahnutých 2,589 tisíc Kčs, - tohot roku, t.j. 1966 sa tento podstatne zvýšil a to z plánovaných výkonov 3,293 tisíc Kčs bolo dosiahnutých 4,212 tisíc Kčs.

134.

Tieto skutočnosti dokazujú, aká bola oprávnená požiadavka výstavby Domu služieb v Šali, nakoľko väčšina prevodzovní je umiestnená v starých a nevyhovujúcich miestnostiach. Táto otázka sa už konečne vyriešila. S výstavbou Domu služieb sa započne 1. apríla 1967. Stavenisko pre toto dielo je už pripravené. Výstavbu bude prevádzať Okr. stav. podnik Galanta.

Hodnotiac úroveň poskytovaných služieb v meste Šala Komunálnymi službami okr. Galanta za 1966 rok, možno povedať, že tieto boli v celku uspokojivé. Ojedinele sa vyskytli sťažnosti ohľadne preberania bielizne v zberniach, ktoré však boli bezotkladne vyriešené k úplnej spokojnosti občanov.

Ďalšie služby v meste Šala poskytuje Okresný priemyselný podnik Galanta.

Tento podnik má v prevádzke celkom 6 prevodzovní v týchto oboroch:

1. Zámočníctvo
2. Oprava rádii a televízorov

135.

3. Oprava elektr. spotrebičov
4. Stolárstvo
5. Oprava obuvi
6. Oprava kož. tovaru

Bola vnesená požiadavka na uvedený podnik, aby zriadil v meste Šala službu "údržba a oprava výtahov v obytných budovách" ako i montovanie spoločných antén.

136.

V mesiaci februári 1966 v Šali bolo spomenuté 35.výročie búrlivých demonštrácií nezamestnaných v samostatnom meste ako aj v celom bývalom šalanskom okrese. Svetová hospodárska kríza (1929-34) ťažko dala aj na obyvateľov mesta. V tomto čase sa blížila k svojmu vrcholu. Zima v rokoch 1930-31 podrobila robotníkov, najmä nezamestnaných poľnohospodárskych robotníkov ťažkej a tvrdej skúške. Títo robotníci z južného Slovenska, ktorí boli odkázaní na sezonné práce, boli v hroznej biele. Hlad ich nútil konať.

Za tejto situácie pražské ústredie KSČ burcuje miestne organizácie a vydáva pokyn-aktivizovať nezamestnaných, podliehajúce odborovému ústrediu KSČ. Ich úlohou je organizovať nezamestnaných a poskytovať im aspoň minimálnu hmotnú pomoc.

137.

Komunisti pripravujú masové vystúpenie nezamestnaných, ktoré sa má uskutočniť koncom februára 1931. Akýmsi signálom bolo masové zhromaždenie komunistov a nezamestnaných 18. januára 1931 v Šoporni kde rečnil aj poslanec Štefan Major.

Hlavným organizátorom, ktorými boli sereďskí komunisti, sa podarilo zhromaždiť až 1.500 účastníkov. Dňa 28. januára 1931 sa uskutočnila demonštrácia nezamestnaných žien v Šoporni a verejné zhromažďovanie KSČ v Nedede. Ale ani vládne úrady nespali, ale pripravovali likvidáciu akýchkoľvek verejných prejavov. Už 14. januára 1931 vydal Okresný úrad v Šali vyhlášku 39-31 o zákaze zhromažďovania, doplnenú oznamom o potrestaní účastníkov, prípadných demonštrácií. Prevetívne opatrenia vládnej mašinérie boli naozaj rozsiahle. K nim patrí nielen pohotovosť četníctva, polície a vojska, ale aj

138.

pôšť, telegrafov a vládnych úradov. Početný stav četníctva bol značne zvýšený - v Šali o 40 mužov.

Ale aj napriek rozsiahlim bezpečnostným opatreniam boli dni od 20. do 25. febr. značne búrlivé.

V Šali a blízkom okolí boli hlavne silou poľnohospodárski robotníci, ktorí boli v zime odkázaní len na žobračky. Demonštrácie sa konali v Šali i na vidieku. Dňa 21. febr. 1931 predpoludním sa zhromaždilo pred obecným domom v Šali asi 200 ľudí - prevažne nezamestnaných. Na ich čele boli komunisti - automechanik Štefan Pittich, E. Pittich, A. Sedlák a V. Hučko. Slováci aj Maďari. Zhromaždený žiadali, aby úrady rozdelili medzi nezamestnaných chlieb, drevo a iné naturálie. Len po zásahu četníctva dav sa rozšiel. Samozrejme, organizátori demonštrácie boli súdne stíhaní a okrem peňažných pokút boli odsúdení na väzbu v trvaní 1-14 dní. Ale demonštrácie ani potom neprestali, naopak konali sa i na vidieku.

139.

V dňoch 20. a 21. febr. 1931 demonštrovali nezamestnaný v Trnoci, Seliciach, Tešedíkove, Žihárce a na iných miestach. 25. februára 1931 bol vyhlásený za Medzinárodný deň boja proti nezamestnanosti. V rámci tejto širokej akcie sa v ten istý deň uskutočnili rozsiahle demonštrácie v Sereďi a v Šali. V Šali sa demonštranti zhromaždili pred hostincom "Grunwald". Aj táto demonštrácia bola rozohnaná četníctvom. Mnoho účastníkov bolo podrobených súdnej stíhaniu. K nim patria: L. Tóth, Št. Pittich, V. Hučko a iní.

140.

Velkoplošná závlaha Šala-Kollárovo.

Vrátme sa na skok do roku 1961, keď sa robili prvé prípravy na veľkoplošnú závlahu Šala-Kollárovo. Neľahko bolo pracovníkom z Doprastavu, ako budovateľom. Vtedy ešte nemali potrebné skúsenosti s výstavbou takého diela, akým je táto závlaha v hodnote 100 miliónov korún. Museli sa doslovne boriť s prekážkami, ktoré sa im stavali do cesty. A konečne, keď prišiel slávnostný deň odovzdávania prvej časti veľkoplošnej závlahy, voda prešla prvými stavidlami a v tomto roku už potečie aj cez veľký chotár JRD a pôjde až do Vlčian.

Roku 1966 na veľkoplošnej závlahe sa sústavne pracovalo. Už počiatkom apríla bola daná do skúšobnej prevádzky posledná časť prvej etapy, na ktorej sú štyri čerpacie stanice. Na celom úseku je vybudovaných deväť čerpacích staníc, ktoré čerpajú vodu na pozemky poľnohospodárskych závodou. Celá prvá etapa výstavby, t.j. od plávajúcej čerpacej stanice - od Královej n/V až po Vlčany, sa odovzdalo do trvalého užívania 1.V.1966

141.

Po odovzdaní 1. etapy poľnohospodárske závody budú môcť zavlažovať 7.284 ha pôdy. Túto závlahu najviac využijú JRD. Na plávajúcej čerpacej stanici, ktorá je t.č. v novovybudovanom zimnom prístave pri Váhu, sa robia posledné prípravy. Odborníci opravujú káble, čerpadlá a vymieňajú niektoré opotrebované súčiastky, aby stanica čo najľepšie slúžila svojmu účelu.

Dňa 15. marca 1966 oslávil svoje 95 narodeniny

Jozef Jaroš

najstarší občan mesta Šale

V družnej besede s členmi Aktívu pre občianske záležitosti pri MsNV medzi rečami sme sa dozvedeli, že s manželkou, ktorá zomrela r. 1952, vychovali 15 detí. Má 23 vnukov, 32 pravnukov a 2 prapravnukov. Bol poľnohospodárskim robotníkom.

142.

Prvý september 1966 ostane v Šali-eči dlho zapísaný. Žiaci učiteľia a rodičia dostali do užívania novú 14-triednu budovu Základnej deväťročnej školy.

Stavbári urobili pekné dielo, za ktoré sa nemusia hanbiť. Odovzdaná však bola len učebňová časť a bytovka, ostáva ešte dokončiť družinu mládeže a telocvičňu, na ktorú budú netrpezlivo čakať žiaci a učiteľia. Veríme, že stavbári aj tieto časti dokončia včas.

Na zahájenie školského roku sa žiaci pod vedením svojich učiteľov dobre pripravili. Pekný kultúrny program vyplnil oficiálnu časť slávnosti. Páčili sa najmä prváčikovia, ktorí sa lúčili so svojimi učiteľkami z materskej školy.

Radostné, rozžiarené tváre detí svedčili o tom, že na vyučovanie v novej škole sa tešia a že budú dosahovať dobré výchovné a vyučovacie výsledky.

Dňa 15. augusta 1966 Komunálne služby zriadili a dali do prevádzky novú autoservisnú službu v Šali pri diakovskej ceste.

143.

Z príležitosti osláv Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie

traja najlepši z Dusla
-ing.Jozef Šenkíř
-ing.Pavol Macek
Milan Belický

prevzali v Prahe z rúk ministra chemického priemyslu vyznamenanie s titulom "Najlepši pracovník Ministerstva chemického priemyslu.

Dňa 15 decembra 1966 odovzdal v Hydrostave v Šali tajomník Západoslovenského Krajského výboru strany Ladislava Abraháma súdruhovi Rudolfovi Štöderovi pracovníkovi Hydrostavu Šala, vyznamenanie za zásluhy o výstavbe pri príležitosti jeho 60.narodenín. Menovaný je členom strany od r.1930 a odvtedy obetavo pracuje v robotníckom hnutí.

Za okresný výbor strany v Galante bol na slávnosti prítomný Štefan Vician, taj.OV-KSS, ktorý v mene OV-KSS odovzdal s.Štöderovi ďakovný prípis.

144.

Aktív pre občianske záležitosti vykonával po celý rok 1966 veľmi dobrú činnosť. Jeho 10 členov sa sústavne podľa potreby stará o dôstojný a slávnostný priebeh všetkých občianskych obradov v meste. Ako informoval jeho predseda s.Ján Vicena, bola činnosť aktívu dobrá i v minulých rokoch.

Členovia aktívu sa podieľali svojou činnosťou na ôsmich občianskych uzatvorených sobášoch, pri zápise 15 detí do pamätnej knihy, hromadne uvítali 164 detí do života, pri odovzdávaní občianskych preukazov 216 žiakov, pri pohrabochoch, strieborných sobášoch a poal. Aktív odovzdával pri jednotlivých obradoch aj upomienkové predmety a kvety. Pamätná kniha je vzorne vedená a stará sa o ňu výtvarníčka Mestskej osvetovej besedy s.Trindová. Z občianskych obradov sa vedie i fotografická dokumentácia

145.

Bytová občianska výstavba r.1967.

V roku 1967 prebiehala v meste Šala sústredená výstavba na dvoch staveniskách a to na sídlisku Šala-Váh-v časti okrsku C, ako i v okrsku A a B. Zároveň sa dokončuje výstavba sídliska za MsNV, kde sa realizuje technická vybavenosť, ktorá akcia nebola v predchádzajúcich rokoch z kapacitných dôvodou prevedená.

Hlavná skladba výstavby na týchto sídliskách pozostáva z troch častí a to z výstavby bytoviek, technickej a občianskej vybavenosti daných sídlisk. Podľa spracovaných projekčných podkladov sa v oblasti sídliska Šala-Váh realizuje sa výstavba formou obytného okrsku veľkostného rádu do 6.000 obyvateľov, čiže touto výstavbou sa vytvára úplne nový okrsk v severnej časti mesta.

Sídlisko za MsNV t.č. nie je úplne dekompletizované, zo strany Vlčianskej ulicenie je toto sídlisko dotorené. S realizáciou dostavby sa uvažuje do roku 1975 v rámci investičného zámeru KIÚ na ďalšie sídlisko v centre mesta. Projektovaná príprava na podrobný územný plán výstavby ďalšieho sídliska sa má zabezpečovať podľa dohodnutého časového postupu prác

146.

v roku 1968 až 1970. S realizáciou výstavby sa má započat r.1971.

Postup zabezpečenia stavebných prác na oboch sídliskách, ako i plnenie plánu bol v priebehu roka 1967 nasledovný:

Sídlisko za MsNV

Na sídlisku za MsNV sa vlastná bytová výstavba ukončila r.1965 a

podľa plánu sa dokončuje vybavenosť sídliska. MsNV požadoval doplniť akciu "terénné úpravy pri MŠ a DJ", ktorá akcia bola vylúčená s odôvodnením, že investorský útvar nemôže zabezpečiť dodávateľa. Na základe vyjadrenia KIÚ má sa započat' s týmito prácami:

1. Ústerdní kúrenie-vyregulovanie systému.
2. Verejné osvetlenie-zaokruhovanie sídliska za MsNV.
3. Teréne a sadové úpravy bl. 110-112.

Sídlisko Šala-Váh

Na tomto sídlisku sa plánuje s realizáciou 1.466 bytových jednotiek, včítne obč. techn. vybavenosti, z čoho roku 1967 sa uskutočnilo 248 b. j. a previedla sa kompletáž okr. C, čiže celkove bolo odovzdaných do užívania 184 b. j. v bloku C

147.

184 b. j. v bloku C/5, 64 b. j. v bloku C/1, 48 b. j. v bloku C/3. Celkove r. 1967 bolo odovzdaných 480 b. j. Zároveň s bytovou časťou bola dokončená a odovzdaná do užívania aj časť vybavenosti sídliska a to objekty materskej školy a detských jasli.

Školská výstavba.

Na úseku školstva bola do plánu zaradená akcia výstavby 14 triedna ZDŠ Šala-Veča s celkovým nákladom 3,369.000,-Kčs. Akcia výstavby komplexu školy bolo ukončená a odovzdaná do užívania.

Školské dielne-projekčné zabezpečenie tejto akcie bolo prevedené v 1. polroku 1967. Stavba bola ukončená v decembri 1967, náklad si vyžiadal sumu Kčs-243.000.

Projekčná príprava akcií r. 1967.

Na základe perspektívneho plánu a v spolupráci s plánovacou komisiou MsNV, ako i na základe rozhodnutia Rady MsNV-odbor výstavby zabezpečí na úrovni technickej prípravy projekčnú prípravu r. 1967 na týchto akciách:

148.

1. Kaštiel-rekonštrukcia-v tejto časti došlo ku kompletnému spracovaniu rekonštrukcie v projekčnej časti, ktorý projekt zahŕňa v sebe riešenie Hudobnej školy, ľudovej knižnice, klubových miestností, svadobnej siene MsNV, v suterennej miestnosti rieši vináreň. Zároveň bolo zabezpečené aj projekčné riešenie interiéru a vybavenosť vinárne a sobášnej siene MsNV.
2. Autobusové nástupište Šala-kompletný projekt bol postúpený OSP Galanta.
3. Verejné osvetlenie mesta Šala-v priebehu roka 1967 Odbor výstavby zabezpečil projekčné spracovanie verejného osvetlenia na ul. Vlčianskej, Dlhej, Nitrianskej a rekonštrukciu verejného osvetlenia na ul. Murgašovej, Leninovej a nádražnej.
4. Sadové úpravy-Odbor výstavby pri MsNV zabezpečil projekčné spracovanie sadovníckych a parkových úprav v priestore vežového vodojemu a areálu kaštiela.
5. Cestná konštrukcia-prietah Mlynskej na Murgašoveú.

149.

Individuálna bytová výstavba:

V rámci kompetencie stavebného úradu Odbor výstavby pri MsNV r. 1967 zabezpečoval na území mesta Šala individuálnu výstavbu bytov na základe došlých žiadostí ako i na základe postupu asana čných prác vyvolaných investičnou výstavbou sídliska Šala-Váh.

R. 1967 došlo na MsNV 174 žiadostí o pridelenie stavebného pozemku k výstavbe rodinného domku, z týchto žiadostí bolo 96 kladne vybavených. Nakoľko územné rezervy mesta Šala sú rokom 1967 vyčerpané, uvažuje sa z budúcou

výstavbou individuálnych domov na Veči.

Garáže-Komisia výstavby riešila možnosť výstavby garáží v meste Šala tým, že r.1966 boli vymedzené staveniská pre oblasť sídlisko Váh v priestore bl.C/2 a pre sídl. za MsNV v priestore stavebného dvora na Vlčianskej ceste.

Žiadateľov na pridelenie stavebných parciel sa eviduje na MsNV 150 občanov. Súčasná situácia je taká, že na území mesta nemáme ďalšie plošné rezervy na vytváranie ďalších stavenísk.

150.

Možnosť ďalšej výstavby garáží bude nutné riešiť formou výstavby centrálnych poschodových garáží v priestore sídliska Váh. Táto forma je jediné možné riešenie pre ďalšie kroky, nakoľko interváln mesta nebude možné rozšíriť na úkor záberu poľnohospodárskej pôdy. Forma výstavby centrálnych poschodových garáží v priestore na vhodnejšie riešenie z hľadiska architektonickej čistoty celkového riešenia sídlisk a výškového zamerania stvieb.

151.

Úsek poľnohospodársky.

JRD v Šali r.1967 obhospodarovalo 1.799 ha poľnohospodárskej pôdy, z toho ornej pôdy 1.693 ha. Výmera záhumienok činila 188 ha, z toho ornej pôdy 169 ha a počet záhumienok bol 376.

Priebeh poľnohospodárskych prác počas celého roku možno hodnotiť kladne. Práce boli prevádzané v agrotechnických termínoch. Vplyv nepriaznivého suchého počasia hlavne v letných mesiacoch JRD vyrovnávalo používaním veľkoplošnej závlahy, takže výsledky hospodárenia neboli ovplyvnené počasím. Zavlažovanie sa prevádzalo u cukrovej repy na ploche 100 ha, u kukurice na ploche 50 ha, u dateliny na ploche 100 ha, podsevy sa zavlažovali na ploche 120 ha, koreninová paprika na ploche 10 ha, vinice na ploche 19 ha, jačmeň na ploche 50 ha. Výnosy o zavlažovaní plôch oproti nezavlažovaným boli nasledovné: cukrovka na zavlažovanej ploche 560 g, na ostatných plochách 326g, kukurica 38g na zavlažovanej

152.

kukurica na nezavlažovanej pôde iba 32 g, u vinice bol plán hrozna 50 g a pričinením závlahy sa dosiahol výnos 123g, u jačmeňa 43g oproti 38,5g na ploche nezavlažovanej.

Z uvedeného vidno, že skutočne suché počasie hospodárenie družstva nenarušilo.

Priemerné hektárové výnosy u hlavných druhov plodín v roku 1967 boli dosiahnuté nasledovné:

u pšenice bol plán 28g-dosiahlo sa 40,5g
u jačmeňa bol plán 25g-dosiahlo sa 38,7
u kukurice bol plán 40g-dosiahlo sa 32
u cukrovky bol plán 350-dosiahlo sa 497
u krmovín bol plán 70-dosiahlo sa 70,6
u maku bol plán 8-dosiahlo sa 9,1

Z uvedeného vidieť, že až na kukuricu u všetkých plodín boli plánované ha výnosy prekročené.

Roku 1967 JRD vyprodukovalo nasledovné množstvo rastlinných produktov: pšenice 13.113g, jačmeňa 6.890g, kukurice 5.262g, strukovín 1.894g, zeleniny 10.830g, maku 274g, ovocia 628g, hrozna 2.512g. Z uvedeného množstva na zmluvnú dodávku bolo odovzdané:

153.

pšenice 5.001g, jačmeňa 2.500g, kukurice 1.351g, strukovín 1.443g zeleniny 8.804g, ovocia 242g, hrozna 1.842. Zmluvné dodávky vo všetkých produktoch boli splnené.

Pre členou JRD sa odpredalo 1.403g pšenice a ostatným spotrebytelom 272g maku, 789g zeleniny, 169g ovocia, 21g hrozna. Zbývajúca časť produktov bola zaradená do fondou JRD.

Stavy hospodárskych zvierat sú nasledovné: hovädzí dobytok celkom 1.145 ks, z toho kravy 489 ks, ošípané celkom 2.213 ka, z toho prasnice 239 ks, u hovädzieho dobytku sú plánované stavy sú nižšie o 130 ka, z toho kráv dokonca o 63 ks. Naproti tomu stavy ošípaných sú vyššie o 680 ks. Zníženie stavu HD družstvo odôvodňuje tým, že znížením stavu sa zvýšila úžitkovosť a tým JRD prekročilo dodávku mlieka o 101.209 litrov.

Plnenie zmluvných dodávok živočíšnych výrobkov je nasledovné: hovädzí dobytok plán 1.320g, plnenie 1.619, ošípané 1.532g, skutočnosť 1.509g, hydina 250g-142g, mlieko 1,090.000 litrov-skutočnosť 1,191.209 litrov, vajcia 450 tisíc kusov, skutočnosť 404.872 ks. Peňažné výnosy družstva sú nasledovné: tržby z rastlinnej výroby-plán 9,690 tisíc Kčs, skutočnosť 12,984 tisíc

154.

tržby zo živočíšnej výroby plán 6,911 tisíc Kčs, skutočnosť 8,087 tisíc Kčs. Náklady na rastlinnú výrobu sa plánovali v hodnote 1,471 t. Kčs, skutočnosť 1,596 tisíc Kčs, na živočíšnu výrobu bol plán 2,463 tisíc Kčs, skutočnosť 2,764 tisíc Kčs, na mechanizáciu bol plán nákladov 1,157 t. Kčs, skutočnosť 1,212 t. Kčs, na stavebníctvo bol plán nákladov 565.000 Kčs, skutočnosť 554.000 Kčs. Na mzdy sa vyplatilo z plánovaných 6,225 tisíc Kčs-7,086 tisíc Kčs.

Strojový park JRD je zásobený dobre, horšie je to so zabezpečovaním náhradných dielov a súčiastok, ktorých je na trhu nedostatok.

Členská základňa JRD je pomerne dobrá. Družstvo má 397 členov, z toho žien 123 a stálych zamestnancov má 4. Okrem toho v špičkových prácach družstvu pomáhajú 49 pracovníci hlavne z rodov dôchodcov. Vekové rozvrstvenie je nasledovné: do 30 rokov pracuje v JRD 119 členov, od 30 do 50 rokov-164 členov a nad 50 rokov-114 členov.

Hospodarenie družstva v roku 1967 bolo uspokojujúce, čo vidno aj z toho, že v roku 1967 bol čistý zisk družstva dosiahnutý v hodnote 6,131 tisíc Kčs, čím celková hodnota spoločného majetku vzrástla na 28,613 tisíc Kčs

155.

Školstva a kultúra

MŠ V meste šala sú zriadené štyri územné materské školy a dve závodné. Celkový počet detí umiestnených v materských školách je 491, počet tried a oddelení 17.

Konštatovalo sa, že vybudovaním novej MŠ na sídlisku Váh sa odstráni nedostatok predšolských zariadení, avšak búrlivý rast obyvateľstva mesta vyžaduje výstavbu ďalších materských škôl.

ZDŠ Školopivinných žiakov v Šali je celkom 2.031, ktorí navštevujú 4 ZDŠ a majú k dispozícii 52 učební. Žiaci sú zaradení do 69 tried. Na ZDŠ vyučuje celkom 91 učiteľov. Na školách v meste šala je dvojsmennosť, ba v budúcom školskom roku hrozí nebezpečie trojsmenného vyučovania. Počet detí prílivom obyvateľstva rapídne stúpa. Aby sa odstránila trojsmennosť jediným východiskom je, aby sa čo najrýchlejšie zabezpečila výstavba novej školskej budovy na sídlisku Váh.

Školských a výchovných pracovníkov roku 1967 na všetkých školách

bolo:

156.

počet učiteľov na materských školách je 33, na základných deväťročných školách 91, na ľudovej škole umenia 8, vychovávateľov v družinách mládeže 12.0 školskú výchovu v meste Šala roku 1967 sa staralo 144 výchovných pracovníkov. Okrem toho na pdb. školách pôsobilo 26 stredoškolských profesorov, 4 majstri a jeden vedúci učilišťa.

MsLK Mestská ľudová knižnica ku koncu r.1967 zaznamenala spolu 17.143 zväzkov kníh. Z toho na jedného obyvateľa pripadá 1,32 zväzkov kníh. Podľa prehľadu z prečítanej literatúry sa zisťuje, že najviac bola vyhľadávaná literatúra náučná a literatúra pre mládež. Z celkového počtu obyvateľov je 43,47% mládeže do 15 rokov, počet výpožičiek bolo celkom 35.734, na 1 obyvateľa pripadá priemerne 2,75 zväzkov kníh.

KINÁ V roku 1967 boli v Šali 2 kiná, kino Hviezda a centre mesta a kino Nádej v Šali-Veči. Plán návštevníkov bol pre kino Hviezda stanovený na 394.500 Kčs pre kino Nádej 9.000 Kčs. Plnenie bolo 435.656 a 11.396 Kčs. Najväčšia návštvnosť bola na filmoch kapitalistickej produkcie, keď na 1 predstavenie prišlo v

157.

priemere 189 osôb, najslabšia účasť bola na filmoch soc. produkcie, lebo na jednom predstavení bolo v priemere 115 osôb.

MsOB Mestská osvetová beseda v Šali je umiestnená v budove, z ktorej 1/3 je vlastníctvom Jednoty-LSD v Galante. V tejto budove má MsOB k dispozícii nasledovné miestnosti: 1 sála s javiskom malých rozmerov, ktoré pre profesionálne súbory poťažne väčšej ochotníckej súbory nevyhovuje, 2 menšie zasadačky a kancelária, v ktorej pracujú 3 zamestnanci.

MsOB v roku 1967 pri zabezpečovaní svojej činnosti vychádzala z jedného plánu kultúrno-osvetovej práce pre mesto Šala, ako i z ďalších podnetov a popudov jednotlivých spoločenských organizácii, školskej a kultúrnej komisie MsNV, závodného klubu a škôl v meste. Osvetová činnosť v meste vzhľadom na nedostatok priestorov nemohla sa rozvíjať v takom merítku ako by to bolo žiaduce. Je preto nanajvýš potrebné, aby sa z výstavbou kultúrneho domu čím najskôr započalo.

158.

Zvláštnosti jesenného počasia v Šali roku 1967.

Nielen júl, ale aj august r.1967 bol v Šali priaznivý na teplo a chudobný na vlahu. Maximálne denné teploty dosahovali v auguste v jeho prvých dvoch týždňoch často až 35°C, čo bola zároveň aj najvyššia teplota tohoročného leta na celom území ČSSR. V poslednom týždni augusta boli v Šali teploty podstatne nižšie. Po chladnejších nociach začali sa vytvárať hmly.

Jeseň má v Šali určité typické zvláštnosti. Jej prvá polovica býva vo väčšine rokov ustálejšia a suchšia, druhá zasa nestálejšia a vlhkejšia. V septembri, ktorý pokladáme za prvý jesenný mesiac, prevláda v Šali obyčajne dosť slnečné počasie, rušené len zriedka krátko trvajúcimi zrážkami. Mesačné normáli zrážok v septembri sú oniečo nižšie ako v auguste.

Po tepelnej stránke vyznačuje sa september už dosť veľkými výkivmi medzi dňom a nocou. Cez deň dosahujú maximálne denné teploty až 25°C, v noci 4

až 10°C.

Najnižšia teplota bola v Šali 5. augusta 1905 a to 39°C a 5. júla 1950 38,2°C. Najnižšie teploty boli namerané 11. februára 1929 a to - 35°C. Najväčšie zimi boli v Šali r. 1829 a r. 1929.

159.

Pri príležitosti 22. výročia oslobodenia našej vlasti udelil prezident republiky riaditeľovi podniku Duslo

Ing. Jozefovi Mayerovi

za dlhoročnú obetavú prácu na úseku výstavby a ďalšieho rozvoja chemického priemyslu vysoké štátne vyznamenanie

"ZA VYNUKAJÚCU PRÁCU"

Do podniku Duslo nastúpil s. Ing. Mayer dňa 1. marc 1959 do funkcie prípravy výroby. Pre jeho dobré pracovné výsledky bol 1. apríla 1961 poverený vedúcim úseku výstavby. Vzhľadom na vynikajúce organizačné schopnosti bol menovaný dňom 1. júla 1965 podnikavým riaditeľom.

160.

Manželov Donicových-Petra Donica a Annu Donicovú, rod. Tóthovú-obyvateľov nášho mesta na Veči prekvapila zriedkavá rodinná udalosť. Menovaný rodičia s veľkou radosťou očakávali príchod nového člena rodiny-všetko bolo pripravené, i výbavička pre nemluvniatko... boli však neobyčajne prekvapení, keď im do rodiny pribudli 23. apríla 1967

-----trojčatá-----

a to dve dievčatká Anička
 Martuška

a chlapček Petřík

Dievčatká a chlapček a šťastná mamička tešia sa dobrému zdraviu.

Táto udalosť si zasluhuje, aby bola zaznačená v mestskej kronike, nakoľko v dejinách Šali, podobný prípad sa dosiaľ nevyskytol.

161.

Dňa 16. júla 1967 rozlúčili sa zamestnanci Dusla na smútočných zhromaždeniach v Starej Turej a v Sučanoch so svojimi spolupracovníkmi, obyvateľmi nášho mesta Jozefom Kyškom a Vladimírom Somorom ktorí sa stali obeťmi leteckého nešťastia nad Bielymi Karpatmi. Pilot Čsl. aerolínií P. Benedikt bol pochovaný v Prahe.

K tragédii došlo dňa 11. júla 1967, zprávy a zmiznutí lietadla prišli 12. júla-jednotky armády a milícií našli trosky havarovaného aerotaxíka L200 dňa 14. júla 1967.

162.

V kruhu svojej rodiny a s členmi Sboru pre občianske záležitosti oslávil dňa 14. decembra 1967 svoje 96. narodeniny dedko Štefan Hlavatý.

Menovaný vychoval sedem detí, z ktorých najstarší Karol má teraz sedemdesiat rokov. Dedko má 19 vnukov, 31 pravnukov, je druhým najstarším občanom nášho mesta.

163.

1968.

164.

Na slávnosti usporiadanej dňa 7.marca 1968 zišli sa v Dome osvety šalanske ženy, aby dôstojne oslávili svoj sviatok Medzinárodný deň žien.

Po slávnostnom príhovore tajomníka MsNV s. Ernesta Mikláša a kultúrny program sa postarali deti zo závodnej MŠ a zo ZDŠ.

Predseda MSNV s.Št.Hlavatý odovzdal šiestim šalanským matkám
Filome Baluškovej Márii Botkovej
Žofii Karabinovej Júlii Poláčkovej
Anne Tóthovej
čestný odznak materstva 3.stupňa

165.

Naše mesto sa zo dňa na deň rozrastá, neustále stúpa počet jeho obyvateľov. Podľa získaných informácií na Mestskom národnom výbore je prírastok obyvateľov za uplynulý rok-1357.

K 1.januáru 1968 má Šaľa 12.975 obyvateľov.

Prvým novoročným novorodeniatkom v novej šalanskej nemocnici bola Marta Koheľová, ktorá sa narodila 1.januára ráno o štvrt na deväť. Je to prvé dieťa 24 ročnej Gbrieli Koheľovej z Trstíc, robotníčky. Otec makej Marty, Štefan Koheľ je zväračom v Dusle.

V novej šalanskej nemocnici v uplynulom roku -teda len v jeho dvoch posledných mesiacoch- sa narodilo 164 detí.

Dňa 10.januára 1968 na vedení podniku Duslo sa uskutočnila jedna z posledných porád pripraveného obdobia pre budovanie šalanského kultúrneho domu.

166.

Mestská konferencia KSS bola v Šali dňa 24.febr,1968.V hoteli Centrál zasadli zástupcovia všetkých organizácií strany, ktorí spolu z hosťami konferencie rokovali o výsledkoch práce straníckych organizácií v našom meste.

Konferenciu viedol a hlavný referát mal Frnt.Eliáš, predseda MsV-KSS.O výsledkoch a záveroch decembrového a januárového pléna ÚV hovoril s.Astaloš, vedúci taj.OV-KSS.

V diskusii vystúpilo 15.delegátov, ktorí zaujali stanovisko k najrôznejším problémom hospodárskeho a straníckeho života v našom meste.

Novozvolený výbor MsV-
KSS:M.Borovský, G.Dudáš, Ing.I.Macek, K.Nemec, Ing.I.Šenkýř, R.Beňo, Ing.I.Hlavatý, L.Koyš, I.Vicena, A.Lipovský, A.Menczel, M.Pránovský, Št.Urban.

167.

Klub Matice slovenskej bol založený v Šali dňa 10.apríla 1968.Jeho zakladatelia sa zišli v sále Domu osvety na ustanovujúcej schôdzi.Ako hostí privítali na zhromaždení okrem iných národného umelca Laca Novomeského, Romana Kaliského a Andreja Pavlíka.V družnej besede si prítomní pohovorili o potrebách založenia klubu, o jeho poslaní a o práci v klube a, samozrejme o práci Matice slovenskej v minulosti a o tom, akými cestami sa bude uberať jej ďalšia činnosť.

Mestská osvetová beseda v Šali 19.mája usporiadala v rím.kat.kostole orgánový koncert, na ktorom vystúpil Ján Valach a Alžbeta

Svobodová. Podobný koncert bol v Šali pred 44 rokmi - v roku 1924.

Stavenisko kultúrneho domu bolo odovzdané pozemným stavbám Nitra dňa 27. júna 1968. Projektová a rozpočtová dokumentácia bola do 20. mája odsúhlasená a zároveň boli odstránené

168.

pripomienky k projektu, charakteru navrhnutých konštruktívnych prvkov, použiteľnosti prefabrikátov, dosaziteľnosti tuzemských materialov a podobne. Týmto pripomienkovým konaním sa vytvorili podmienky pre záväzné odsúhlasenie projektu organizácie výstavby a tak 30. mája projekt organizácie výstavby s časovým harmonogramom bol odsúhlasený takto:

1. začatie výstavby	november 1968
2. stavebná pripravenosť montáží	marec 1970
3. nástup na montáž	apríl, máj 1970
4. odovzdanie do užívania	júl 1971

Vecné plnenie v r. 1968 - 200 tisíc Kčs. Podľa dohody bude národnému podniku Pozemné stavby Nitra uplatnená možnosť zálohového financovania podľa vyhlášky Min. fin. č. 22, to znamená že sa mu tento rok poskytuje záloha dva milióny Kčs. Finančný a vecný plán výstavby kultúrneho domu bude dodávateľ na začiatku každého kalendárneho roka upresňovať, a to tak, že dohodnuté finančné objemy v hospodárskej zmluve, v časovom a vecnom harmonograme projektu organizácie výstavby nebudú narušené.

169.

Finančný objem výstavby kultúrneho domu, ktorý reprezentuje čiastku 14,5 miliónov Kčs, predstavuje 9 miliónov na vlastnú stavbu a 5,5 miliónov na technologickú a ostatnú vybavenosť.

V rámci prekonávania projektovej organizácie výstavby uskutočnila sa 27. júna prehliadka a odovzdávanie staveniska kultúrneho domu. Pozemné stavby prevzali stavenisko bez pripomienok.

Mierové oslavy začali v Šali dňa 29. júna v amfiteátri vystúpením SLUKU. Vystúpenie bolo úspešné a tešilo sa veľkému záujmu divákov. 30. júna vystúpil dychový súbor Dunajenka z Bratislavy so speváčkou G. Púčekovou a viacerými umelcami, ktorí sa naozaj výdatne postarali o dobrú náladu. V druhej polovici programu sa predstavila beatová skupina bratislavských vysokoškolákov "Pr'edy". Mierové slávnosti boli zakončené na amfiteátri ľudovou veselnicou.

170.

Plzeň - Sofia 1500 km

3. júla 1968 dorazila do Šale 24 členná skupina mladých chlapcov a dievčat, ktorí na ceste z Plzne do Sofie, kde sa chcú zúčastniť svetového festivalu mládeže. Na ulici Červenej Armády ich privítali predstavitelia mesta a výboru ČSZM. V Šali ich čakala výdatná večera a príjemné ubytovanie. Na druhý deň skupina sa vydala na ďalšiu cestu do Komárna. Išli po hrádzi - a to je cesta dlhá 58 km. Keď boli v Šali, mali ešte pred sebou viac ako tisíc kilometrov. Obdivuhodný mladý ľudia, ktorí si takto skúšajú svoju vôľu a silu.

Letný filmový festival pracujúcich zahájili v Šali 20. júla. Na festivale uvedú niektoré filmy svetovej produkcie. Filmový festival v Šali patrí medzi významné kultúrne udalosti.

V noci z 20. na 21. augusta 1968 a v ďalších dňoch prechádzali naším mestom vojská spriatelovaných štátov Varšavskej zmluvy.

171.

10.výročie založenia podniku Duslo

21.septembra 1968 zišli sa pracovníci podniku Duslo v slávnostne vyzdobenej jedálni na slávnosti 10.výročia založenia podniku.Riaditeľ ing.M.Vazan v sprievode predstaviteľov straníckej a odborovej organizácie tu odovzdal tridsiatim účastníkom schôdze odznaky-Najlepší pracovník podniku a vyše 200 účastníkom pamätnú medailu-

Po dobu uplynulých desať rokov vyrástlo v Šali chemický kombinát-gigant,do ktorého do dnešného dňa bolo investované dve miliardy 130 miliónov 601 tisíc Kčs.

172.

Do dnešného dňa v podniku Duslo vyrobili tovaru za 880 miliónov korún a od založenia bolo vyplatené na mzdách 379 miliónov Kčs.Podnik Duslo dnes zamestnáva 4.541 ľudí.

Dr.Gustáv Husák v Dusle.

19.októbra bol v podniku Duslo aktív straníckych funkcionárov z galantského okresu,na ktorom sa zúčastnil prvý tajomník ÚV-KSS Dr.Gustáv Husák v sprievode národného umelca Ladislava Novomeského,člena predsedníctva ÚV-KSS a L.Abraháma,vedúceho taj.ZsKV.

Úvodný prejav mal G.Husák,po prejave odpovedal na početné otázky,týkajúce sa širokých problémov nášho hospodárstva a politického života.

Aktív sa skončil až vo večerných hodinách.Vzácnu návštevu doprevádzal podnikavý riaditeľ Ing.Vazan a predseda CZV-KSS Ing Šárocký.

173.

30.

výročie zhromaždenia obyvateľov južného Slovenska v Trnenci

usporiadaného v septembri 1938 Komunistickou stranou Československa na znak odporu proti rozbitiu prvej republiky.

Na slávnosti sa zúčastnila delegácia ÚV-KSS,ktorú viedol prvý tajomník ÚV-KSS dr.Gustáv Husák.V delegácii bol aj člen predsedníctva ÚV-KSS národný umelec s.Ladislav Novomeský,s.Štefan Sádovský a s.Ladislav Abrahám,členovia predsedníctva ÚV-KSS.Medzi desiatkami čestných hostí bol aj Ladislav Doboš,predseda Csemadoku.Po otváracom prejave Ing.V.Čisláka CSc,prehovoril dr.Gustáv Husák.Jeho prejav sa týkal najaktuálnejších otázok dneška:poaugustových udalostí,ratifikácie nedávnej československej-sov.zmluvy,federácie a návrhu zákona o postavení národností v ČSSR.

174.

Po ňom hovoril jeden z hlavných organizátorov trnoveckej protestnej schôdze v roku 1938 Trnovčan Jozef Pospíš,zaslúžilý odborár a nositeľ Rađu práce.

Ako zo živej kroniky sa dá čítať minulosť aj nedávna tohto juhoslovenského mesta zo spomienok Jozefa Pospíša.Dnes triapoltisícový Trnovec bol voľakedy sídlom slúžnodvorského,potom člsl.okresu.Ale odostatných dolnozemsých obcí sa nelíšil ničím.Katastrálne mal veľký chotár,v skutočnosti mali všetci jeho obyvatelia dovedna v držbe 280 holdov a z toho sám pán farár rovných 80.Ostatné patrili okolitým veľkostatkárom a šurianskemu cukrovaru.V Trnenci bolo veľa chudoby,viac než chleba,hoci okolité polia dobre rodili.Ale na veľkostatkárskych sýpkach viseli ťažké zámky.A tak trnovský želiar,robotník,malý roľník a drobný remeselník

175.

pri rieke stál a smädom trpel.Dve sily zasiahli do života v tomto kraji po prvej svetovej vojne:odborz a kolonisti.Po prvej,no najmä po druhej poyemkovej reforme prišli kolonisti z Čiech,Moravy i zo Slovenska.Dostávali prídely pôdy až do 100 holdov.Domáci roľníci iba po 2-3 holdoch,keď chceli len trocha gazdovať museli si všetko požičiavať od kolonistov.Prvá politická sila proletariátu a chudoby boli odbory-červené komunistické odbory.

V Trnovci vzniklo oblastné ústredie,malo tajomníka a pôsobilo na území juhozápadného Slovenska.V ňom sa zoceloval na politiskú dráhu vtedy mladý funkcionár Jozef Pospíš.Boje o kolektívne zmluvy,štrajky za zvýšenie miezd,bojkot kolonistov,ktorí nechceli zamestnávať organizovaných,to všetko bola jeho politická práca.Striedavo víťazili komunisti v obecných voľbách,až v roku 1932 na skolonku krízy získali

176.

šestnásť miest v tridsaťčlennom zastupiteľstve.Práca komunistov na obecnom ome bola dobrá,lebo v nasledujúcich voľbách svoju pozíciu si udržali.Za starostu obce zvolili s. Hozefa Pospíša,ktorý bol na čele obce až do príchodu Hortyho honvédov.Práve vtedy,keď sa republika pripravovala oslavovať svoje dvadsiate výroie,zatiahla sa nad ňou oblaha dejín veľmi zlovestne.Strana už dávno pred tým burcovala,volala po zjednotení všetkých demokratických a protifašistických síl do jedného frontu boja proti fašizmu.Už VII.kongres Komunistyckej internacionály konštatoval,že vtedy buržoázia siaha za fašizmom ako metódou vlády,keď už ináč vládnuť nemôžeme.Hlas komunistyckej strany všade neprenikol preto,že po zvládnutí krízových rokov čsl.buržoázia ešte dokázala vládnuť bez fašizmu.No fašizujúce tendencie sa už prejavovali.

177.

V auguste 1938 prišiel do Trnovca poslanec KSČS Gábor Šteiner.Komunisti v obecnom zastupiteľstve na čele so starostom Jozefom Pospíšom sa podujali zorganizovať 17.augusta verejnú manifestáciu za republiku.Robilo sa tak v intenciách ÚV,aby sa dokázalo,že obrana republiky je vecou všetkých Čechou a Slovákom ako aj príslušníkov astatých národností aj tých,ktorým bola macochou-proletariátu,drobných roľníkov a živnostíkov.Trnovecká manifestácia,na ktorej sa predpokladala väčšina účastníkov maďarskej národnosti,mala byť aj pádnou odpoveďou iredentistickej propagande spoza Dunaja.

Okresný súd v Šali ju nemohol zakázať,mal právo ju len odložiť.To aj urobil.Pre výskyt slintavky a kulhavky dobytka.

16.augusta okr.náčelník v Nových Zámkoch dal zhabať v tlačiarňi letáky

178.

a pozvánky na manifestáciu a to"podľa zákona na ochranu republiky".Povolil tlačiť iné,vyencenzúrované,ale tie četníci teŕ strhávali.Manifestácia v Trnovci 4.septembra 1938 nebola iba zhromaždením komunistov.Prišli demokraticky zmýšľajúci občania zo širokého okolia,prišli mimoriadne vlaky zo susedných okresov,ba aj z Bratislavy a Brezna.V programe ľudových slávností,ktoré boli po manifestácii vystupovali ochotníci zo Sládkovičova,nemecká robotnícka mládež z Bratislavy-Trnávky a mnohé ďalšie skupiny.Manifestáciou otvoril trnovecký starosta Jozef Pospíš.Potom prehovoril po slovensky poslanec dr.Vladimír Clementis a po maďarsky poslanec Štefan Major.Prehovoril aj senátor Mikulíček za české krajiny.Senátor K.Kreibich predniesol prívět za

nemeckých súdruhov. Za kultúrny front pozdravil manifestáciou Ján Poničan a Július Lőrincz, za komunistickú mládež Jozef Opavský. Medzi hosťami bol aj

179.

Laco Novomeský. Manifestujúci si vypočuli texty množstva pozdravných telegramov, ktoré v ten deň prišli. Schválili posovlstvo prezidentovi republiky dr. Eduardovi Benešovi, ktorého asnovou bolo: všetký práva ľudu, žiadne práva nepirateľom!

Z príležitosti osláv 50. výročia vzniku Československa, 28. októbra 1968 bolo v Dome osvetvy zhromaždenie zástupcov pracujúcich z nášho mesta. Na tomto zhromaždení udelili mnohým polityckým pracovníkom, odbojárom a aktívnym pracovníkom spoločenských organizácii pamätne plakety.

Slávnosť 50. výročia vzniku našej republiky mala srdečný ráz. Po nej zotrvali účastníci, väčšinou odborári v krátkej besede, v ktorej si zaspomýnali na spoločnú prácu a spoločný boj.

180.

22. októbra 1968 sa konalo v Šali zakladajúce zhromaždenie mestského výboru slovenského nrodného frontu. Iniciátorom tohoto zhromaždenia bol MsVN spolu s MsV-KSS. Plénum tohto zhromaždenia tvorili zástupcovia jednotlivých poltických strán a spoločenských organizácii v našom meste. Hovorilo sa o význame slovenského národného frontu a jeho funkcii v nových podmienkach. SNF je koordinátorom činnosti masových organizácii, zjednocuje politickú silu v štáte a zblyžuje jednotlivé sociálne vrstvy a štáte obyvateľstva. Výkonným orgánom organizácie SNF je predsedníctvo, ktoré bolo súčasne na tomto zhromaždení zvolené. V diskusii sa najviac hovorilo o programe činnosti tohto orgánu, ktorý by ml riadiť spoločenský život mesta. Zdôrazňovala sa aj formálnosť práce podobného orgánu v minulosti. Predsedníctvo MsVNF má takéto zloženie:

181.

Predsedom je Michal Franko-zástupca KSS, podpredsedom Gejza Dudáš, zástupca Mv KSS, tajomníkom Ernest Mikláš-tajom. MsNV. Členmi MsV-SNF je Mária Puterová za Zväz čsl. žien, Štefan Hlavatý za MsNV, Anton Rusina-za Maticu slovenskú, Štefan Hatvani za JRD, Milan Vrzúk-za ROH-Duslo a Peter Špendla-za Csemadok. Predsedníctvo MsV-SNF sa skladá z deviatich členov. Zvolili aj trojčlennú revíznu komisiu. Na tomto zhromaždení sa zúčastnil aj taj. OV-SNF V. Mužlaj, ktorý kvitoval iniciatívu založenia MsV-SNF v Šali. V našom okrese je Šala prvým mestom, kde SNF začal svoju prácu. Na záver zasadnutia novozvolený predseda poďakoval za dôveru a ubezpečil plénum pracovať v intenciách politiky pojanuárového zasadnutia Predsedníctva a ÚV-KSČS a v zmysle Akčného programu KSČS i naďalej prehlbovať socialistickú demokraciu a humanizmus, prehlbovať spoluprácu jednotlivých politických a spoločenských organizácii. Ďalej uistil plénum o neformálnej práci tohto orgánu.

182.

Na sídlisku Váh, neďaleko bloku C3 sa konala 22. novembra 1968 malá slávnosť. Malá, čo sa týka počtu zúčastnených, veľká však svojím významom. Na tomto mieste totiž toho dňa položili za účasti zástupcov podniku Duslo, Mestského národného výboru, Mestského výboru KSS, Okresného národného výboru a Pozemných stavieb v Nitre základný kameň nového kultúrneho domu.

Pri príležitosti začatia výstavby kultúrneho domu odznegli na slávnosti prejavy riad. podniku Duslo Ing. M. Vazana, predsedu MSNV Š. Hlavatého a zástupcu Pozemných stavieb E. Hrašku. Ing. M. Vazan oboznámil prítomných s tým, ako bude

nový kultúrny dom vyzerat. Okrem iného povedal: „Táto výstavba bola už pri začatí výroby v našom podniku v roku 1958 schválená vládou. Nebudem rozoberať úskalia, ktorými sa muselo prechádzať, a to cestami priamymi i nepriamymi

183.

nepriamymi, keď došlo k dnešnému dňu, keď slávnostne kladieme základný kameň. Situácia v Šali to veľmi potrebuje. Je to jednou z podmienok spríjemnenia života a stabilizácie kádrov. "V závere svojho prejavu poďakoval všetkým organizáciám, ktoré sa na príprave výstavby podieľali, hlavne SOR, SNR, a Zs-KNV za finančnú i morálnu pomoc a Pozemným stavbám za ochotu realizovať túto stavbu.

Štefan Hlavatý v mene MsNV vyjadril potešenie, že sa dávny sen šalanov uskutočnil. Do práce pri výstavbe kultúrneho domu poprial všetkým veľa chuti a úspechov.

Zástupca PS v Nitre E. Hraško poďakoval investorovi-podniku Duslo-za dôveru a ubezpečil prítomných, že sa vynasnažia termín ukončenia výstavby dodržať.

Ing. M. Vazan potom prečítal listinu, ktorú vložili do základného kameňa, báger sa zaryl do zeme, prítomní, podľa starého zvyku kameň priklepili kladivom a stavbu odštartovali. Dokončiť ju majú v októbri roku 1971.

184.

KULTÚRNY DOM V ŠALI

postavia nákladom vyše 16 miliónov korún. Na jeho výstavbu prispela Slovenská odborová rada čiastkov 7,5 milióna korún, Slovenská národná rada 3 mil. korún, Zs-KNV 2 mil. korún a zostávajúce 2 milióny zaplatí podnik Duslo.

V novom kultúrnom dome bude kinosála pre 450 ľudí, estrádna hala s kapacitou 380 miest, bábková scéna so 120 miestami, reštaurácia s kaviarňou pre 120 hostí, klubové miestnosti, knižnice a čítareň.

Na sídlisku Váh začali budovať 22 triednu ZDŠ. Za účasti zástupcov MsNV, ONV, PS v Nitre a iných pozvaných hostí položili 6. decembra 1968 základný kameň novej Základnej deväťročnej skole na sídlisku Váh. Školu postavia nákladom 11,5 milióna korún. Pozemné stavby ju majú odovzdať v októbri 1970.

185.

Čsl. štátna automobilová doprava, n.p. Bratislava. Dopravný závod 804 Galanta- prevádzkareň Šala. Riaditeľ prevádzky v Šali-Ing. Milan Mosný, ekonóm Ing. Alexej Papp, vedúci prepravy K. Ďuriš, technik Rudolf Valovič. Počet zamestnancov: vodiči dopravných prostriedkov 100, opravári 25, závozníci 24, sprievodcovia 21, ostatní zamestnanci 37, spolu 207, motorové vozidlá 110. S výstavbou nového závodu pri železničnej stanici sa začalo r. 1967, nákladom 13,5 milióna Kčs, s odovzdaním nového závodu sa počíta v máji 1970.

V rámci III. etapy výstavby Dusla buduje sa v priestoroch areálu podniku autobusové nástupište. Budovaná autobusová stanica pozostáva z dvoch krytých nástupištných priestorov dlhých 81 metrov, chránených proti nepohode strechou a zo severnej strany i ochrannou stenou. Za nástupišťami smerom na Sládečkovce sa zároveň buduje priestor pre obracanie autobusov a odstavné plochy pre autobusy vyčkávané na pristavenie. Súčasne prebieha výstavba vozoviek včítane položky št. cesty a hrubá stavba nástupíšť.

186.

Povodie Váhu-podnik pre správu tokov Piešťany, závod Šala
Riaditeľ závodu-Ján Vicena; ekon.nám.-Alexander Hlavatý-vedúci prevádzky-

Ing. Mihalko-plánovačka-Anna Mičeková-

Územná rozloha:okres Galanta a časť okresu Trnava,Nové Zámky,Nitra,Komárno a Bratislava-vidiek.Počet pracovníkov:212,hrubá výroba-24,466.100Kčs,vedľajšie pomocné činnosti:1,481.400Kčs,investičná výroba:4,486.800Kčs.Dĺžka tokov upravených 160,3km-neupravených 158,4km-dĺžka odpadov 264,7km-ochranných hrádzí 2249,5km-počet hatí a nádrží 3 ks-čerpacích staníc 5 ks.

Činnosť Mestskej ľudovej knižnice za rok 1968 možno charakterizovať týmito číslami.Knižný fond-18.464 zväzkov,na 1 obyvateľa pripada 1,43 zv.knÍh.Počet čitateľov-1.481,z toho mládežníckych 637.Počet výpožičiek 30.279 zv.knÍh.Na jedného čitateľa 2,35.Z celkového obnosu venovaného na nákup knÍh pripadlo na jedného obyvateľa 2.51 Kčs.Celková hodnota inventáru MsLK činí sumu 394.789,60Kčs.

187.

1969

188.

Podľa štatistiky MsNV v roku 1969 bolo v Šali 12.698 trvalebývajúcich a 1.234 prechodnebývajúcich občanov t.j. spolu 13.932 obyvateľov.

V prvých dňoch mesiaca januára na zasadnutiach MsNV,MsV-KSS a ostatných zložiek SNF sa dostali do popredia otázky šalanského športu.Potvrďuje to dôležitosť tohto druhu činnosti v Šali ako jeden z významných faktorov pre rozvoj mesta.

Dôležité je všimnúť si,že súdruhovia,ktorí sa k tejto otázke vyslovili takmer jednoznačne žiadali,aby sa okresné orgány,hlavne Okresný výbor ČSZTV viac interesoali o výstavbu šalanského štadióna.Šala nielen svojou veľkosťou,ale i svojím miestom v systéme slovenského športu najlepšie reprezentuje Galantský okres.

Čo sa ďalších športových objektov týka,predpokladá sa,že kúpalisko za sídliskom Váh

189.

bude už lete tohto roku dokončené a tak odovzdané k užívaniu.

Významný objekt pre rekreáciu a šport sa pripravuje v medzihrádzovom priestore.Je to priestor,ktorý vznikol po výstavbe novej hrádze.

Pri terajšej Mototechne,na voľnom priestranstve-na rohu Budoteľskej ulice začnú v tomto roku budovať nový obchodný dom.Investorom bude MsNV spolu z obchodnou organizáciou Drobný tovar.Okrem špecializovaných predajní drobného tovaru a drogérie bude v obchodnom dome aj prvotriedna reštaurácia a bar.Celá akcia bude stáť 4,5 milióna korún a má byť dokončená r.1971.

Dňa 15.januára 1969 zišla sa rada MsNV,aby prerokovala návrh podrobného územného plánu sídliska Váh II.Podrobný územný plán sídliska VáhII.v priestore ktorého má byť postavených 508 b.j.,12 átriových domov,včítane občianskej a technickej

190.

vybavenosti, zahrnie priestor od mlynskej ulice po internáty a slobodárne Dusla, Pohotovostné sídlisko až po hotel Centrál. Súčasne sa vyrieši i námestie pri hoteli Centrál. So zeleňou sa počíta v časti predmestia. Výhľadove tu plánujú i výstavbu hrísk a centrálnych garáží. Vo výškovej zástavbe sa počíta so štvor aý osempodlažnými a dvoma štrnásťpodlažnými blokmi. V tomto priestore je navrhnutá aj materská škôlka pre 60 detí a jasle pre 35 detí. Pri jednotlivých bytových objektoch sú vymedzené priestory pre detské ihriská a v bezprostrednej blízkosti blokov sa počíta so zeleňou. Vo forme parku s bohatou vysokou zeleňou je koncepcne riešené podmostie z oboch strán cestnej konštrukcie Mlynskej cesty, doplnené rekreačno-oddychovými objektami. Podchod pod cestou-nájazdová rampa na mostovú konštrukciu-ma priestory spojiť po oboch stranách v jeden celok. Členovia MsNV na svojom zasadnutí mali veľmi vážne pripomienky k potrebe nahradenia objektov občianskej vybavenosti, najmä čo sa týka transfúznej stanice, hudobnej školy, kina a osobitnej šk.

191.

Trvali na tom, aby celá táto záležitosť bola zahrnutá do podrobného územného plánu. Vyslovili aj pochybnosti o využívaní finančných prostriedkov na kompletnú b. j. pre technické a občianske vybavenie celkového sídliska. Vyskytli sa aj pripomienky, týkajúce sa komunikácii, vodovodu, verejného osvetlenia, ústredného kúrenia, sadovníckych úprav, projektu organizácie výstavby a iné.

Časový plán tejto investičnej výstavby, na ktorú je určených 113 miliónov Kčs, je rozvrhnutý nasledovne: V decembri minulého roku sa vypracoval podrobný územný plán, v januári 1969 sa má schváliť, v marci 1969 má byť dodaná schválená projektová úloha, súhrnné projekčné riešenie pre plánovaných 508 b. j. včítane technickej a občianskej vybavenosti vypracuje KPÚ Nitra do júna 1969, na august je určené dopracovanie projektu pre začatie-zabezpečí sa vypracovanie projektu pre začatie výstavby b. j. A-1 A-3 s kompletným technickým vybavením územia v rozsahu nutnom pre užívanie b. j. v decembri 1969 a začiatkom roku 1970 sa zabezpečí

192.

asanácia časti jestvujúcich domov. Za predpokladu, že časový harmonogram, stanovený v územnom pláne, bude dodržaný, možno očakávať, že v priebehu ďalších rokov sa v Šali objaví nové komplexné sídlisko, moderne vybavené, výstavbou ktorého sa uskutoční ďalší krok k dotvoreniu centra mesta.

Nové sídlisko bude postavené aj na Vlčianskej ulici a v blízkej budúcnosti budú asanovať niekoľko starých ulíc alebo častí ulíc. To sa vzťahuje už na spomínané bloky za blokom č. 48, kde budú asanovať staršie budovy. Na asanáciu inak čaká aj ľudová škola umenie a na MsNV už teraz pomýšľajú nad výstavbou novej budovy pre tieto účely.

Za rampou pri železničnej stanici vyrástlo mohutné silo na skladovanie obilia. Má kapacitu tisíc vagónov a postavili ho pre poľnohospodárky výkupný a zásobovací podnik.

193.

Deň slávny pre šalanskú trať:
Počuješ hudbu na stanici hrať
Keď lahúčko sa sunie elektrický vlak
Jak štíhly, lesklý a kovový vták

Kiež v pomienkach ostane tento deň
Kedy splnil náš dávny sen-uzrieť raz
Stožiare a drôty-zdravia nás

Tichučko elektrickou pesničkou.....

Šalanská železničná stanica privítala dňa 31.januára 1969 PRVÝ ELEKTRICKÝ VLAK
Trať Bratislava-Štúrovo sa týmto vpísala medzi naše moderné elektrifikované železnice.Na tomto úseku skrúti sa cestovný čas osobného vlaku o 48 minút,nákladného o viac ako hodinu.Chodu prvého elektrického vlaku do Štúrova zúčastnila sa i stranícka a vládna delegácia na čele s členom predsedníctva a taj.ÚV-KSS prof.ing.V.Pavlendom Dr.Sc.

194.

Rada MsNV na svojom zasadnutí konanom dňa 8.marca 1969 okrem iného sa zaoberala problémami školstva.V záujme zlepšenia súčasného stavu rada MsNV rozhodla schváliť návrh na výstavbu spojovacej chodby v ZDŠ na Pionierskej ulici v rámci akcie Z.Chodbu využívajú aj ako šatňu.

Na rokovaní sa venovala veľká pozornosť prípravám na začatie činnosti stavby novej školy na sídlisku Váh.Rada MsNV rozhodla požiadať ONV,aby určil budúce vedenie školy,ktoré by už v priebehu výstavby sledovalo jej postup a zabezpečenie základného vybavenia.

Veľký rozvoj,ktorý v uplynulých rokoch naše mesto zaznamenalo,vychádzal zo smerného územného plánu.Tento plán však mal niekoľko nedostatkov.Vychádzal zo snahy o maximálnu pozornosť miesta,preto sú bloky tak nahustené,že niesú dostatočné priestory na ihriská,parky a v nemalej miere na parkovanie a garážovanie áut.Projektant,žiaľ,na rozvoj automobilizmu celkom zabudov.Výsledkom

195.

toho bolo,že úske cesty medzi blokmi sú plné parkujúcich áut,ktoré trpia v nepriaznivom počasí,rastie počet žiadostí o stavrbné povolenie na výstavbu garáží atď.

Táto situácia bola osobitne kritická na sídlisku za MsNV.Na novom sídlisku Váh už projektant dbal viac na lepšie riešenie ivotného prostredia.Tu je nedostatok hlavne v nedokončovaní sídlíštných úprav zo stany dodávateľa.V riešení problémov dopravy však i tu sú značné nedostatky.Úske cesty,o ktorých nie je jasné,či sú len pre chodcov alebo i pre motorové vozidlá,spôspbujú nevyhnutnosť vybočovania z nich a ničenia parkov.Nedostatočne bolo však i tu riešené garážovanie.

Vychádzajúc z tejto kririckej situácie snažil sa odbor výstavby pri MsNV riešiť tieto problémy.

Získali sa plochy na Vlčanskej ceste,kde sa postupne vybuduje značný počet garáží.

196.

Ďalej sa uvoľnili plochy na Hlbokej ulici za kotolňou na sídlisku Váh.

V záujme dotvorenia sídlisk navrhla rada MsNV v spolupráci s projektantom ďalšie riešenia: Je to predovšetkým uvoľnenie ďalších priestorov na Vlčanskej ceste,vybudovanie garáží pri novom dome služieb,dotvorenie priestoru garáží na sídlisku Váh za záhradami pri hrádzi.Znovu sa zvažuje otázkavybudovania garáží pri bloku 105 na sídlisku za MsNV.

Po uskutočnení týchto opatrení bude možné uspokojiť všetkých žiadateľov,ktorí autá majú a ktorí ich v najbližšom období dostanú a preukážu túto skutočnosť číslom v poradovníku.

V kažom prípade však budovanie garáží musí byť sutočným dotvorením sídlisk.

197.

To znamená, že sa musí uskutočniť podľa jednotného projektu, schváleného projektantom smerového územného plánu, musí byť dotvorené parkovou a sadovou úpravou.

Pri ďalšom koncepčnom riešení musíme zaujať včas vyjadrenie už rpi spracovaní podrobných územných plánov. Takto sa zabezpečuje, aby sa na nových sídliskách počítalo s garážami v pivničných priestoroch domov, pripravuje sa aj bystavbu centrálnych garáží, ktorá sa má uskutočniť v blízkosti mostu cez Váh. Ďalšie garáže budú na pripravovanom sídlisku Šala-juhozáp.

Tieto opatrenia majú zabezpečiť uspokojenie žiadateľov o garáže, riešiť situáciu perspektívne za výhodných podmienok. Koncepčné opatrenia si však budú vyžadovať dostatočný záujem o vybudovanie centrálnych garáží, ktorých by sa malo ujať bytové družstvo, prípadne v spolupráci so servisnou službou, čím by sa získala možnosť poskytnutia servisných služieb.

198.

Základnou ideou pre tohoročné oslavy prvého mája bola pojanuárová politika strany, vyjadrená v akčnom programe a v novembrovej rezolúcii. Boli to prvé oslavy v novom štátotvornom usporiadaní, mysľom ktorého je uplatnenie plnej rovnoprávnosti Čechov a Slovákov v spoločnom štáte. Celý proram okrem veselíc sa uskutočnil na mestskom amfiteátri. V tomto roku na rozdiel od ostatných nebol organizovaný sprievod mestom.

Mesto Šala zásluhou družstevníkov obohatilo sa o dôstojný kultúrny a spoločenský stánok. Počiakom mája 1969 odovzdali do užívania novovybudovaný klub JRD. Jednoposchodová budova je vybavená veľkou spoločenskou miestnosťou, herňou, v pivničných miestnostiach má štylove vybavenú vináreň. Postavili ju nákladom 4 milióny korún za necelé dva roky. Klub, ako hovorí predseda JRD Štefan Hatvani, slúži družstevníkom a celej verjnosti pre zábavu, addych a poučenie. Na poschodí sú moderne zariadené kancelárie a zasadacia sieň. Budova bola postavená k 20. ýročiu založenia JRD.

199.

Prezident republiky Ludovík Svoboda udelil pri príležitosti 9. mája vyznamenanie "Za vynikajúcu prácu" predsedovi JRD Štefanovi Hatvanyimu. "Za zásluhy o výstavbu"

Ing. D. Bicekovi
Ing. J. Horváthovi
Ing. D. Lenickému

Na slávnostnom zhromaždení MsV-KSS, MsV NF a Rady MsNV konanom na počesť 24. výročia víťazstva nad fašizmom mnohé mená občanov nášho mesta boli zapísané do knihy cti Galantského okresu. Zo schôdze dostali prítomný telegram Generálnemu konzulátu ZSSR.

200.

20. výročie založenia JRD v Šali

V snahe čím najviac zozbierať materiálu o vznik Jednotného roľníckeho družstva v Šali, uvádzam niektoré časti z prejavu Štefana Hatvanyiho na slávnosti 20. výročia založenia JRD v Šali.

.....V 1949. roku založiť roľnícke družstvo v Šali nebola vec ľahká. Bolo potrebné sústavne presviedčať roľníkov, aby do družstva vstupovali. Záujem roľníkov o družstevnú myšlienku bol veľký, avšak keď sa predložili vzorové stanovy sružstva, kde sa hovorilo o dobrovoľnosti odovzdávania pôdy a

inventáru, o spoločnej práci v družstve nechceli ani počuť. Šaľskí roľníci mali v tomto čase založené strojové družstvo

201.

Strojové družstvo bolo vybavené veľkým množstvom moderných mechanizačných prostriedkov, ale nemalo za úlohu scelovať pozemky a spoločne na nich hospodáriť. Členom bolo navrhnuté, aby svoje strojové družstvo jednoducho premenovali na Jednotné roľnícke družstvo a aby prijali stanovy JRD. Návrh členstvom boli prijatý a schválený. Zápisnice svedčia o tom, že už dňa 22. decembra 1949 zasadá správa družstva, ktorá schvaluje pôžičku na výstavbu kurínov v JRD... Členmi správy boli: Alexej Sedlák, Ján Belovič, Agneša Žitňáková, Peter Baluška, Štefan Sedlák, K. Beloveč.

Ďalším krokom správy družstva bolo preberanie cirkevných, urbárskych a obecných pozemkov do vlastníctva JRD. Týmito opatreniami sa vytvárajú pracovné príležitosti pre spoločné obrábanie pôdy a pre spoločnú prácu vôbec... Na vedúce miesto sa dostáva Ľudovít Jobbát, do správy družstva prístupujú: Valent Hučko, Jozef Kopáčik

202.

Jozef Kováč a ďalší. Mladé družstvo v svojich začiatkoch nemalo k dispozícii väčšie maštale potrebné k sústreďovaniu dobytku ani žiadnu miestnosť na vykonávanie spoločných družstevných prác, používali sa preto maštale jednotlivých členov, krmivo sa muselo denne rznávať... Takýto stav nebol únosný pre kolektívne hospodárenie a preto s pomocou štátnej správy bol pridelený družstvu dvor a budovy v tak zv. Zbere pobýv. Ganzlim, kde sa vytvorila spoločná maštala pre záprahové kone a dobytok, na dvore sa rodelovali práce a tu bol i menší sklad, neskôršie bol pridelený i dvor Weisov, na tomto dvore postalivi výkrmne pre ošípané. Postupom času stavebná komisia vyzančila miesto pre výstavbu družstevného areálu, tam kde stojí dnes. Prvá maštala, ktorá sa tam postavila, po sústredení dobytku, zhorela, muselo sa stavať znovu. Po prekonaní počiatkových ťažkostí každoročne sa budujú nové stavby - kravíny, matečníky, výkrmne, sklady ako aj ostatné hospodárske budovy potrebné ku kolektívnemu hospodáreniu.

203.

V prvých rokoch existencie družstva matečný materiál a mladý dobytok sa nakupoval v Čechách. Družstvo od samého začiatku veľa investovalo jednak na výstavbu družstevného areálu, jednak na prevádzku zeleninárstva a na výstavbu vinohradníctva. Rozširovaním svojej činnosti rozrastal sa z roka na rok i spoločný majetok, súčasne avšak narastali dlžoby, ktoré v starej mene činili sumu osem miliónov korún.

Po odstúpení Ľ. Jobbáda predsedom družstava sa stáva s. Uher a po ňom roľník Jozef Kopáčik, aj do správy družstva dostávajú sa väčšinou roľníci a takto postupne družstvo vedie kolektív roľníkov, čo malo za následok, že do družstva sa začali prihlasovať aj ostatní roľníci. Kolektívna práca vyžadovala stále väčšie náklady a preto v tých rokoch značne pomáha družstvu traktorová stanica, ktorá si

204.

vytvorila na dvore Veisovom brigádne streisko. Takto sa dostávajú na pôdu výkonnejšie stroje, ktoré pomaly nahrádzujú kone, práca sa zdoláva ľahšie, namiesto ručnej práce nastupujú stroje.

... Družstvo naráža na rôzne ťažkosti, postráda dobrých a skúsených

odborníkov, prácu brzdia živelné pohromy, víchrice, ľadovce, mrazy, poľné myši, choroby TBC, červienka, paratyf, cholera hydiny a celý rad iných chorôb a škodcov jak živočíšnej tak rastlinej výroby.

Vedenie družstva muselo sa s týmito problémami stále zaoberať- operatívne riešiť, aby družstvo udržalo na patričnej úrovni, aby sa roľníci mimo družstva mohli presvedčiť, že kolektívne hospodárenie je lepšie a výnosnejšie. Veľa slov bolo v skutku potrebné na to, aby sa súkromne hospodáriaci roľník presvedčil o tom, že jeho budúcnosť je v družstve. Až roku 1959- teda po desiatich rokoch- družstvo sa stáva

205.

celoobecným. Vedenie družstva vynaložilo všetko úsilie na to, aby sa každý roľník dobre cítil v družstve, avšak niekedy činitelia štátnej správy v tom čase nevedeli celkom pochopiť dobrého roľníka, krivdilo sa roľníkovi aj tým, že nedostal dôchodok ale len starobné- muž 250 korún a žena 80 korún mesačne. Samotný družstevník posielali svoje deti do továrni a na iné pracovné miesta, len aby nezostali doma, aby nemuseli pracovať v družstve....

Na zdolanie prác museli sa organizovať brigády, patronády závodou atď., aby sa aspoň tie najdôležitejšie práce mohli zvládnuť v agrotechnickom teríne. No i keď družstvo od samého začiatku muselo zápasiť s nedostatkom kvalifikovaných pracovných síl, podarilo sa udržať na úrovni.

V roku 1960 nastáva obrat k lepšiemu. Okres Šaľa sa ruší, družstvo v Šali sa zlučuje s družstvom vo Veči. Zlúčenie dvoch družstiev

206.

vyvoláva rozsiahlu pôsobnosť na chotári dlhom 24 km- od Žihárca až po Sládečkovce.

Výmera pôdy týmto zlúčením vzrástla na 1873 ha, počet členov na 422, základné prostriedky na 19,233 tisíc Kčs, priemerný zárobok na jedného člena činí 9.250 Kčs. V roku 1964 základné prostriedky dosahujú výšky 23,756 tisíc Kčs. Postupne družstvo prechádza na vyšší typ hospodárenia. Technickým pracovníkom ustalujú sa pevné mesačné mzdy, zavádza sa nový systém odmeňovania podľa štátnych noriem. Týmto opatrením sa zvyšujú aj príjmi členstva, na 1 prac. jednotku sa vypláca 23,58 Kčs.

I keď družstvo odstúpilo štátnym lesom, Duslo a Závlahe 200 ha za svojej pôdnej výmery, zákl. prostr. družstva r. 1968 stúpili na 32,911 tisíc Kčs.

V prítomnej dobe priemerný ročný zárobok na jedného člena činí 23.695 Kčs.

207.

ZLATÚ SVADBU
50-ročné jubileum
uzavretia manželstva
oslávili dňa 16. júna 1969 manželia
Marcela Valent Kromel
Mária Ludovít Fiala

Slávnosť sa konala v sobášnej sieni MsNV

208.

Mestský národný výbor aktívne sa ujal úlohy zveľadenia ulíc. Na mnohých uliciach sa vybuďovali nové chodníky a nové cesty. Betónový vyasfaltovaný chodník na Štúrovej ulici má tisíc štvorcových metrov a stál 80 tisíc korún čs. V meste vybuďovali chodníky z betónových kociek o dĺžke tisíc m, na ďalšie chodníky naviezli 100 kud. štrku.

Vyasfaltovanie Nábřežnej ul. stálo 50 tisíc Kčs. Na málo uravené cesty v Orechovej, Tichej, Krátkej a Vinohradníckej ul. vyviezli štrk, urobila sa na nich práca za 40 tisíc korún.

Ešte toho roku sa započnú práce s výstavbou ulice Sovietskej armády, ktorá má byť 11m široká. Táto ulica bude dlhšiu dobu rozvítaná, potom konečne centrum mesta bude vyzeráť tak, ako sa patrí... a to je rozhodujúce.

209.

Štvorročné gymnáziálne štúdium otvorili na doterajšej šalanskej SVŠ-ke. Nový typ školy bude mať toho roku 2 prvé triedy - 1 triedu humanitnú a 1 tr. prírodovednú. Do týchto tried prijali na príjmacích skúškach dovedna 74 žiakov. Okrem tohto druhu štúdia zachová sa aj doterajší typ trojročného štúdia SVŠ-ky. Prihlásilo sa naň 22 žiakov.

Voľný priestor po zbúraných domoch bývalého ÚNZ v strede mesta pred hotelom Centrál dostáva zo dňa na deň krajšiu tvár. Po zlikvidovaní posledných rújn sa začalo s úpravou priestranstva, ktorým sa zväčšuje námestie. Nateraz je už ukončená nástenná reklama na budovanie kina Hviezda, vysadených je niekoľko ihličnatých stromkov, kríkov a rôznych kvetov a dokončuje sa betónovanie nových chodníkov.

210.

25. výročie SNP

Z príležitosti osláv 25. výročia SNP zvolali Mestský výbor KSS, Mestský výbor slovenského národného frontu, Mestská organizácia zväzu proti fašistickým bojovníkom a Mestský národný výbor na 27. augusta slávnostné zasadnutie do hotela Centrál.

Na slávnosti zaslúžilým účastníkom SNP boli udelené čestné uznania.

Druhočastou osláv bolo: kladenie vencov k pomníku padlých hrdinov na ul. Sovietskej armády. Slávnosť štvrtročia SNP v našom meste vyvrcholila v predvečer na prírodnom amfiteátri, na ktorom vystúpili bratislavskí umelci.

211.

Z príležitosti osláv XI. výročia založenia podniku Duslo minister priemyslu SSR udelil ôsmim zamestnancom Dusla titul: - Nositeľ vyznamenania "Najlepší pracovník priemyslu" Sú
to: Ing. Š. Szerencses, Ing. I. Pleidel, Ing. V. Uhlárik, Ing. R. Vílkus, Pavol Mráz, Ing. A. Ganák, A. Kozma a O. Keszely.

Vedenie podniku Duslo, stranický a odborársky výbor na znak ocenenia tvornej práce vynikajúcich pracovníkov podniku udelilo pri tohoročnej slávnosti "Dni Dusla" odznak "Najlepší pracovník podniku" 28 súdruhom. Sú
to: J. Okruhlica, V. Sedlák, E. Szabo, Ďuran, I. Polievková, Ing. Bajzík, T. Butko, K. Miškovič, F. Hlavatý, J. Gering, A. Bandaziová, K. Rehák, L. Árendáš, Ing. J. Žbirka, Ing. V. Mezet

212.

Na tradičný deň osvetárov zišli sa dňa 1. novembra v Galante osvetoví

pracovníci. Medzi nimi boli tri pracovníčky šalanskej mestskej knižnice Mária Tóthová, Anna Ferenceyová a Mária Puterová.

Svojou prácou si táto knižnica vyslúžila meno najlepšej knižnice v okrese a jednej z najlepších v kraji. Nielen počtom zväzkov, ale najmä vybavením knižnice odbornou literatúrou. Preto si tieto tri osvetárky zaslúžili verejnú pochvalu na spomínanom aktíve.

V mesiaci novebri boli v Šali odborníci, ktorí povedú výstavbu trávnik na novom štadióne našej telovýchovnej jednoty. Ing. Munka, vedúci podniku na výstavbu parkov a trávnikov v Bratislave vybral pre to vhodné druhy trávy na rôznych

213.

miestach povodia Váhu. Trávy sú vysokokvalitné, ktoré sa vyražia na 30cm pásy a tieto sa budú ukladať americkým strojom priamo na pripravenú ornicu ihriska. Trávnik má byť dokončený v máji budúceho roku.

Rada MsNV na svojom riadnom zasadnutí riešila medzi iným aj dopravu praujúcich, najmä zamestnancov Dusla na pracoviskách. Na zasadnutí boli prítomný vedúci pracovníci ČSAD s. Polák z Galanty a Ing. Mosný zo Šale. Členovia rady mali na zástupcov ČSAD pripomienky ohľadom kultúry cestovania, dodržiavania cestovných poriadkov, neochoty sprievodcov, alebo šoférov a po. Riaditeľ ČSAD s. Polák sľúbil okamžitú nápravu. Rada MsNV na základe svojich pripomienok ako aj zástupcov ČSAD uložila predsedovi miestneho hospodárstva a dopravy prejednať sa zástupcami všetkých závodov a podniku Duslo všetky požiadavky pre zlepšenie cestovania racujúcich nášho mesta na pracoviská.

214.

Zloženie pléna MsNV

Štefan Hlavatý

Štefan Urban

Ernest Mikláš

Štefan Baluška

Olga Kovačičová

Ján Vicena

Ing. Mikuláš Sedlák

Mária Majerová

MUDr. Vladimír Šilhan

Jozef Vagovič

Ján Obulavý

Karol Šmida

Viliam Hrabala

Michal Borovský

Emília Lörincová

Ing. Jozef Šenkýř

František Bujko

Peter Balacák

Jozef Juhász

Mária Puterová

František Miškovič

Ing. Štefan Szerencses

Štefan Žitňák

Ján Farkaš

Božena Pokorná

Štefan Hatványi

Michal Práznovský

215.

Pavel Farkaš

Ján Čižmárik

Ing. Ján Pálka

Jozef Novák

Jozef Gúzik

Magda Kostková

Michal Suchý

Terézia Gálová

Július Hadnagy

Jozef Szabo

Magdáléna Jarošová

Ján Mesáros

Ferdinand Chromek

Zloženie rady MsNV

Štefan Hlavatý

Štefan Urban

MUDr. Vladimír Šilhan

Ferdinand Chromek

Ernest Mikláš
Ján Vicena
Ján Obulaný
Jozef Gúzik

Jozef Vagovič
Emília Lörincová
Štefan Žitňák

216.

Prvýkrát sa spomína Šaľa v listine z roku 1251, keď kráľ Belo IV. daroval Šaľu premoštrátom. Je nesporné, že sa premonštráti čoskoro v Šali usadili. Tu si pre svoju osobnú bezpečnosť na vyvýšenom a ťažkopristupnom mieste postavili opevnený kláštor, o ktorom je pravdepodobne reč v listine z r. 1292 - viď príručku Šaľa v dejinách, str. 18.

Kláštor, ako sa hovorí u spomenutej listine, hoci bol na vtedajšie pomery dobre opevnený a chránený zo všetkých strán riekou Váh, nemohol v

217.

v priebehu troch storočí odolať častým živelným pohromám a najmä rôznym lúpežníckym nájazdom, bol viackrát vyplienený a spustošený. Nič menej zachoval sa hoci v schátralej podobe do konca 16. st.

Na tomto mieste bol postavený roku 1599 seminár-kolégium - v ktorom pôsobili jezuiti až do rozpustenia svojho rádu r. 1773.

Keďže pôvodný opevnený kláštor bol chránený zo všetkých strán riekou Váh, pospolitý ľud nazval ho "vodným kláštorom" ktorý názov tradíciou sa zachoval až po dnešné časy.

Počas tureckého úpadu celý kaštieľ dostal inú podobu. Boli pristavané tráže-pozorovacie bošty, pričom z priečelného traktu kašteľa štvorhranná veža nad vrcholom slúžila za strelnicu. Nepravideľne uzavretý kaštieľ bol obohatený hlbokou priekopou

218.

do ktorej prúdila voda z mŕtveho ramena Váhu. Vchod do kašteľa umožňoval podjazd, pravdepodobne zo sklápacím mostíkom.

Pri kladení vodovodného potrubia pre novostavbu býv. meštianskej školy r. 1947, ktoré bolo napojené na artézsku studňu pred kostolom, robotníci pri práci v tesnej blízkosti kašteľa narazili v hĺbke 2-3m na veľké množstvo úlomkov nepálenej tehly z čiernej hliny. Tento odpad pravdepodobne pochádza z pôvodného opevneného kláštora, ktorý použili pri stavbe kolégia, jednak na vyrovnanie staveniska, jednak na zosipanie mŕtveho ramena Váhu.

Ako už bolo vyššie spomenuté počas tureckého vpádu celý kaštieľ bol obohatený hlbokou priekopou, túto skutočnosť potvrdzuje i ten fakt, že v bezprostrednej blízkosti kašteľa pri pohľade na prierez zeminy v šírke 5-6m po celej dĺžke

219.

kašteľa bolo badať čierny usadnutý hlien na rozdiel od naneseného piesku a štrku vedľa umele vytvorenej piekopy.

Vo vzdialenosti 20-25m na juhozápad od kašteľa robotníci narazili na súvislé základy polkruhovej apsidy ako aj samotnej kostolnej lode, na ktorých zrejme svojho času stál kostol asi na tom mieste ako vidieť na obrázku. Nie je vylúčené, že kruhová apsida patrila drevenému kostolíku, ktorý dal postaviť nitriansky knižník Pribina.

V rozkopanom teréne v okolí kašteľa, najmä v priestoroch terajšieho amfiteátra a bývalej mešt. školy - teraz gymnázia, našli sa spálené ľudské kostry až v dvoch vrstvách nad sebou a veľké množstvo popolníc s vrúbkovaným

okrajom, z toho sa usudzuje, že Šala bola osídlená prinajmenej od príchodu Slovanov a celý priestor vokol kaštieľa bol prvým sídliskom v Šali. Všetky tieto miesta by mali byť posvätné pre každého Šalana

220.

Šalanský kaštieľ so slávnou kultúrou minulosťou je jedinou významnou historickou pamiatkou v našom meste, veď tu bola bašta stredovekého školstva, tu naši predkovia utiekli sa za hradné múry kaštieľa v časoch lúpežníckych nájazdov cudzích vojsk, aby tu našli ochranu a pomoc a zasa naopak tu útočili na panstvo, keď si uvedomili svoje nespravodlivé-ponižujúce postavenie.

Šalanský kaštieľ splnil svoju úlohu za čias feudalizmu a kapitalizmu, ale nestratil svoj význam ani v dobe socialistického zriadenia.

221.

Jeho nová funkcia v terajšej spoločnosti dáva nám v nových podmienkach nebývalú možnosť využiť ho v prospech všetkých pracujúcich nášho mesta a súčasne nám takmer prikazuje zachovať ho pre budúce generácie, ktoré nám za to raz budú povďačné.

Ako kronikár mesta Šala pevne verím, čo nezničila ruka Tatárov a Turkov, nezničí ani ruka rodoľudov svojho mesta.

222.

Priemerné mesačné teploty-úhrn zrážok v Šali r.1969

január	-3	30	júl	20,7	14
február	-1,4	96	august	18,3	93
marec	3,4	59	sept.	15,6	7
apríl	9,8	11	október	10,5	5
máj	17,8	27	november	6	48
jún	18	106	december	-3,3	57

Žatovné obdobie 1969

Častý výskyt výdatných zrážok v priebehu celého júna spomaľoval dozrievanie obilnín. Oteplenie a celkové zlepšenie počasia nastalo začiatkom júla, čo spôsobilo takmer súčasné dozrievanie raže, ozimnej pšenice a jarného jačmeňa. Výdatné zrážky boli 6-8 júla, takže hrozilo znehodnotenie úrody, nastalo však výrazné zlepšenie počasia, obilie rýchlo dozrelo, priebeh žatvy bol plynulý a do konca júla i ukončený.

223.

Aké bolo v Šali počasie v decembri 1969

V priebehu mesiaca prevládala chladnejšia rás počasia s častým snežením, najmä v 1. dekáde mesiaca. Bolo prevažne oblačno až zamračené, vyskytovali sa tiež hmly. Zmenšenie oblačnosti nastalo v dňoch 2, 3, 11, 12, 18, 21, 22, 27. V niektorých dňoch pri silnom vetre a snežení sa vytvárali snehové záveje, následkom čoho vznikla kalamitná situácia v doprave- najmä v dňoch 6, 19, 20. Len na úseku Šala-Galanta bolo zaviate snehom vyše 20 vozidiel.

Teploty sa pohybovali prevažne pod bodom mrazu -1 až -5. Silnejší poles teplot bol zaznamenaný v dňoch 21. až 22., kedy denný priemer dosahoval v Šali -13 až -20, pri zemi -26.

Zrážky v 1. dekáde dosahovali až 30mm, vyskytovali sa vo forme snehu.

224.

Snehová pokrývka sa vytvorila začiatkom mesiaca a dosiahla výšku 7 až 33cm, pri postupnom ochladzovaní a vytrvalom snežení bola fujavicami na veterných miestach odviata.

Premrzanie pôdy začiatkom decembra sa nezaznamenalo. Skoré vytvorenie snehovej pokrývky zabráňovalo i pri silnejších mrazoch hlbšie premrznutie pôdy.

Stav ozimín bol vcelku dobrý, nakoľko oziminy pre silnými mrazmi boli chránené snehovou pokrývkou.

225.

1970

226.

Nová budova výchovy kádrov bola odovzdaná do užívania dňa 3. januára t.r. Je postavená pre podnikovú výchovu pracujúcich závodu Duslo. Na prvom poschodí je umiestnený zamestnanecký odbor s personálnym oddelením a školským oddelením. Na tomto poschodí sú tiež umiestnené učebne pre večernú školu pracujúcich. V týchto učebniciach sa budú vyučovať tiež jazykové kurzy a budú tu prebiehať školenia pre možnosť získania výučného listu. Na prízemí budú umiestnení hlavní majstri odborného výcviku, učebne, dielne a laboratóriá.

Pri novej ZDŠ v Šali-Veči vybudovali brigádnici pekné klzisko. Je to príklad hodný nasledovania aj pre ostatné dedinky v okrese. Najväčšiu zásluhu na tom, že deti môžu šantíť na čerstvom vzduchu má učiteľský sbor na čele so s. riaditeľom Koyšom, ktorý má všeobecné

227.

pochopenie pre šport. V súčasnosti sa objednali pre klzisko mantinely.

Dislokačná komisia pri MsNV v Šali v záujme zlepšenia situácie obyvateľstva, pridělila pre obchodnú organizáciu REMPO predajnú miestnosť na hlavnej ulici, ktorú reprezentačne upravilo. Výkladná časť miestnosti by mohla byť vzorom ostatným obchodným jednotkám v Šali. Je to jasný príklad ako sa dá aj stará miestnosť a výklad vkusne a esteticky vybaviť.

Naši občania sú často bezbradní pri pohľade na množstvo prázdnych fliaš v svojich domácnostiach. Tento problém operatívne riešila komisia MsNV tým, že miestnosť bývalej výroby zmrzliny upravila a zriadila v nej výkup typizovaných fliaš. Zriadením tejto miestnosti MsNV pomohlo nielen obyvateľom mesta, ale aj čiastočne národnému hospodárstvu.

229.

25. výročie oslobodenia mesta Šala Sovietskou armádou

31. 3. 1945

Z príležitosti osláv 25. výročia oslobodenia nášho mesta Sovietskou armádou

vítame zástupcov Sovietskej armády - osloboditeľky:

ako aj hostí spriatelенých miest:

Holice - ČSR

Polgardi - MLR

Nech prekvitá naša vzájomná družba na večné časy!

230.

Z príležitosti osláv stého výročia narodenín Vladimíra Iljiča Lenina uskutočnil sa dňa 21. apríla 1970 v zasadačke SPTŠ Slávnostný večer s bohatým a vysokohodnotným kultúrnym programom, ktorý dodala LŠU a miestne ZDŠ.

231.

Mohutné oslavy výročia.

Dňa 31. marca si obyvatelia nášho mesta pripomenuli 25. výročie oslobodenia. Pri tejto príležitosti bola na budove MsNV odhalená pamätná tabuľa, ako prejav vďaky našim osloboditeľom.

Slávnostný akt odhalenia pamätnej tabule urobil tajomník OV-KSS pre priemysel s. Štefan Vician za prítomnosti vzácných hostí zo sovietskej vojenskej jednotky, ktorá je umiestnená v Komárne, ďalej hostí z družobnej Székesfehérvárskej župy, konkrétne z mesta Polgrád, hostí z družobného mesta Holice a za širokej účasti občanov mesta Šaľa.

Po slávnostnom odhalení odišiel manifestačný sprievod k pomníku padlých, kde sa všetci účastníci poklonili pamiatke padlých hrdinov a kde predstavitelia nášho mesta položili ústredný veniec organizácií Národného frontu.

232.

V slávnostne upravenej miestnosti národného výboru v budove SPTŠ sa po sprievode konalo spoločné zasadnutie mestských orgánov, kde pri príležitosti osláv 25. výročia oslobodenia nášho mesta odovzdali jeho predstavitelia čestné uznania, ďalej pamätné plakety podnikom a jednotlivcom, ktorí sa svojou prácou zaslúžili o rozvoj mesta.

V odpoľudňajších hodinách boli v kultúrnej miestnosti JRD priateľské rozhovory vzácných hostí s predstaviteľmi nášho mesta, kde si pri tejto príležitosti vymenili upomienkové dary.

Na záver osláv dňa oslobodenia sa konal lampiónový sprievod, vyhrávali v promenádnom koncerte dychové hudby a tento slávnostný deň bol ukončený ohňostrojom.

233.

45. výročie šalanského športu

21. január 1925 - tento deň vystihuje podstatný prelom vo vývoji šalanského futbalu a znamená jeho definitívny zrod.

Príslušníci staršej generácie, ktorí sledujú dnes futbalové stretnutia na rozsiahlych plochách upravených ihrísk a majú radosť pri pohľade na zelený trávnik, nemôžu zabudnúť na momenty spred štyridsiatich dvoch rokov, keď sa s plnou vážnosťou znova oddali myšlienke založiť futbalové mužstvo.

Po začiatočnej jednoročnej existencii šalanskej robotníckej telovýchovnej jednoty, keď sa hral futbal iba ako živelná hra, bez odborného vedenia a systematickej prípravy, nasledovala trojročná prestávka.

234.

Futbal však dobýval svet. A záujem obyvateľov Šale o futbal si vynucoval zaoberať sa organizovaním futbalového klubu.

Začiatkom januára 1925 sa zišli v byte okresného účtovníka Juraja Castigliona na Večianskej ulici v Šali traja iniciátori, aby sa poradili, ako utvoriť nový prípravný futbalový výbor.

Na čele tohto prípravného výboru stál finančný úradník vtedajšej dôchodkovej kontroly Eugen Goldbecher.

Táto skupina snaživcov sa pri petrolejovej lampe po večeroch radí a pripravuje plány, ako založiť športový klub v Šali.

Netrvalo dlho a už 25. januára sa miestni obyvatelia s nevšedným záujmom schádzajú v bývalom hostinci "Horváth" na hlavnej ulici. Sú medzi nimi mladší i starší. Po spoločnej informatívnej besede zakladajú šalanský

235.

športový klub - ŠŠK.

V tej istej jari poprední organizátori ŠŠK získavajú oduševnených hráčov, ktorí tvoria základ budúcej šalanskej jedenástky. Pod vedením najskúsenejšieho hráča Eugena Goldbechera sa z vybraných hráčov stmeluje kolektív a stanovuje jedenástka.

Súčasne sa však vynárajú problémy. Jedenástka je síce vytvorená, ale hráči nemajú kde hrať a trénovať.

Najskôr bolo treba podstúpiť kalváriu vyžiadania hracej plochy od miestnych obecných orgánov a okresného úradu. Vtedajší notársky úrad v Šali povolil po dlhých prietahoch upraviť šalanské jarmočnisko pri železničnej trati na futbalové ihrisko.

Plocha budúceho ihriska nevyhovovala. Terén bol nerovný, hrboľatý, slovom pre športové zápasy nevhodný.

236.

Obetaví hráči a obecnstvo však ruky nezaložili. S nevšedným záujmom sa pustili do úpravy terénu. To sa im v prekvapivo krátkom čase aj podarilo. Na novovybudovanom ihrisku mohli už o niekoľko týždňov zohrať niekoľko tréningových zápasov a potom si zmerať sily v prvých zápasov so súpermi ŠK Bratislava, ÉSE Nové Zámky, Hlohovec a s ďalšími.

V tom istom roku hráči ŠŠK získali takú výkonnosť, že už v roku 1926 sa prihlásili za člena Maďarského futbalového zväzu a začínali v jeho štvrttej triede. Bielomodré dresy tohto športového klubu v tom čase obliekali: Jozef Sedlák, František Alaxa, Jozef Laca, Armín Weiss, Jozef Nahalka, Karol Wagner, Štefan Mohylák, Tibor Molnár, Ján Černák, Dr. Fridrich Bogár a ďalší.

Po roku účinkovania prišiel výrazný úspech. Do futbalovej sezóny v r.1927

237.

nastupovali Šalania proti novým súperom v III. triede futbalového zväzu. V tridsiatych rokoch má úroveň futbalu v Šali prudkú stúpajúcu tendenciu. V roku 1930 postupuje šalanský klub do II. triedy. Je to vlastne terajšia divízia. Fanúšikovia sú spokojní a registrujú to ako jeden z najväčších úspechov. Nie je tomu tak u trénerov a futbalistov. Tí majú ešte väčšie plány: postúpiť do vyššej triedy!

Dva roky sa tvrdo a húževnato bojuje na šalanskom trávniku a u súperov. Začína sa pracovať, aby sa po tých dvoch rokoch stalo čosi nevídané, prvý majstrovský zápas v novej ešte vyššej súťaži - I. triede, ktorá sa dnes volá II. liga.

Našími súpermi v I. triede boli mužstvá s veľkou futbalovou slávou: KFC Komárno, ĽSĽ Nové Zámky, LTE Levice, IFS Šahy, MTE Törekves, Kablo Bratislava. Prvý zápas v I. triede na novom ihrisku bola veľká udalosť. Na trávnik vybehol náš prvý súper KFC Komárno, ktorý bol porazený v pomere 3:2. Strelcov gólov Guzika, Diviša a E.Goldbechera vynášajú fanúšikovia na pleciach.

238.

Šala upútala na seba pozornosť. Do vybranej jedenástky vidieka, ktorú pravidelne zostavoval MLSZ, vybrali aj hráčov šalanského klubu Eugena Goldbechera, neskôr Jána Puteru, Štefana Guzika a Jána Holuba. Bola to po dva roky vynikajúca štvorica južného Slovenska.

Tridsiate roky boli naozaj rušné. Na ich začiatku bol dobrý futbal, plno dobrých výsledkov a nezabudnuteľných futbalových zážitkov, ale aj sklamaní. Jedným z takýchto sklamaní bol nepríjemný incident na šalanskom ihrisku v jarnej časti futbalového ročníka 1935-36. Nešportové chovanie hráčov, inzultácia rozhodcu, bitka v hľadisku - všetko toto na ihriská nepatrí, ale v minulosti ich bolo podstatne viac ako teraz - boli príčinou tvrdého trestu: v roku 1936 uzatvorili v Šali ihrisko a futbal sa nesmel hrať dva roky.

Takýto zákaz mohol zapríčiniť veľký pokles úrovne futbalu na dlhé obdobie.

239.

Situáciu mohlo zachrániť len jediné: väčšinu hráčov niekde umiestniť, aby tam rozvíjali počas týchto dvoch rokov svoj talent ďalej. Väčšina sa rozhodla pre Trnovec. V trnoveckom mužstve sa zo šalanských hráčov najlepšie uplatnili: Guzik, Husárik, Krommel, Putera, Petro a iní.

Na jar v roku 1945 vstupujúci Nemci vyhodili do vzduchu šalanský most cez Váh, v tom istom čase futbalové ihrisko dostalo plný zásah z bombardovacích lietadiel.

Šalanskí futbalisti teda našli po skončení vojny svoje ihrisko úplne zničené. Ak chceli opäť prebudiť športový život v meste, museli sa s plnou chuťou pustiť do úpravy hracej plochy. Neboli sami a tak vďačný tábor priaznivcov futbalu svojou prácou znovu vzkriesili stánok tejto mužskej hry.

Ako to po veľkej ničivej vojne býva, futbalisti museli so všetkým začať znovu. Z troch skupín okresnej súťaže mala jedna postúpiť do vyššej triedy. Pravidlá predpisovali zohrať kvalifikačný zápas medzi týmito mužstvami a kvalifikovať sa ešte v zápase s posledným mužstvom vyššej súťaže. Šalanskí futbalisti toto všetko úspešne absolvovali a postúpili do krajskej súťaže.

240.

Neskoršie sa vytvára celoslovenská súťaž - divízia a tak sa Šaľa dostáva opäť do kvalifikácie. O postup do tejto súťaže sa pričínili bývalý aktívny hráč Šale a vtedy iniciatívny člen Slovenského výboru telesnej výchovy, Imrich Polák, ktorý presadil, aby Šaľa bola finalistom turnaja o postup do tejto súťaže.

V rozhodujúcom zápase sa ŠK Šaľa stretol s Kablom Bratislava. Naši futbalisti podali vynikajúci výkon a na bratislavskom ihrisku porazili svojho súpera v pomere 0:4. Strelecky sa presadil mladý a nádejný útočník Ladislav Putera, ktorý strelil tri góly. Týmto víťazstvom sa stala Šaľa účastníkom celoslovenskej divízie.

Ladislav Putera v zápase o postup do divízie, ale aj v ďalších zápasoch tak ohromil divákov, spoluhráčov a predovšetkým trénera, že si ho ŠK Bratislava od nášho klubu vypožičal na jednu sezónu za dvadsať párov kopačiek a dresov.

241.

Nová súťaž bola taká náročná, že naši chlapci, akokoľvek sa snažili, svojím výkonom a financiami nestačili na väčšie mestské kluby, ktoré mali lepšie možnosti a preto po roku z tejto súťaže vypadli.

Hoci zo súťaže aj vypadli, otvorila sa im cesta do veľkých mužstiev. Po Puterovi prišli na rad ďalší: Jozefa Pappa volajú do Trnavy - do I. ligy. O Jozefa Balušku má záujem Dukla - Písek. František Sedlák si obúva kopačky Partizánskeho.

Táto tradícia trvá dodnes, naši najlepší nie vždy nájdeme trvalé uplatnenie, odchádzajú do vrcholných súťaží. Pred niekoľkými rokmi odišiel Jankech do ligového Trenčína a Szabo, Kleiman a Bránik do bratislavského Slovanu.

Na reorganizácie sme vždy doplácali - tak možno charakterizovať ono obdobie nekonečných reorganizácií futbalových majstrovských súťaží - a tak sme klesali rok po roku do nižších tried - až sa v r. 1950 znova ocitli v okr. súťaži.

V tomto roku sa pripravili šalania na ďalší boj o dobrý futbal. Vtedy sa nepriaznivo nalamovali tradície a ŠŠK dostal nové meno: Dynamo - Šaľa. Aby sme dokázali, že si Šaľa nezaslúžila hrať v takej nízkej súťaži, uvádzam

242.

výsledok jedného zápasu z tých rokov: Dynamo - Šaľa - Horná Kráľová 23:1!

Po sérii dobrých výsledkov potom nasleduje zasa postup do vyššej súťaže. Do roku 1957 sa Šaľa potom vo svojej súťaži drží priemernými výkonmi a umiestnením. Smola trvala trinásť rokov. Možno sa práve prípade Šale porušila oná povera o nešťastnej trinástke. Celých trinásť rokov Šaľa sa držala v jedinej súťaži a nie a nie postúpiť. Väčšinou to dopadlo tak, že sme bojovali o prvenstvo a smola sa prilepila v rozhodujúcich stretnutiach na kopačky našich.

Od r. 1954 sa Dynamu-Šaľa, potom Slavoj - v r.1957 totiž premenovali Dynamo na Slavoj - neskoršie Červenej hviezde a od r. 1961 Dimitrovu podarilo vybojovať si postup do oblastného majstrovstva už v tomto roku, v r. 1967, pod ďalším, na desaťročia prijatým menom Duslo - Šaľa.

Staré šalanské ihrisko dožíva. Zohralo sa na ňom mnoho dramatických futbalových

243.

stretnutí a musí ustúpiť požiadavkám rozsiahlej výstavby nášho mesta. Na ľavom brehu Váhu pomaly aly predsa, vyrasrá nový športový areál, budúce centrum šalanského športu. Mnohých zaujíma, ako tento štadión bude vyzerat a kedy vlastne bude hotový. Preto sme sa rozhodli aspoň niekoľkými slovami načrtnúť situáciu okolo jeho výstavby.

Od 7. októbra 1964 tu začali pripravovat terén pre rozsiahlu výstavbu, ktorej hodnota hracích plôch-mala dosiahnuť takmer milió korún. Žiaľ, sa to tak zásluhou mnohých objektívnych ťažkostí nestalo a rozhodujúci obrat sme nemohli zaznamenať ani v tomto jubilejnom roku.

Zatiaľ tu vybudovali niektoré cesty, areál je už oplotený a na ďalšej výstavbe sa pracuje. Nutnosť dokončiť aspoň hracie plochy neustále vzrastá a aj komplexná výstavba tohto štadióna sa dostáva

244.

čoraz viac do popredia záujmu nielen športovcou a športových funkcionárov, ale aj hospodárskych pracovníkov podniku a občianskych výborov. (Záznam v mestskej kronike prevedený z príležitosti 45. výročia založenia šalanského športu.)

V minulom roku v Šali sa objavili zpráva "zbúrajú Galvana", nad ktorou sa kde-kto pousmial a nechcel jej veriť. Dnešok vtedajšiu informáciu potvrdzuje v plnej pravdivosti. Z celého komplexu "Galvan" sa dňom 1. marca 1970 zrušili dve tretiny a zostal len výčap s bratislavským pivom a od 1. mája otvorila aj vináreň III. cenovej skupiny s kapacitou 160 miest. Týmto sa teda história známeho šalanského Galvana prestala písať.

Reštaurácia "Galvan" dátuje svoj vznik uz za bývalej republiky ako majetok súkromníkov. Jedným z jeho majiteľov bol aj Grúnwald, ktorý si r. 1946 poslovenčil priezvisko na Galvan, podľa ktorého vznikol

245.

terajší názov. Po znárodnení podniku sa reštaurácia Galvan dostala do vlastníctva Komunálnych služieb a od nich v roku 1953 ju odkúpila Jednota a užívala až doteraz. V priestoroch od Galvana k železničnej stanici sa plánuje výstavba veľkého nákupného strediska v hodnote 24 miliónov korún, niečo ako Centrál. Bude tu vináreň, kaviareň, jedáleň, a obchody so spoločnou vstupnou halou. Vybudovanie celého komplexu sa má uskutočniť do r. 1974. Výstavba školy na sídlisku Váh: V posledných dňoch pekne pokročila výstavba ZDŠ na sídlisku Váh. Za blokom C-5 po dlhšej stagnácii postavili dva jednoposchodové pavilóny a hoci je hotový zatiaľ iba skelet, na ďalších pavilónoch sa usilovne pracuje. Táto škola bude jednou z najmodernejších v Šali.

Na tomto sídlisku sa pekne pokrčuje aj vo výstavbe kultúrneho domu. Celý areál bol oplotený, pokračuje sa v stavbe základov.

246.

ZO ZASADNUTIA RADY MsNV

Rada MsNV od posledného pléna sa na svojich zasadnutiach zaoberala hospodárením Domovej správy. V súvislosti z touto otázkou uložila Domovej správe neustále sledovat a zaoberať sa so zmäkčovaním vody, pretože podľa prevedeného chemického rozboru táto obsahuje až 25 nem. stupňov, namiesto 0,14, čo povoľuje ČSN. Jedná sa o úžitkovú vodu a taktiež o vodu potrebnú na

vykurovanie sídliska.

Ďalej sa rada zaoberala výchovno-vyučovacími výsledkami na školách,ktoré boli dosiahnuté v prvom polroku,zásobovaním v meste,prejednala výsledok tematickej previerky finančného odboru,správu o činnosti hospodárskeho zariadenia a správu o starostlivosti o dôchodcov.

Uložila priviesť previerku motorových vozidiel a mechanizmom na hospodárskom dvore a tomuto zariadeniu pripomenula,aby venovali zvýšenú

247.

pozornosť čisteniu cesty vedúcej cez sídlisko Váh,nakoľko premávka sa toho času zabezpečuje touto cestnou sieťou.Osobitnú pozornosť venovali členovia rady poslednému zasadnutiu,ktoré bolo dňa 10.IV.,kde ako hlavný problém riešili výstavbu 22.triednej školy na sídlisku Váh.Na tomto zasadnutí bol prítomný aj zástupca Pozemných stavieb,ktoré výstavbu prevádzajú.

Na otázku,či bude škola do stanoveného termínu ukončená,zástupca prehlásil,že termín ukončenia výstavby je ohrozený z nedostatku pracovných síl.Zároveň oboznámil o možnosti prevádzania brigádnických prác na výstavbe školy cez voľné soboty a nedele.Pozemné stavby by boli tieto práce ochotné preplácať.

Iniciátorom a organizátorom by mali byť Združenia rodičov a priateľov školy.Teda i cestou tlače a mestského rozhlasu MsNV predkladá tento problém na uváženie všetkým občanom mesta,lebo

248.

pomoc za súčasného stavu je vždy vítaná,lebo to,čo by sa touto pomocou dosiahlo,by poslúžilo len našim deťom.Problémov dnes je až až a preto treba potlačiť lahostajnosť do úzadia a zamyslieť sa nad tým,že pomocnú ruku treba podať tam,kde je to najviac zapotreby.

Rada MsNV preto očakáva iniciatívu Združenia rodičov a priateľov školy a ostatných občanov mesta pri pomoci na výstavbe školy.Pozemné stavby zas očakávajú brigádnikov,len je potrebné vopred aspoň nahlásiť ich počet.Tento počet je neobmedzený a je predpoklad,že týmto spôsobom s urýchlí výstavba tak potrebnej školy.

Kastelán klub-Počas zimného obdobia na stavebných úpravách vnútorných priestorov pracovala stavebná skupina miestneho JRD.V dôsledku odpojenia elektrického prúdu museli byť práce prerušené.K úplnému dokončeniu ostáva previesť povrchovú brizo-

249.

litovú omietku a uloženie vo vstupnej miestnosti a prevedenie vonkajšej úpravy.

Pochvalne sa treba vyjadriť o stavebnej skupine pod vedením súdr.Horvatha.Je reálny predpoklad,že úplné dokončenie výstavby klubu včítane inštalovania vnútorného zariadenia bude k danému termínu-9.máj splnený.

Dom služieb na Budovateľskej ulici bol slávnostne odovzdaný do užívania dňa

Výstavba stála dva aj pol milióna korún.Na prízemí Domu služieb sa nachádza rýchločistiareň,výrobňa paplónov a moderné espresso.Na prvom poschodí cukráreň,priestranná chodba so stolíkmi a stoličkami,prvý vchod patrí kaderníctvu,kozmetike,pedikúre.Na konci chodby sa nachádza fotoateliér s moderným vybavením.Sme hrdí na to,že naše mesto pomaly ale isto nadobúdatvár

moderného mesta s modernými a praktickými obchodmi ako DS.

250.

VZORNÁ KNIŽNICA-TITUL DO ŠALE

Už roky si Mestská ľudová knižnica udržuje vysoké a stabilné výsledky vo všetkých ukazovateľoch svojej činnosti. Pracuje v špecifických podmienkach rýchlo sa rozvíjajúceho mesta, ktorého charakter sa za posledných 15 rokov zmenila z vidiecko-agrárneho na priemyselný. Je to prirodzene zásluhou vybudovania závodu Duslo. Vzrast obyvateľstva, jeho vekový priemer a vzdelanostná úroveň, hospodársky charakter mesta a jeho perspektívy, rozvoj škôl a kultúry sú tými hlavnými faktormi, ktoré ovplyvňujú aj prácu na úseku knižníc.

Knižnica sa vnútorne, teda čo do organizácie, profilu a dopĺňania fondov novými knihami musí prispôbovať týmto zmenám, nesmie zaostávať za tempom rozvoja. Tieto zmeny sa museli v MsLK v Šali udiť v priestoroch, ktoré boli pôvodne určené pre prácu knižnice a ktoré rozsah fondov nesporne prerástol. Stav knižného fondu k 1.1.1970 bol 14.937 zväzkov, čo je

251.

1,4 zv. na obyvateľa. Z celkového knižného fondu je 4840 zv. v jazyku maďarskom. Čitateľov v r. 1969 bolo 1.608, z toho 896 dospelých a 712 detských. Títo čitatelia si v roku 1969 vypožičali celkom 38.849 zväzkov kníh.

Aj v masovopospolitickej práci zaznamenala Mestská knižnica pekné výsledky. Organizuje besedy o knihách a stretnutia so spisovateľmi, pričom spolupracuje s miestnymi klubmi a školami.

V priestoroch knižnice pravidelne zostavuje výstavby noviniek a nástenky k výročiam. Knižnica sa stala kultúrnym stánkom, ktorý je dôležitým strediskom knižnej kultúry v meste.

V knižnici pracujú tri pracovníčky: s. Mária Tóthová, s. Anna Ferenceyvá a s. Mária Puterová. Práve ich zásluhou dosahuje MsLK v Šali take dobre výsledky v práci s čitateľom. Ich dlhoročnú prácu na tomto úseku

252.

ocenil aj MsNV udelením pamätnej plakety pri príležitosti 25. výročia oslobodenie mesta Sovietskou armádou.

Mestská knižnica je už roky zapojená v celoštátnej súťaži "Budujeme vzornú knižnicu". Po okresnom a krajskom kole úspešne obstála v celoslovenskom kole v r. 1965. V tohoročnom jubileum 20. ročníku tejto socialistickej súťaže medzi knižnicami bola navštívená ústrednou komisiou a bola vyhodnotená ako jedna z najlepších knižníc v ČSSR.

Právaom získala najvyššie uznanie-titul "Vzorná knižnica", ktorý v týchto dňoch prebrala riaditeľka s. Tóthová na celoštátnom vyhodnotení v Krajskej knižnici M. Gorkého v Ústí nad Labem.

Blahoželáme pracovníčkam knižnice k takému úspechu a prajeme veľa ďalších pracovných úspechov v práci s knihou, pri rozširovaní myšlienkového a duchovného bohatstva.

253.

PRESEDA MsNV ODVOLANÝ Z FUNKCIE

V piatok 22. mája 1970 sa v hoteli Centrál v Šali konalo mimoriadne plénum MsNV.

Hlavným bodom rokovania bolo prejednanie výsledkov previerky činnosti MsNV a jeho orgánov za obdobie od 1.8.1968 do 31.12.1969, kontrolnými orgánmi ONV Galanta. Na zasadnutí boli prítomní: zástupca MsNV NF SSR s. M. Frankom a

predseda ONV s.Boľo.

V diskusii sa jednotliví poslanci vyjadrili k predloženej správe a záverom jednoznačne súhlasili s návrhom:-odvolať z funkcie predsedu MsNV s.Štefana Hlavatého na základe výsledkov previerky.

254.

KÚPALISKO ODOVZDANÉ DO PREVÁDZKY

Bazén,ktorým sa môže pochváliť každý Šaľan zodpovedá svojimi rozmermi olympijskému.Jeho rozmery sú 50x21,5m.

Kúpalisko je otvorené od 1.júna do konca augusta nepretržite.Bazén je v prevádzke denne od 9.do 20.hod.Cena vstupného je cez pracovné dni 4Kčs pre dospelých a 2,-Kčs pre deti a študentov.

Celková hodnota bazénu a sociálnych zariadení je 5miliónov korún.Kúpalisko má 6 stálích zamestnancov.Pre častých návštevníkovsú permanentky.Na svoje si prídu aj neplavci,pre ktorých sa chystá plavecký kurz./racovníci kúpaliska sa starajú o to,aby bola voda vždy čistá.Vymieňajú ju každých 14 dní vo veľkom bazéne a každých 5 dní v malom.Čistá voda,ktorá sa vpúšťa do bazéna je prehrievaná až na 25°Celzia.

255.

KONSKÉ DOSTIHY V ŠALI

Obyvatelia Šale poslednú júlovú nedeľu mali možnosť pokochať sa na veľmi dobre organizovaných jazdeckých pretekoch v priestore školského majetku.

Po troch rokoch usporiadala Stredná poľnohospodárska technická škola spolu so Školským majetkom II.jazdecký deň s celoštátnou účasťou.Podľa vyjadrenia organizátorov sa budú,počnúc týmto rokom poriadať konské dostihy každoročne,aby sa tak nadviazalo na starú tradíciu.

Veľký záujem o jazdecké preteky bolo badať hneď na začiatku.Nová tribúna pri rozhodcovskej veži sa zaplatila a ostatný záujemci sa zoraďovali okolo dostihových dráh.Atmosféru pretekov dotváral miestny rozhlas s ohlasovaním štartujúcich jazov a koní pred každým dostihom.Nechýbali ani bohaté stánky s občerstvením,ale zato chýbala stávková

256.

kancelária,ktorá by bola určite spestrila priebeh celých dosihov a urobila ich zaujímavejšími a napínavejšími.

Teda tohoročný jazdecký deň,ktorý bol vlastne prípravou koní na Slovenskú cenu v Šamoríne a Veľkú pardubickú,sa vydarila a jeho organizátorom treba pre prípravu ďalších ročníkov len popriať veľa pracovných úspechov,aby sa im budúce preteky vydarili ešte lepšie a prihlásili na ne ešte viac skutočných fanúšikov tohto náročného športu.

Jediným účastníkom jazdeckých pretekov zo Šale bol ašpirant Anton Mlčúch zo Školského majetku,ktorý pretekal v rovinnom dostihu na koni Prinka.V prestávke dostihov sa obecenstvu predstavili polokrvné kone na trati 800m z JRD a ŠM v Šali.

257.

Kastelán klub otvorený

Dňa 25.septembra 1970 bolo slávnostné otvorenie mládežníckeho klubu Kastelán,na ktorého otvorení sa zúčastnili vedúci taj.OV-KSS v Galante Ing.Knotek, podpredseda ONV s.A.Lipovský,predseda MsNV s.Franko,tak.OV-NF s.Mužlay,podpr.MsNV s.Urban,zást.vedenia n.p. Duslo s.Ing.Macek,predseda OV-SZM s.Rapca a ďalší predstavitelia mestských inštitúcií.

Po slávnostnom prestrihnutí pásky vedúcim tajomníkom OV-KSS s.Knotekom nasledovala prehliadka klubových priestorov, pri ktorej členovia klubovej rady oboznámili hostí so zariadením a účelovým využitím jednotlivých miestností.

258.

TRIKOTA ZÁVOD 03 V ŠALI

Prvého októbra 1970 sa zišli na MsNV zástupcovia OV-KSS, ONV, MsNV, TRIKOTY n.p. Vrbové, ČSAD Galanta, n.p. Duslo, ktorí jednali o zriadení nového závodu n.p. Trikoty z Vrbového.

Výrobky z tohoto podniku robia dobré meno najmä na zahraničnom trhu, preto aj náplňou nového závodu s označením "Trikota závod 03" bude konfekčné spracovanie pletených materiálov pre pletenú bielizeň, vrchné ošatenie a odevy z úpletov.

Súčastne tomuto dňu odkúpil n.p. Trikota Vrbové, bývalé objekty prevádzkarne ČSAD v Šali, v ktorých mieni ešte v tomto štvrtroku, po prevedení rekonštrukčných prác, započat z výrobou konfekcie. Duslo n.p. pri zriaďovaní tohoto nového závodu poskytne na základe dohody, významnú pomoc najmä pri riešení otázok personálneho charakteru, ako je

259.

výber a príjmanie pracovných síl, uzatváranie zamestnaneckých zmlúv a podobne.

Výroba v novom závode poskytuje pracovnú príležitosť hlavne ženám. Ešte v tomto roku sa prijme 60 žien. Zamestnanecký odbor prevádza nábor, v ktorom uprednostňuje predovšetkým ženy, ktorých manželia nastúpia, alebo už pracujú v n.p. Duslo.

DOM DETÍ A MLÁDEŽE ZAČAL SVOJU ČINNOSŤ

Dňa 15. októbra 1970 začali naplno fungovať krúžky v Dome detí a mládeže v Šali. Pracovníci vynakladajú veľké úsilie, aby pracovali čo najlepšie, aby našli žiaci v mimoškolskej činnosti našli v DDaM príjemné prostredie a mali postarané o dobrú zábavu a poučenie.

Jedným z krúžkov, ktorý už svoju činnosť začal je futbalový.

260.

V dňoch 1.-6. decembra 1970 bolo vykonané v celej ČSSR

SČÍTANIE LÚDU, DOMOV A BYTOV

Rozhodným okamihom pri sčítaní bola polnoc z 30. nov. na 1. decembra 1970. Podľa výsledku sčítania k 1.12.1970 bolo prihlásených s trvalým pobytom v meste Šala 12.974 občanov, z čoho 6.307 mužov a 6.667 žien. Všetkých prítomných pri sčítaní bolo 13.251 občanov.

Hustota obyvateľstva na 1km² v našom meste je 288 občanov.

	mesto Šala		okr. Galanta
	vek	%	%
vekové	0-15	32	28,3
zloženie	16-59	58	56,9
	60 a nad 60	10	14,8

261.

Ekonomicky aktívni obyvatelia nášho mesta: 6011, z toho 3.464 mužov, 2.543 žien, v poľnohospodárstve pracuje 547 obyv.

Priamo v Šali precuje 4.832 občanov, v okr. Galanta 666, mimo okresu 509, v Čechách 153.

Národnosť 177 Čechov, 10.790 Slovákov

11 Poliakov, 1.973 Maďarov
4 Nemci, Ukrajinci
17 druhových národností
83,2% slovenskej národnosti
15,2% maďarskej národnosti
V okrese Galanta 52,7% slov.nár.
46,7% maď.nár.

Občania cig.pôvodu 529, z toho 263 mužov, 266 žien, 118 pracujúcich, 21 nepracujúcich, 4 školopovinné deti nechodia do školy.

262.

ZLOŽENIE DOMÁCNOSTÍ

K 1.12.70 bolo v Šali 3.805 domácností, z toho 413 jednočlenných, 710 dvojčlenných, 904 trojčlenných, 1.067 štvorčlenných, 438 päťčlenných, 180 šesťčl., 93 sedemčl. a viac.

K 1.12.1970 bolo v Šali 1.718 domov, 3.842 bytov, 77 bytových domov, 1.497 rodinných domkov, 6 poľnohospodárskych usadlostí, 2.155 bytov s ústredným kúrením, 2.616 s kúpeľňou, 3.207 s vodovodom, elekt.práčiok 2.332, chladničiek 2.621, kuch.liniek 1.791, robotov 286, vysávačov 2.140, televízorov 2.812, osobných aut 441, garáží 470, motoriek 391.

263.

Poznáte históriu svojho mesta?

Šaľa sa prvýkrát spomína v listine z roku 1251, keď kráľ Belo IV. (1235-1270) daroval novozaloženému premonštrátskemu kláštoru v Kláštore pod Znievom dve obce Šaľa.

Podľa archeologických nálezov je to však obec kontinuite osídlená pravdepodobne od príchodu Slovanov. Z archeologických údajov na území nášho mesta sa zachovali: dôležitý nález fosilnej čelnej kosti neandertalca, kostrové pohrebisko nitrianskej kultúry, sídlisko maďarskej staršej doby bronzovej, Prackoskýtske hallštatské sídlisko, neskoroláténske sídlisko, sídlisko a pohrebisko z 13.-12.storočia

Po smrti Belu IV. dostali sa na uhorský trón panovníci, ktorí sa spriatelili s pohanskými Kumánmi, zdržiavali sa v kumánskych

264.

táboroch, kde sa oddávali ľahkomyselným zábavám a pohanskému životu. Za vlády takýchto kráľov sa celá krajina rútila do záhuby. Pustošenie krajiny Kumánmi, Tattarmi vyvrcholilo rozpadom Uhorska v 13.storočí na niekoľko čiastok, v ktorých vládli bohatí veľmoži ako nezávislí mladí kráľi. Jedným z nich bol aj Matúš Čák Trenčiansky, pán Váhu a Tatier s mocným sídlom v Trenčíne.

Moc Matúša Čáka Trenčianskeho sa rozprestiera od rieky Moravy až po Spiš, od Dunaja po Tatry, takže celé západné Slovensko okrem Bratislavy a okolia a veľká časť stredného Slovenska bola v jeho moci. V Nitre si razil vlastné peniaze a nadväzoval styky so susednými vladármi.

Šaľa ostala v rukách turčianskych premonštrátov až do zániku turčianskeho konventu v 30.rokoch 16.storočia. V roku 1563 ju dostal jágerský biskup Anton vranič. Hodne sa zaludnila

265.

najmä v r. 1570-1573. V rokoch 1668 Šaľu získali jezuiti ako dar od Rudolfa II. Jezuiti budovali v cudzine kvitnúce školy. Prví jezuiti prišli na

Slovensko v r.1961 pod vedením Španiela Jána Alfonza de Vittoria, konkrétne do Trnavy. Boli to väčšinou cudzinci-Nemci, Holanďania, Taliani, no i Slovania z Moravy, Sliezka a Chorvátska. Toto prvé pôsobenie jezuitov na Slovensku však netrvalo dlho, pretože trnavské kolégium nebolo dostatočne hmotne zabezpečené a c r.1567 zhorelo. Jezuiti opúšťali naše územie.

Cisár Jozef II.1576-1612 však v snahe zakladať školy a povzniesť výchovu mládeže daroval jezuitom slovenské obce, čím umožnil ich návrat na Slovensko. Úspešné bolo najmä pôsobenie i slovenských jezuitov v Kláštore pod Znievom. Pre mnohé ťažkosti s vydržiavaním školy presťahovala sa znievská škola do Šale. Bolo to v roku 1598.

V tomto období začal sa v Šali stavať kaštieľ v renezančnom slohu. O rok na to je budova kašteľa dostavaná

266.

a slúti až do roku 1615 ako jezuitske kolégium. V Šali mali prevahu kalvíri, no po príchode jezuitov ich počet poklesol.

Pre turecké nebezpečenstvo preložili kolégium do Trnavy. Jozef II. pričlenil majetky obce spolu s Kráľovou nad Váhom, Dlhou nad Váhom a Tešedíkovom študijnému fondu. Študijný fond vznikol v roku 1773, keď pápež Klement XIV. rozpustil rád jezuitov a majetky jezuitských kláštorov začali slúžiť na vydržiavanie školstva, predošetským trnavskej univerzity.

V roku 1776 dostal Šalu do prenájmu gróf Serione, ktorý tu zaviedol významné syrárstvo, pestovanie lucerny, tabaku a iných poľnohospodárskych produktov. Každá väčšia obec a mesto mali právo konať týždenné a výročné trhy, na ktoré sa schádzalo obyvateľstvo celého okolia. V Šali sa konal v tomto období

267.

päť výročným trhov.

Po roku 1781 boli Jozefa II. zrušené všetky kláštory, ktoré podľa jeho názoru neboli potrebné a užitočné. Z majetkov zrušených kláštorov vznikol tzv. Náboženský fond, z ktorého sa mali zakladať nové fary a iné cirkevné ústavy.

Kostol sv. Margity v Šali bol postavený v rokoch 1828-1837.

Šala bola poľnohospodárskou obcou v 18. a 19. storočí. Zlé životné podmienky zemerobotníkov vyvolali v r.1920 a 1929 štrajky.

K Šali patrí osada Hetmėň, Šala-Veča a Židovská Veča.

Veča-obec sa spomína prvý raz v roku 1113 (Ueza) potom r.1246 (Veche) ako kráľovský majetok. Tunajší významný starý brod cez Váh je doložený už roku 1251 názvom Woska.

268.

V písomnostiach dlhé stáročia vystupujú dve až tri Veče: Malá, Veľká a Židovská V.

V 16. a 17. storočí tu stáli dve menšie pevnosti rodín Apponyovcov a Bobyczovcov. Početný Židia mali tu svoju štvrt, synagógu a používali vlastnú pečať a hebrejským textom.

Bola to obec poľnohospodárska. Tamojší kostol v klasickom slohu bol upravený na strašom základe. V roku 1725 bol obnovený, neskoršie v roku 1805 bol rozšírený o prezbytérium. Hlavný oltár je z roku 1920. Kamenný kríž pre kostolom je z r.1820. Kaplnka bola postavená v 2. polovici 19. storočia.

Vyššie uvedený článok je prevzatý v plnom znení z časopisu Hlas Dusla, pre ktorý ho napísal PhDR Žirková.

269.

1971

V tomto roku náš pracujúci ľud slávi 50.výročie vzniku KSČ.
Je to jubilejné výročie neúnavného boja robotníckej triedy o
vybudovanie a upevnenie socializmu v našej spoločnosti.

270.

NÁŠ OKRES BOL OHNISKOM REVOLUČNÉHO HNUTIA----

Galantský okres patril medzi tie okrapy Slovenska, v ktorých sa nachádzalo množstvo veľkostatkov a preto aj veľapoľnohospodárskeho proletariátu. V roku 1921 bolo v okrese 79% poľnohospodárskej pôdy v rukách statkárov a veľkostatkárov. Najväčším majiteľom pôdy bolo panstvo dioseckého cukrovaru, akcie ktorého vlastnili viedenský kapitalisti Kuffner, Gutlman a ďalší. Celá pätina akcii patrila štátu.

Počet poľnohospodárskych robotníkov, ktorí pracovali na majeoch a veľkostatkoch galantského okresu sa v tomto období odhadoval na neúplných 4.000. Bolo to vyše 50% všetkého poľnohospodárskeho obyvateľstva okresu.

271.

Tri štvrtiny robotníkov pracovalo len sezónne alebo ako nádenníci a len jedna štvrtina boli stáli robotníci-deputátnici, čelad' a mesačiari.

Ťažké hospodárske a sociálne pomery na veľkostatkoch galantského okresu, neusporiadanosť mzdových a pracovných pomerov ako aj politický útlak boli príčinami veľkej radikalizácie námezdných síl v poľnohospodárskych podnikoch galantského okresu. Prejavilo sa to v častých štrajkoch, ktoré sa neobmedzili len na tento okres, ale spravidla zasiahli aj širšiu oblasť prevažne južného Slovenska.

Prvý veľký boj poľnohospodárskych robotníkov galantského okresu vypukol 15. apríla 1921, v tento deň vyhlásilo štrajk asi 30.000 poľnohospodárskych robotníkov v jedenástich župách Slovenska. Najmasovejší zápas, ktorého cieľom bolo uzatvorenie celoslovenskej kolektívnej zmluvy pre poľnohospodárskych robotníkov, sa odohral v galantskom

272.

okrese, kde do štrajku vstúpilo asi 3.600 stálých a sezónnych robotníkov a nádenníkov. Použitím najbrutálnejšieho teroru a represálií voči štrajkujúcim, ako aj v dôsledku niektorých chýb štrajkového vedenia, skončil sa boj porážkou robotníkov. Štrajk poľnohospodárskych robotníkov galantského okresu v apríli 1921 bol najväčším štrajkom v dejinách okresu vôbec.

Vlna štrajkových bojov v poľnohospodárstve zachvátila galantský okres aj v nasledujúcich rokoch - v marci 1922 i v čase dočasného poklesu hospodárskych zápasov na veľkostatkoch Slovenska - v máji a júni 1924. Štrajky poľnohospodárskych robotníkov v roku 1924 sa skončili čiastočným zvýšením miezd štrajkujúcich.

Štrajky poľnohospodárskych robotníkov v tomto období spolu so zvýšenou agitačnou a propagačnou prácou KSČ pôsobili na rozmach

273.

triednych bojov aj ostatných vrstiev dedinského obyvateľstva.

Do posledných mesiacov roku 1923 do roku 1924 spadajú počiatky revolučného hnutia maloroľníkov okresu. Nespokojnosť roľníkov sa začala prejavovať a akciách proti buržoáznej pozemkovej reforme, proti vysokým daniam

a pripraveným agrárnym clám.

Najmä v Seredi, Šali, Galante a Diosegu sa uskutočnil celý rad protestných schôdzí organizovaných KSČ, na ktorých sa popri maloroľníkoch zúčastňoval najmä poľnohospodársky, ale aj priemyselný proletariát.

V roku 1924 sa začalo v Československu obdobie dočasnej stabilizácie kapitalizmu. Hospodársku krízu sa podarilo prekonať. Postupne začala oživovať tak poľnohospodárska ako aj priemyselná výroba.

274.

Zintenzívnenie poľnohospodárskej a priemyselnej výroby aj v Galantskom okrese sa dosiahlo iba maximálnym a nesmierne drastickým vykorisťovaním robotníckej triedy a ostatných pracujúcich vrstiev.

V rokoch 1924-28 sa nesmierne zhoršilo najmä postavenie poľnohospodárskych robotníkov, do ohromných rozmerov sa rozrástla zadĺženosť robotníkov. Stúpala počet exekúcií, dražieb u dedinskej chudoby. Tieto okolnosti podobne ako zosilnenie konkurenčných rozporov v tábore československej buržoázie mali za následok ďalšie útoky na životnú úroveň pracujúceho ľudu. Taká bola situácia nielen v Galantskom okrese, ale aj na celom Slovensku.

O hospodárskych a politických podmienkach rokoval II. zjazd KSČ v r. 1924. Komunistická strana na ňom prerokovala

275.

proklamovala správne marxisticko-leninské zásady roľníckej politiky. Druhý zjazd konštatoval, že úlohou proletariátu je získať masu vykorisťovaného dedinského obyvateľstva do boja proti kapitalizmu a v boji za denné požiadavky poľnohospodárskeho proletariátu pripravovať tieto na odstránenie kapitalizmu. Zdôraznil nutnosť cielavedome budovať robotnícko-roľnícky zväzok, ktorý jedine môže zabezpečiť víťazstvo robotníckej triedy i splnenie všetkých požiadaviek roľníckych mas a vytýčil mobilizujúce heslo: vyvlastniť všetku veľkostatkársku pôdu a odovzdať ju do rúk pracujúcich roľníkov!

Skvalitnenie celkovej činnosti KSČ po II. zjazde malo rozhodujúci vplyv na rozmach triednych bojov aj na dedinách.

Po dočasnom poklese hospodárskych zápasov v roku 1924, ktorý úzko súvisel s vnútornými problémami v KSČ, sa opäť rozšírilo štrajkové

276.

hnutie na veľkostatkoch. V roku 1926 štrajkovali poľnohospodársky robotníci v Trnovci a v Seliciach. V októbri toho istého roku po prvýkrát štrajkovali cukrovarnícki robotníci na Slovensku. Štrajky 2600 cukrovarníckych robotníkov, ktoré prebiehali súčasne so štrajkami v cukrovaroch v českých krajinách, zasiahli aj cukrovar v Seredi a Sládkovičove. Robotníci, ktorí pracovali v týchto cukrovaroch v repnej kampani, boli zväčša domkári alebo iní nezamestnaní dedinskí bedári. Ich vystúpenie v otvorenom hospodárskom boji za zvýšenie miezd bolo prvým významnejším vystúpením tejto kategórie robotníkov na Slovensku. Všetky štrajky poľnohospodárskych a sezónnych robotníkov sa skončil čiastočným splnením požiadaviek bojujúcich.

Súčasne s týmito akciami prebiehali aj politické boje robotníckej triedy

277.

a pracujúcich dedinských mas. Mnohí robotníci boli za účasť na nich, najmä na protivojnových akciách uväznení. Napríklad František Kubač zo Seredi bol za protimilitaristický prejav v Seredi odsúdený na štyri mesiace väzenia.

V rokoch 1924-26 prepukali hospodárske boje poľnohospodárskych robotníkov prevažne živelne a len v ich priebehu sa ujali vedenia komunisti.

Dňa 19. apríla 1927 zastavili prácu robotníci na dvore Malý Háj a na ďalších dvoch majeroch v Seredi. Na druhý deň vyhlásili štrajk robotníci v Mácadi a na osemnástich veľkostatkoch v okolí. Štrajkujúci žiadali zvýšenie

denných miezd z 10 korún na 20 pri desaťhodinovom pracovnom čase. Zároveň sa usilovali získať na svoju stranu štrajkokazov, ktorí ďalej pracovali pri okopávke repy.

Počas štrajku v Máčadi došlo ku krvavému incidentu. Četníci, ktorí ochraňovali štrajkokazov,

278.

zaútočili na štrajkujúcich s nasadenými bodákmi zranili deväť ľudí.

Brutálny postup četníkov urýchlil vyhlásenie štrajku na ďalších miestach. Dňa 26. apríla stálo pod vedením KSČ v jednotnom boji vyše 2800 sezónnych a stálych poľnohospodárskych robotníkov bez ohľadu na ich politickú alebo odborársku príslušnosť.

Úporný zápas poľnohospodárskych robotníkov trvajúci dva týždne, skončil 3. mája víťazstvom štrajkujúcich, ktorým boli zvýšené mzdy o 30 percent.

Víťazstvom poľnohospodárskych robotníkov v našom okrese malo vplyv na rozmach štrajkových bojov. V ďalších okresoch, ako boli Hlohovec, Šaľa, Nitra, Želiezovce, Nové Zámky a Štúrovo, v ktorých sa štrajky skončili víťazstvom robotníkov. Pod vedením komunistov začali i domkári a maloroľníci

279.

zvolávať konferencie, na ktorých žiadali predovšetkým vyvlastnenie pôdy veľkostatkárom a jej odovzdanie do rúk chudobe.

Takéto konferencie sa uskutočnili už 7. decembra 1924 v Diakovciach a v apríli 1925 v Seredi. Delegáti na týchto konferenciách sa veľmi ostro postavili proti odovzdávaniu najlepšej pôdy kulakom a statkárom. Aj v nasledujúcom roku sa organizovali deputácie na notárske úrady, ktoré požadovali dôslednú parceláciu veľkostatkárskej pôdy. Proti buržoáznej pozemkovej reforme prebiehali naďalej búrlivé zhromaždenia a demonštrácie, spojené s prejavmi proti drahote. Takéto verejné zhromaždenia sa uskutočnili 14. apríla 1926 v Galante, 29. apríla 1926 v Šali a 16. mája v Šoporni.

Neostalo len pri týchto aj keď politicky vyhranených akciách. Podľa vzoru roľníkov z okolia Nitry si aj maloroľníci a poľnohospodárski

280.

robotníci v okolí mesta Šaľa začali rozdeľovať pôdu sami a vyháňať z nej statkárov a zememeračov. K najvyhranenejším akciám roľníkov za pôdu došlo na jar 1926 v Pustých Uľanoch.

Koncom januára 1927 si rozdelili pôdu roľníci v Tomášikove a pod ich vplyvom došlo k vážnym sporom medzi statkármi a maloroľníkmi na jar a v lete v Jahodnej v susednom Dunajsko-stredskom okrese.

V dôsledku oportunistického skreslenia celkovej politiky strany, ktorú do konca roku 1926 určovalo jilkovsko-bolenovské a na Slovensku verčikovské vedenie došlo k zaostávaniu KSČ za radikalizáciou robotníckej triedy a chudobného dedinského obyvateľstva, k úpadku politicko-výchovnej práce strany a v dôsledku toho k poklesu revolučného protikapitalistického hnutia tak v mestách ako aj na dedinách. Výsledkom izolácie KSČ od

281.

pracujúcich mäs bola aj porážka robotníckej triedy v boji proti zhoršeniu sociálneho poistenia v niekoľkých štrajkových bojoch, ako aj silný pokles triednych maloroľníkov.

Roky svetovej hospodárskej krízy priniesli poľnohospodárskym robotníkom a roľníkom veľké zhoršenie materiálneho postavenia.

Mzdy na veľkostatkoch neustále klesali. Zvyšovali sa dane, rástol počet exekúcií a dražieb u dedinskej chudoby. Situáciu u dedinského obyvateľstva nesmierne skomplikovala veľká neúroda a živelné pohromy, ktoré zasiahli okres v

roku 1931.

Samotné úrady odhadovali škody v okrese na 39 miliónov korún. Nepriaznivá hospodárska situácia a zvýšená činnosť KSČ medzi roľníkmi mali veľký vplyv na nový rozmach triednych bojov.

282.

Po prvých menších akciách zemerobotníkov a roľníkov na sklonku roku 1929 a v priebehu roku 1930 došlo k búrlivému rozvoju hnutia poľnohospodárskych robotníkov. Podobne ako v 20. rokoch aj v rokoch svetovej hospodárskej krízy vychádzali z majerov a dedín podety k štrajkom poľnohospodárskych robotníkov na celom južnom i juhozápadnom Slovensku.

Prvý rozsiahlejší štrajk sa začal na majetkoch dioseckého cukrovaru v druhej polovici mája 1931. Štrajkovalo asi 2.000 robotníkov. Štvordňový boj sa skončil zvýšením miezd poľnohospodárskych robotníkov o 30 percent. Po tomto víťaznom boji došlo ku krvavým udalostiam v Košútoch 25. mája 1931. Četníckemu násiliu padli za obeť tri životy. Strielanie v Košútoch malo široký ohlas nielen v Galantskom okrese a na južnom Slovensku, ale i v celej republike a v mnohých štátoch sveta.

283.

Prvým masovým štrajkom na Slovensku v rokoch hospodárskej krízy 1929-33 bol štrajk poľnohospodárskych robotníkov v máji 1932, na vyhlásenie ktorého vyšiel podnet opäť z dedín a majerov Galantského okresu. Do jednotného boja, ktorý podporovali aj maloroľníci a nezamestnaní, sa v okrese zapojilo vyše 3.000 poľnohospodárskych robotníkov-sezónnych i deputátnikov. Štrajk v Galantskom okr., podobne ako ďalšie boje zemerobotníkov v susedných okresoch, sa skončil podstatným zvýšením miezd. Takisto víťazne sa skončil aj štrajk poľnohospodárskych robotníkov okresu v nasledujúcom roku.

Štrajky poľnohospodárskych robotníkov, akokoľvek masové a úspešné, by však nestačili na široké preniknutie politiky KSČ medzi celú dedinskú chudobu a najmä medzi roľníkov, keby súčasne strana aktívne nepracovala aj medzi nimi.

284.

A je veľkou zásluhou KSČ, že vedela rozvinúť agitačnú a propagandistickú prácu na dedinách, odstrániť nedostatky, ktoré zdelila z obdobia jílkovsko-bolenovského vedenia a hlboké vnútrostraníckej krízy v rokoch 1928-29, a viet rozsiahle boje roľníkov proti kapitalistickému riešeniu agrárnej a s ňou sa prelínajúcej priemyselnej krízy. V rokoch hospodárskej krízy 1929-1933 sa KSČ podarilo upevniť robotnícko-roľnícky zväzok a získať pre svoju politiku nielen veľkú časť malých roľníkov okresu, ale aj časť stredných roľníkov.

Už v roku 1930 sa v niektorých obciach Galantského okresu uskutočnili konferencie roľníkov a poľnohospodárskeho proletariátu, ktorých význam presahoval rámec okresu.

Začiatkom septembra 1930 sa zišla takáto konferencia v Seredi. Po referáte Fr. Kubača prijali delegáti: "Prevolanie k všetkému pracujúcemu roľníctvu a zemerobotníctvu Slovenska". "ktorom

285.

požadovali zvolať celoslovenskú konferenciu maloroľníkov a domkárov. Jej úlohou malo byť vypracovať nliehavé požiadavky vykorisťovanej dediny. V prevolaní sa hovorilo: Uzneste sa na vyslaní delegáta na túto konferenciu. Nech je na tejto konferencii vnesený rozsudok znejúci: Smrť kapitalizmu!

My, roľníci, domkári a zemerobotníci Seredi a okolia, podávame vám, všetkým pracujúcim dedín Slovenska, našu mazoľnatú ruku pre spoločný boj!"

V zimných mesiacoch 1930-1931 sa do začínajúcich demonštrácií

nezamestnaných stále častejšie a zapájali aj drobní roľníci.

Boj KSČ za spoločné okolie proletariátu a roľníkov, v ktorých sa upevňoval robotnícko-roľnícky zväzok a vedúca úloha strany medzi vykorisťovanými masami dosiahol široké rozmery najmä po VI. zjazde KSČ, ktorý sa konal v marci

286.

KSČ na tomto zjazde prijala obsiahly agrárny program, podľa ktorého postupovala vo svojej činnosti.

Už po víťaznom štrajku poľnohospodárskych robotníkov Galantského okresu v roku 1931 sa 21. mája uskutočnila veľká demonštrácia roľníkov, na ktorej prehovoril popredný pracovník KSČ na Slovensku Štefan Major. Aj v ďalších mesiacoch sa uskutočnili ďalšie demonštrácie roľníctva, ktoré v rokoch 1932-34 vyvrcholili v búrlivom protixekučnom a protidaňovom hnutí v okrese.

Priemyselný proletariát podporoval robotnícke hnutie, čo sa ukázalo napríklad pri znemožňovaní exekúcií, ako to bolo vo februári 1933 na majeri Báb v Seliciach. Vtedy diakovský notár napísal: "Robotníctvo si sťažuje na v tejto dobe uskutočnené exekúcie u maloroľníkov a živnostníkov, s ktorými sympatizuje, akoby exekúcie boli uskutočnené u nich samotných. Robotnícka trieda

287.

navrhuje, aby sa exekúcie prevádzali u veľkokapitalistov, kde sa naopak odpisujú dane."

Roky svetovej hospodárskej krízy boli obdobím, v ktorom sa ďalej upevnil zväzok robotníckej triedy a roľníctva. Dedinské obyvateľstvo Galantského okresu sa stále názornejšie presvedčovalo, že komunisti dôsledne bojujú o jeho práva a požiadavky. Nie je náhodné, že práve v dôsledku tohoto poznania bola KSČ v rokoch hospodárskej krízy najsilnejšou politickou stranou v okrese, ako sa to prejavilo v obecných voľbách roku 1931.

Obdobie hospodárskej krízy 1929-1933 zanechalo v roľníckom ľude i u poľnohospodárskych robotníkov Galantského okresu hlboké stopy. Na ťažké skúsenosti z tohto obdobia spomínalo dedinské obyvateľstvo okresu aj v období prerastania našej národnej a demokratickej revolúcie v revolúciu socialistickú (1945-1948) i v nasledujúcom období

288.

čerpalo z nich silu do ďalších bojov za lepší život.

Nemenej významné boje za upevnenie robotníckeho-roľníckeho zväzku viedla KSČ v rokoch 1934-1938. Po nástupe Hitlera k moci Nemecku vzrástlo nebezpečenstvo fašizmu u nás. KSČ vtedy bojovalo za široký jednotný a ľudový front všetkých protifašistických síl aj v Galantskom okrese. Počas štrajkov poľnohospodárskych robotníkov v rokoch 1934, 36, 1937 získavala do boja aj príslušníkov maďarských nacionalistických strán.

Pod zástavou KSČ bojovali vtedy aj sociálni demokrati, ktorí donútili svojich funkcionárov postupovať v štrajku, proti veľkostatkárom spoločne s komunistami. Odhodlanosť roľníkov a ostatných pracujúcich Galantského okresu brániť republiku pred fašistickými rozvratníkmi sa jasne prejavila na známej manifestácii v Trnovci v roku 1938. Ešte predtým sa s veľkým ohlasom v okrese stretol

289.

plán hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho povznesenia Slovenska, ktorý bol vyhlásený na celoslovenskej konferencii KSČ v Banskej Bystrici v máji 1937.

Hoci v druhej polovici tridsiatych rokov sa KSČ nepodarilo ani v Galantskom okrese plne realizovať novú, po nástupe Hitlera k moci v Nemecku zmeneným podmienkam zodpovedajúcu roľnícku politiku, predsa jej úsilie upevniť politickým zväzkom robotníckej triedy a robotníctva nebolo zbytočné. Je to zásluha KSČ, že reakcii sa v Československu napodarilo nastoliť fašistickú diktatúru vnútornými silami, ale najmä za pomoci zahraničných imperialistov.

Teoretické závery i praktické skúsenosti z revolučných bojov dedinskej chudoby v rokoch svetovej hospodárskej krízy a v druhej polovici tridsiatych rokov, v ktorých ako sme vydeli, mali významné miesto aj roľníci a ostatná dedinská chudoba Galantského okresu, boli pre KSČ zdrojom

290.

poučenia pri formovaní jej stratégie a taktiky v období národnooslobodzovacieho boja za druhej svetovej vojny ako aj pre rozšírenie a upevnenie ľudovodemokratickej moci v rokoch 1945-1948.

Po vzniku fašistického slovenského štátu sa situácia dedinského obyvateľstva Galantského okresu ešte viac zhoršila. Časť územia okresu okupovalo horthyovské Maďarsko a druhá časť pripadla fašistickému ľudáckemu štátu.

Pokiaľ ide o oblasti, na ktorých vládli ľudáci, tu nastala bezúzdá demagógia. Už na začiatku roku 1940 sa strhol veľký pokrik. Slovenský snem začal rokovať o pozemkovej reforme. Slovenským roľníkom sa oznamovalo, že im bude odovzdaná pôda cudzích štátnych príslušníkov, občanov rasovo prenasledovaných, ako aj pôda statkárov nad 50 ha. Táto ôda však nemala byť konfiškovaná, ale vykúpená za náhradu. Po odhlasovaní

291.

zákona o pozemkovej reforme ilegálny časopis KSS "Hlas ľudu" napísal: Pôda sa musí kupovať, preto ani túto, iste drahú nebudú si môcť chudobnejší roľníci kúpiť, alebo bude pridelená len bohatým, kapitalovo silnejším roľníkom. To znamená, že táto nová, s krikom oslavovaná pozemková reforma vlastne žiadnou reformou nebude. Bude akýmsi presunom pôdy z rúk protekčných ľudí bývalého čs. režimu do rúk bohatých statkárov a gazdov, funkcionárov HSL a gardy...."

A tak to aj v skutočnosti bolo. Roľníci Galantského okresu, ako aj roľníci celého Slovenska, namali z ľudáckej pozemkovej reformy žiaden úžitok. Ohlasovaná reforma sa skončila veľmi žakostne. Z takmer jeden a pol ha pôdy, ktorú Madrický sľuboval slovenským roľníkom bolo vyvlastnených iba 45.000 ha, z čoho drobný prídelci dostali iba 17.680 ha, priemerne po 3/4 ha. Tisíce malých roľníkov, ktorí išli z južného Slovenska,

292.

okupovaného horthyovskými fašistami, a takých bolo mnoho nájma v Seredi a na okolí, pôdu nedostali, čím sa hlad po pôde ešte zvýšil. Naproti tomu Ďurčanský a iní statkári, vlastníci pozemky na zabranom území, neutrpeli žiadnu škodu. S maďarskými statkármi a šľachticmi si pôdu jednoducho vymenili. Takýmto spôsobom problém nedostatku pôdy na Slovensku nemohol byť a ani nebol riešený.

Odovzdanie pôdy do rúk slovenského roľníctva si nežiadali ani samotný ľudáci. Na posilnení maloroľníckych hospodárstiev nemali záujem. Napísal to 27. febr. 1940 veľmi jasne ústredný orgán HSLS Slovák. "Podľa zákona nikomu nič sa nebude brať, lebo naša ústava chráni súkromný majetok a odsudzuje každú formu krádeže. Pozemkový úrad bude skupovať všetky tie veľkostatky, čo chcú predať židia a cudzinci, alebo ktokoľvek. Tieto skúpené majetky budú parcelovať tak, aby sa vykupovali

293.

stredné a samostatné gazdovstvá, ktoré budú utvárať zdravý typ slovenského človeka. "Tak rýchlo zabudli slovenský fašisti na sľuby dávané pred uchopením politickej moci, keď demagogicky žiadali, aby "slovenská pôda" patrila slovenskému roľníkovi, jej tisícročnému preorávateľovi"

Veľkostatky naďalej ostali a boli rozšírené o nových pánov. Veľkostatky dostali exponenti tzv. slovenského štátu ako Tuka, Turček, Papánek, Tisova sestra Dobiášová, Ďurčanský, Polyak a ďalší.

Na stále rastúce protesty malých roľníkov, ktorí napriek pozemkovej reforme pociťovali katastrofálny nedostatok pôdy, muselo odpovedať aj vláda. Nemohla pritom odísť skutočnosť, že malí roľníci sú reformou sklamaný. Vysvetľovala to však svojším spôsobom: "Veľkostatky musia byť, alebo sú aj také poľnohospodárske úlohy, ktoré plniť

294.

na malých a stredných statkoch ja nemožné. Veľkostatky musia ostať aj preto, lebo niet toľko pôdy, že by sa znej každému ušlo kto sa poľnohospodárstvo zapodieva, zodpovedajúce miesto."

A tak snáď ešte viac ako v rokoch predmníchovskej republiky museli počas existencie slovenského štátu malí roľníci Galantského okresu majiteľia kúska pôdy platiť vysoké dane, roľníci za prenajatie pôdy vysokú árendu pričom v druhom prípade neolo zriedkavastou odvádzanie štvrtiny, tretiny a často aj polovice vyťažku pôdy a do nej vlozenej práce majiteľovy pozemku.

Aby roľníci za takéhoto stavu mohli vyživiť svoje rodiny, zaopatrit' si nevyhnutné potrebné veci k hopenáreniu, nenachádzali iné východisko ako požičiavať si peniaze od bánk, sporiteľni, záložní a iných úverových ústavov, alebo od dedinskej burzoázie. Zadlženosť sa stala pravidlom v

295.

prípade nemoci alebo živelných pohrôm. K zadlženosti okrem iných činiteľov prispela aj pozemková reforma. Keď v roku 1940 bolo zadlžených 60% hodnoty roľníckych hospodárstiev na Slovensku, pre ostatné roky existencie slovenského štátu platí tvrdenie, že na Slovensku nebolo takmer jediného roľníka, ktorý by nebol zadlžený.

Chudobné vrstvy dedinského obyvateľstva živorili. A k nim nepatrili yba malí roľníci. Vzhľadom na veľký nepomer medzi cenami poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov živorili aj stredný roľníci, ktorých malé rpijmí nestačili ani na zakúpenie najnutnejších prostriedkov výživy, šatstva, obuvi atď.

Podobne ťažká, ak nie horšia, bola hospodárska situácia roľníctva v obciach okresu, ktoré okupovali maďarski fašisti ako napr. v Šali a okolí. Aj tu sa pôdy uprchlíkov a kolonistov

296.

zmocnili exponenti maďarských nacionalistických strán, a to najmä veľkostatkári.

Činnosť KSČ, ktorá bola zahnaná do hľbokej ilegality, však neprestávala ani medzi roľníkmi. V celom okrese sa aj za týchto ťažkých podmienok rozvíjala ilegálna práca. Neboli to len tajné schôdze a letákové akcie, ale aj veľmi významná práca komunistov, ktorí vydávali v Sereďi ilegálny časopis pre roľníkov na Slovensku "Hlas dediny".

Slovenským národným povstaním začala sa nrodná a demokratická revolúcia. Po oslobodení Galantského okresu Sovietskou armádou sa však

neskončil boj roľníctva za tie demokratické požiadavky, za ktoré bojovala v uplynulom štvrtročí. Avšak boj za tieto požiadavky vstúpil do nového štádia.

297.

Zo zasadnutia rady MsNV v Šali:

Na zasadnutí rady MsNV, konanom dňa 8. januára 1971 sa medzi iným prejednávala výzva MsNV Svit k 50. výročiu založenia KSČ.

Táto výzva smeruje k zvelaďovaniu miest a obcí na Slovensku, bola radou MsNV prijatá a súčasne bola stanovená komisia pre činnosť v zastúpení väčších podnikov mesta Šala. Taktiež bol prijatý program záväzkov, ktoré sa majú realizovať.

Jazda zručnosti na zladovatelej ceste.

Dňa 24. januára 1971 o 10. hod. sa uskutočnil v Šali III. ročník jazdy zručnosti na zladovatelej trati v dĺžke 500 m so štartom a cieľom pred garážami na odbočke z galantskej cesty smerom na sídlisko Váh.

298.

Dňa 13. január 1971 sa uskutočnila v mládežníckom klube "Kastelán" celookresná súťaž v hre na gitaru. Súťaž bola vyhlásená ako krátkodobá úloha pre všetky ZO-SZM, ktoré sa prihlásili do súťaže na počesť 50. výročia založenia KSČ a Komsomolu.

Dňa 20. januára sa uskutočnil na transfúznej stanici v Šali odber krvi, ktorý je jednou z dlhodobých úloh súťaže k 50. výročiu založenia KSČ. Je potešiteľné, že naši mladí ľudia pristupovali k plneniu tejto úlohy zodpovedne a odberu sa zúčastnilo 52 členov, t. j. šestina z celkového počtu organizovanej mládeže v Šali.

Nákupné stredisko v Šali-Veča otvorené

Dňa 25. januára bolo otvorené nové nákupné stredisko v Šali-Veča, ktoré bude mať nasledovný sortiment tovaru: mäso, potraviny, priem. tovar.

299.

Príkladný čin občanov v Šali-Veča

Na svojej výročnej členskej schôdzi 27. jan. t. r. sa rozhodli športovci v TJ Šala-Veča, že sa stanú čestnými darcami krvi. Tento svoj pekný záväzok už aj splnilo dňa 10. febr. t. r.

Bol to pekný a humanný čin hodný nasledovania. Všetkým športovcom a občanom vyslovila vďaka darcom MUDr. Bitterová v nádeji, že títo budú i naďalej pomáhať pri záchrane ľudských životov tým najcennejším - svojou krvou. Boli medzi nimi starší i mladší. Zaslúžia si, aby ich mená boli zaznačené v kronike mesta. Za športovcami sú to Ján Mesáš, Ladislav Solík, Vojtech Solík, Štef. Körösi, Dezider Hamar, Imrich Karas, Vincent Melicher, Ivan Kovačevít, Ernest Hamar, Dušan Jilles, Imrich Hamar, Ludovít Koyš, riad. šk. a TJ. Z ostatných občanov to boli Gustáv Hamar,

300.

Jozef Rehák, učiteľka Koyšová s dcérou, Ján Baboš s manželkou a ďalší.

Osobitnú pochvalu si zasluhujú rodiny Koyšová a Hamarová. Z týchto rodín darovali krv traja členovia. Všetky telovýchovné jednoty z okolia Šale by sa mohli zapojiť do súťaže o najlepšiu TJ v darcovstve krvi a tak prejavovať svoj humanný postoj k záchrane ľudí.

OVOCINÁRSKY A ZAHRADKÁRSKY ZVÄZ

Na výročnej členskej schôdzi sa išli 12. II. členovia Slov. ovocinárskeho a zahradkárskeho zväzu. Spravu a činnosti za r. 1970 predniesol predseda zväzu

s.Št.Hatvany.

Osobitne treba vyzdvihnúť bohatú diskusiu, v ktorej okrem zahradkárskych záležitostí sa aj jej prevážna časť zamerala na okrasu nášho mesta. Členovia zväzu vyjadrili

301.

nespokojnosť s rozhodnutiami niektorých mestských orgánov, ktoré nesprávne postupovali pri vydávaní povolení na odstránenie niektorých vzácnych porastov, starších ako päťdesiat rokov a ktoré i napriek výstavbe mohli ešte dlho skrášlovať naše mesto.

Ostrá kritika padla aj na nezodpovedné počínanie mnohých našich občanov hlavne detí, ktoré vandalským spôsobom ničia okrasné kríky.

Všetkým občanom musí záležať na tom, aby naše mesto prekvitalo zeleňou. Pri ďalšej výstavbe sídliska Váh II a sídliska Juhovýchod, treba z porastov zachrániť, čo sa dá, veď zeleň okrem svojej prirodzenej krásy slúži k pohlcovaniu hluku, prachu z ovzdušia a preto je nevyhnutná je záchrana.

302.

OSLAVY VÍŤAZSTVA V našom meste

Slávnostne vyzdobená spoločenská miestnosť JRD v Šali privítala 25.februára účastníkov osláv poriadaných MsV-KSS, MV-NFSSR a MsNV z príležitosti 23.výročia februárovho víťazstva.

Slávnostný prejav predniesol OVNF s. Mužlay, v ktorom hovoril o význame februára pre celý náš národ, o úspechoch, ktoré sme na všetkých úsekoch národného hospodárstva dosiahli i o omyloch, ktorých sme s dopustili a ktoré teraz zvýšeným úsilím naprávame.

MLÁDEŽNÍCKE HNUTIE

Priestory mládežníckeho klubu "Kastelán" boli svedkovia významnej udalosti v histórii mládežníckeho hnutia v našom meste.

303.

Dňa 20.februára 1971 v ranných hodinách sa tu zišli na ustanovujúcej konferencii Socialistického zväzu mládeže delegáti mládežníckych organizácii, aby zvolili nový MsV SZM a rokovali o programe práce mestskej organizácie.

Ustanovujúcu konferenciu zahájil s. Marinčák. Ako význační hostia sa konferencie zúčastnili predseda MsV-KSS s. Franko a predseda OVSZM s. Rapca.

Po schválení programu rokovania konferencie predniesol s. ěleš slávnostný prejav. Pripomenul v ňom, že ustanovujúca mestská konferencia sa schádza v období, keď sa celá naša spoločnosť pripravuje na oslavy polstoročia založenia komunistického strany čsl. a mládežnícke hnutie si v týchto dňoch pripomína zvlášť významné jubileum. Pred 50. rokmi sa zrodil zväz komunistického mládeže v ČSR. Zdôraznil, že tieto významné jubileá zavazujú, program mestskej konferencie musí byť zameraný na dôstojné prípravy osláv, na

304.

tovrivú prácu, na rozvíjanie spolupráce sa všetkými mladými ľuďmi. Na konferencii bol zvolený nový výbor Socialistického zväzu mládeže v tomto zložení: Karol

Lenčéš, L. Marinčák, T. Kvasňovská, E. Pincéšová, T. Tóth, J. Paľo, T. Košičárová, M. Komrhe l, A. Vymetalová, J. Psota.

Vo februári sa uskutočnilo slávnostné odovzdanie novej mestskej vinárne a reštaurácie Váh. Táto reštaurácia sa nachádza vo Veči na násipe pri

moste.Rekonštrukcia stála asi 1,5 milióna korún.V jednej miestnosti sa nachádza výčap,ktorý je moderne vybavený a bohato zásobený.Patrí do 3.cenovej skupiny.Celková kapacita je 100 ľudí.O dobrú obsluhu sa stará 11 členný personal na čele s vedúcim s.Mrvom.

V priestoroch hotelu Centrál uskutočnila sa 2.apríla slávnostná akadémia,poriadaná pri príležitosti ukončenia cyklu prednášok pre žiacky

305.

odborného učilišťa "Jednoty",ktorý mal názov "Večné priteľstvo".

JRD-DUSLO-PATRONÁTNA ZMLUVA

Dňa 2.marca zišli sa na lodenici zástupcovia JRD a vedenia podniku Duslo,aby uzavreli patronátnu zmluvu,ktorej hlavným poslaním je cestou zvyšovania obyvateľstva,ako aj riešiť vzájomnú pomoc po stránke hospodárskej,politickej a kultúrnej medzi uzatvárajúcimi podnikmi na rok 1971.

Zmluva zo strany podniku Duslo obsahuje o.i. záväzky v dodávkach priemyselných hnojím podľa časových požiadaviek JRD,založenie veľkoplošného hnojárskeho pokusu pri stupňovaní dávok živín v závlahových plošinách,ďalej pri opravách strojového parku a brigádnickej pomoci pri zbere úrody.

306.

Na zmluvnej strane záväzkov družstva sú o.i. uvedené záväzky k predostnému zásobovaniu stravovacích zariadení podniku Duslo čerstvou zeleninou,,zariadenie stránku pred podnikom,v ktorom počas sezóny bude predávať čerstvú zeleninu a ovocie,poskytne brigádnickej pomoci pri nakládke a vykládke a v sezóne poskytne dopravné prostriedky na základe osobitných dohôd.

K príležitosti 50.výročia založenia KSČ organizácia Slovenského zväzu Žien si dala rôzne záväzky ako prednášky na aktuálne témy,čitateľské besedy,besedy so starými zaslúžilými členkami strany,socialistické súťaženie členiek-dvojičiek,ktoré pracujú v JRD.Zaviazali sa,že budú súťažiť s dvojičkami JRD-Tešedíkovo a ďalšie rôzne individuálne záväzky,

Pri príležitosti 50.výročia založenia

307.

Československého komsomolu konalo sa dňa 9.marca slávnostné zasadnutie pléna Okresného výboru Socialistického zväzu mládeže.Tohoto zasadnutia sa zúčastnili ako hostia zakladajúcich a dlhoroční členovia KSČ,Čsl.komsomolu a pokrokových masových organizácií.

Bude v Šali prístav?

Charakter nášho kraja sa neustále mení.Prv kraj čiste poľnohospodársky je čoraz viac priemyslový.

Život v okolí nášho mesta i v samostatnom meste sa zmenil proti r.1945 na nepoznanie.To však je iba začiatok.Rokmi stále viac a viac sa budeme na vlastné oči presvedčovať o rozvoji priemyslu i modernizovaní poľnohospodárstva.I najväčšia rieka,ktorá pretká naším mestom bude mať vplyv na život v jej povodí.

308.

Na stoloch charakterov sa rodia ďalekosiahle plány premeny Váhu.

Doba,keď pltníci brázdili ody Váhu z Liptova až do Komárna,je už dávno preč.Horný tok zmenili vodné diela,ktoré sa na ňom po druhej svetovej vojne vybudovali a dolný tok na "prestavbu"čaká,aby tak sila vôd Váhu slúžila čo možno najviac dobru človeka.

Ako to bude vyzerat' v Šali na Váhu snád' už o niekoľko rokov?

V Šali je plánovaný prístav o podobný prístav bude i o 25 km ďalej-v Seredi, a to je záruka, že miesto pltníkov budú naším mestom prechádzať lode osobné i nákladné, možno že až od Čierneho mora, ktoré budú dovážať do Niklovej huty ružu a k nám možno obilie a iné produkty.

Myšlienka splavovania dolného toku

309

Váhu nie je nová. Už r. 1959 Ing. Jozef Mistrík odovzdal študijnú prácu, v ktorej sa hovorí o výhodách, ktoré by realizácie važskej vodnej cesty priniesla.

Najväčšie úspory by boli na nákladoch za prepravu, lebo železničná doprava je veľmi drahá. Táto akcia si však vyžiada úpravu koryta rieky tak, aby hĺbka bola najmenej 2m a šírka najmenej 80 metrov.

Plány nie sú žiadnou útopiou, o ich realizovaní sa uvažuje niekedy okolo 80 rokov. Zárukou realizácie tohoto diela je skutočnosť, že zásoby vody na Váhu sú veľké a veľká je i možnosť napojenia sa na dovoz surovín. Je teda priam zákonité, že priemyselná výroba sa bude rozvíjať práve na južnom Slovensku.

Najmä dovážanie obilia zo Sovietskeho zväzu po vode prakticky až na Západné

310.

Slovensko je oproti železnici oveľa ekologickejšie.

Z toho vyplýva, že ak bude dolný Váh splavný, vyrastú popri ňom veľké obilné sklady a mlyny a od toho je už iba krok k výstavbe potravinárskych fabriek a fabriek na spracovanie dovážaných surovín najmä zo Sovietskeho zväzu a iných štátov.

Sú tu ešte i úvahy o využití Váhu tým, že sa vybudujú na ňom viaceré stupne ako Nedeď, Kráľová, Sereď. Bude to mať nedohľadný význam vo využívaní vodnej energie, závlah i rekreačných možností.

Ako bude vyzerat' realizácie tohto diela?

V prvej etape by odbremenil komarňanský prístav ďalší prístav niekde v okolí Šale.

V druhej etape by sa vybuodovali stupne Nedeď a Kráľová, čím by sa utvorila vodná cesta až po Sereď. Do úvahy tiež prichádza odbočka vodnej cesty nad Kolárovom do Nových Zámkov. Máme sa teda na čo tešiť!

311.

Tí mladší s realizácie týchto plánov iste dožijú a my-starší zas musíme dúfať.

TRIKOTA SA ROZŠIRUJE

Dňa 8. apríla uskutočnila sa u námestníka ministerstva priemyslu SSR s. Ing. Brosku porada, na ktorej bolo odsúhlasené ďalšie rozšírenie n.p. Trikota v Šali.

Po dobudovaní tejto ďalšej etapy výstavby závodu Trikota zýska v Šali celkove 820 pracovných príležitostí, z toho 713 pre ženy.

Celkový náklad bude činiť 65 mli. Kčs, z toho stavebné práce 36 miliónov Kčs.

312.

HAVARIA V DUSLE

Z doteraz nezistených príčin došlo dňa 19. apríla o 0:45 hod. k havárii objektov chloroprénového kaučuku, čo spôsobilo odstavenie celého podniku. O

Život prišiel jeden pracovník -s.Št.Matajs,smenový majster koagulácie.

Súčasne došlo k štyrom ťažším zraneniam,ktorým je venovaná mimoriadna pozornosť lekárov nemocnice v Šali.Z 22 ľahko zranených bolo 12 pracovníkov po ošetrovaní prepustený z nemocničného liečenia.

Na miesto havárie odcestoval predseda vláde ČSSR dr.Lubomír Štrougal a minister národnej obrany generál plukovník Ing.Martin Dzúr.S vedením závodu prerokovali otázky súvisiace s odstránením dôsledkov vážnej nehody s obnovením výroby.

313.

Na výzvu vedenia podniku a spoločenských organizácii prichádzajú na pomoc urýchleného odstránenia závod aj pracovníci zo susedných a bližších okresov,ktorých osobne doprevádzajú tajomníci OV-KSS.

V podniku pacujú pracovníci profesii "stolár a sklenár z okresov:Nové zámky,Levice,Komárno,Galanta,Nitra,Trnava,Topoľčany.Z podniku Chemko-Strážske prišlo na pomoc 12 pracovníkov rôznych profesií.(Správa Čsl.tlačovej kancelárie.)

PRVÝ MÁJ

Napriek nepriaznivému počasiu oslavy 1.mája boli mohutným vyjadrením vztahu pracujúcich k tomuto medzinárodnému dňu.Pracujúci mesta a okolia nastúpili do sprievodu vo veľmi veľkom počte.

314.

OSLAVY DŇA VÍŤAZSTVA

Mestský výbor KSS,MsV-NF SSR v Šali usporiadali pri tejto príležitosti milú slávnosť.Vo vyzdobenej sále miestneho JRD sa zišli zástupcovia podnikov a organizácií z nášho mesta,kde si vypočuli krátky kultúrny program a dosiahly prejav vedúceho tajomníka OV-KSS v Galante s.Ing.Knoteka.

Po skončení programu všetci účastníci sa odobrali organizovane k pomníku padlých,kde položili svoje rence.

Dňa 23.mája z príležitosti 40.výročia štrajku poľnohospodárskych robotníkov v Košútoch a v rámci osláv 50.výročia založenia KSČ bola usporiadaná Krajská manifestácia pracujúcich v Košútoch.Pre dopravu účastníkov zo Šale bolo zabezpečených päť autobusov.

315.

V duchu vernosti nesmrteľným ideám maximum-leninizmu a protárskeho internacionalizmu s pevným odhodlaním priviesť k ďalšiemu rozvoju našej socialistickej vlasti,i s pociom oprávnenej hrdostinad výsledkami,ktoré dosiahli naši pracujúci pod vedením strany v politickej a hospodárskej konsolidácii,začala 13.mája v bratislavskom PK zjazd KSS.Snemovanie najväčšieho stranického orgánu na Slovensku sa konalo v znamení osláv 50.výročia vzniku vedúcej sily našej spoločnosti-Komunistickej strany Československa-príprav na jaj XIV.zjazd,ktorý je zvolený na deň 25.mája do Prahy.

Dňa 30.júla zasadlo plénum MsNV,na ktoré boli pozvaní poslanci MsNV,zástupcovia KNV,ONV,Komunálnych služieb mesta Galanta,OPP,Slovodevu,JRD a zložiek NF.

316.

Program zasadnutia osahoval správy o rozvoji obchodnej siete a poskytovaní služieb,hodnotenie poslancov a prejednanie návrhu na obsadenie

funkcie vedúceho odboru výstavby.

Úvodný referát predniesol člen rady MsNV a poslanec ONV s. MUDr. Czellárik. Hovoril o realizovaní záverov vyplývajúcich zo XIV. zjazdu KSČ pre podmienky nášho národného výboru a o príplavných voľieb poslancov do MsNV a zastupiteľských orgánov, ktoré sa budú konať v novembri t. r.

Správu s. Vagoviča "o rozvoji obchodnej siete v meste Šala" prečítal . Suchý. Konštatovalo sa v nej uspokojivé vybavenie základnými predajňami mesta Šala. Nedostatky sú na sídlisku Váh, kde predajne mlieka a potravín sú v nevyhovujúcich provizórnych miestnostiach. Situácia sa má zlepšiť po prispôbení pracovne na predajne v teritóriu A, B a C, kde sa zriadi predaj mlieka, mäsa a polotovarov.

317.

V rozvoji obchodnej siete sa spomenula výstavba nového obchodného strediska na sídlisku Váh 2. Stavba sa plánuje postaviť v r. 1974-78 nákladom 32 mil. Kčs s celkovou predajnou plochou 690m² a sortimentom elektrospotrebiče, skloí a porcelán, obuv, konfekcia, farby-laky, vináreň a kaviareň.

K výstavbe tohto strediska pripomenul s. Suchý dodržať termín odovzdania zároveň s bytovými jednotkami. V správe sa ďalej hovorilo o zásobovaní, ktoré má i napriek niektorým zlepšeniam ešte hodne nedostatkov. Viazne zásobovanie plnotučného mlieka, čo zapríčiňuje nedostatočná kapacita mliekarene v Galante. Podobne sortiment a možno čerstvej zeleniny nie je na nedostatočnej úrovni.

OSLAVY SNP

Pri príležitosti 27. výročia SNP sa uskutočnilo 26. augusta spoločné slávnostné zasadnutie

318.

MsV-KSS, MsVNFSSR, MsNV a MsV SZPB vo vyzdobenej zasadacej miestnosti JRD sa zišli zástupcovia podnikov. Slávnostný prejav predniesol tajomník OVNF s. Viktor Mužlay. O 14. hod. účastníci zasadnutia spoločne s pracujúcimi z podnikov mesta vytvorili manifestačný sprievod k pomníku padlých hrdinov, kde sa vykonal slávnostný akt kladenia vencov. Za zvukov internacionály sa uskutočnil záver osláv.

VÝSTAVA ZNÁMOK

Významná akcia, ktorú uskutočnil Klub filatelistov v Šali, Oblastná výstava poštových známok bola venovaná 50. výročiu založenia KSČ a ku Dňu Dusla. V najbližšej dobe vydajú výstavný katalog ktorý je v tlači v Nových Zámkoch.

Naše mesto navštívila skupina funkcionárov z Holíc, s ktorým naše mesto udržuje od r. 1965. Po prehliadke mesta si pri

319.

priateľskom posedení vymenili zástupcovia miest názory v oblasti činnosti národných výborov a prijali podnety k ďalšej dobrej spolupráci pri utužovaní vzťahov medzi našimi národmi.

Dňa 4. sept. sa v Šali uskutočnila mierová slávnosť z príležitosti 50. výročia založenia KSČ a 27. výročia SNP. Organizátormi osláv bol MsVNFSSR, MV SZM a MsV ZČSP. V bohatom kultúrnom programe vystúpil súbor Mostár z Brezna, ktorý našu vlasť už niekoľko krát reprezentoval na rôznych folkloristických súťažiach v zahraničí.

320.

Jednote za kandidáciu NF

Po skončení XIV.zjazdu sme nastúpili na cestu realizácie jej záverov.

Jedným z veľmi závažných uznesení bolo uskutočnenie všeobecných volieb do zastupiteľských orgánov a súčasne zabezpečiť výber i zvolenie nových poslancov.

Naše volby,ktoré sa uskutočnili v dňoch 26.a 27. novembra toho roku nás doma utvorili i svetovú verejnosť presvedčili,že politická línia nastúpená po apríli 1969 plne zodpovedá záujmom každého čestného občana ČSSR.

Z výsledkov volieb vyplýva,že kandidáti,ktorí boli navrhnutí do zastupiteľských zborov v našom meste,boli zvolení.Bola im daná dôvera všetkých voličov,ktorí za pomoci poslancov zabezpečila v Šali reálne splnenie

321.

všetkých vytýčených úloh,ktoré boli zakotvené vo volebnom programe a vyplývajú zo záverov XIV.zjazdu KSČ.To,že naši občania chcú spoločnej veci pomôcť,potvrdili aj svojím prístupom k voľbám,kde odovzdali svoje hlasy v počte 99,71% zo 100% možných hlasov.

Do volebných záznamov v Šali bolo zapísaných 8.457 voličov.

Hlasovacie lístky boli vydané 8.443 voličom.

Platných odovzdaných hlasovacích lístkov bolo odovzdaných 8.432.

322.

Poslanci MsNV	Pavol Blaho
Peter Balacka	Ing.Ladislav Majdlen
Michal Franko	Tibor Butko
Ján Hrozenský	Jozef Vagovič
Juraj Félix	Aladár Lipovský
Helena Szabová	Ing.Alexander Hanák
Michal Práznovský	Ing.František Lisý
Frant.Eliáš	Karol Polák
Lubomír Špitalský	Ing.Jozef Hollý
Terézia Gálová	Ing.Anton Daniš
Ernest Mikláš	Mária Nemčoková
Ján Jobbágy	Ing.Ludovít Belovič
Štefan Urban	Onderj Farkaš
Vladimír Šilhan	Ladislav Papp
Peter Bošňák	Mária Mrázová
Imrich Pleidel	Ján Obúlaný
Imrich Pán	

323.

Ján Kvašovský	Ing.Margita Hudcovičová
Božena Krbová	Andrej Gazík
Ing.František Hlavatý	Ján Somora
Ing.Karol Ceglédi	Ing.Tibor Marek
Ing.Jozef Jankovič	Pavel Farkaš
Alžbeta Eliášová	Štefan Hrnčár
Mária Puterová	Ludovít Kuna
Katarína Petrová	Ludovít Koyš
Mária Sedláková	Mária Hanková
Ján Kukan	Jozef Szabo

Magdaléna Potášová
Ing.František Machálik
František Kozák
František Kollárik

Ferdinant Chromek
Mária Horvátová
Ján Mészároš
Ján Čižmárik

Poslanci NZ

Ferdinand Szénási
Jozef Škula Ing.Štefan Urban

324.

Poslanci ONV
Aladár Lipovský
Ing.Ladislav Ižay
Mudr.Alexander Czellárik
Ing.Erich Sloboda
Terézia Hučková
Helena Schindlerová
Ing.Pavol Macek
Jozef Rehák

Rada MsNV:

Aladár Lipovský
Ing.František Machálik
Ernest Mikláš
František Eliáš
Lubomír Špitálsky
Mudr.Vladimír Šilhan

Pavol Blaho
Ing.Ladisl. Majdlen
Ing.Andrej Gažík
Ing.Tibor Marek
Ludovít Koyš

325.

Na ustanovujúcom zasadnutí MsNV bol jednohlasne zvolený za predsedu MsNV

s.Aladár Lipovský,

nar.28.júla 1919,bytom v Šoporni,prešiel viacerými verejnými funkciami v NV,aktívne pracuje od r.1945.Na úseku riadiacej práce NV má bohaté skúsenosti.Ako dlhoročný poslanec ONV svoje povinnosti plní svedomite a veľmi dobre.Vo svojom volebnom obvode ako poslanec je veľmi obľúbený.

Za podpredsedu bol zvolený

s.Ing.František Machálik,
nar.7.marca 1923,pochádza z robotníckej rodiny.Od roku 1957 do r.1960 pracoval na ONV v Šali,po reorganizácii na ONV v Galante.Po ukončení vysokoškolského štúdia bol menovaný vedúcim súborného oddelenia.

326.

Za tajomníka MsNV bol zvolený

s.Ernest Mikláš,
nar.26.11.1924.Menovaný pracuje na úseku NV od roku 1950.Pracoval na býv.ONV v Šali ako teloných.referent,neskoršie ako vedúci odb.pracovných síl a sociálneho zabezpečenia.V roku 1964 bol zvolený za tajomníka MsNV,ktorú funkciu vykonáva dodnes.

327.

Túto kroniku viedol od r.1945 až do roku 1971 včítane František Patek,riad.šk.t.č. na dôchodku.

Kronika obsahuje 327 číslovaných strán.ä

Použitý typ písma:moeské písmo zo IV.storočia,rímske písmo kapitálne,rímska rustika,geotické a renezančné písmo,malá rímska kurzíva,geotické lomené verzálky (švabach) ako aj novodobé stuhové písmo.

Použité perá-redisové a rondové perá zn.Breitfeder.

Použitá literatúra:Aktuálne články dennej tlače,Čsl.tlačová

kancelária,Komplexné rozbory MsNV,Slovenský štatistický

úrad,Hydrometeorologický ústav v Bratislave,geografické údaje boli čerpané z diplomovej práce prof.Petra Bošňáka.

Ako príloha ku kronike vedie kronikár album fotografií novej a starej šale.